

خالد نیرتو غروڻ

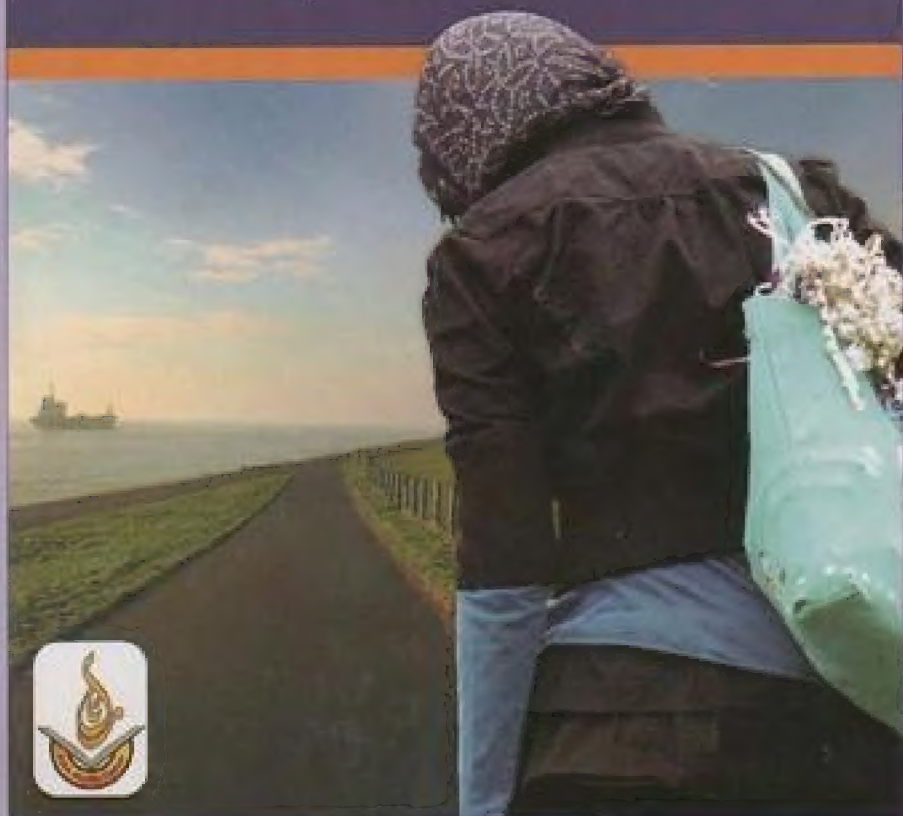
چاپين مشتمل

ئەو ئافىرەتەى

مىندى قىرا الشىقافى

لە دووى خۆى دە گەرىت

www.iqra.ahlamontada.com

سہ و سافرہ بی

لہ دووی خوی ده گہ پیت

ناوی کتیب: نه و ئافره ته ی له دووی خوی ده گه پیت
نوسه ر: خالید ئیرتوغرول
وه رگنیر: محمد خالید

له به پتوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان
ژماره (۱۲۷۸) ی سالی ۲۰۱۰ ی پی دراوه

چیرۆکی ژيانیکى پر ئازار

چیرۆکی ژيانم که به مهرگی باوكم دهستی پیکرد نه پۆماننوس دهتوانیت بیخاته سهر کاغهزو، نه ده رهینه دهتوانیت له فیلمیکدا بیگیریتوه. ئهم قسه یه م زیاده پهری نیه، به لکو راستیه کی پووته. قهت ئیوه دهستان ناوته ئاگره وه و ههستان به گهرمه سووتینه ره کی کردوه؟ ههستان به ئازاری چه قو کردوه که له دلتان هه لچه قییت؟ ههرگیز به قز پاکیشراون و گالته تان پئی کراوه؟

گهروه لایمی ئهم پرسیارانه تان " به لئ " بیت، ئه وه له من تیده گهن. ئه وانهش که ده لئین " نه خیر " له کاتی خویندنه وهی به سه رهاتی ژیانمدا ته نها ده توان له دووره وه ههست به گره ی ئاگره کی بکه ن.

وه کو ده زانن هه ندیک ههست و سۆز هه ن ناتوانیت باس بکرین، به لکو ده بیت مرقه خو ی ئه زمونیان بکات. منیش له بهر ئه مه ژيانی خۆم له م دیرانه دا کورت ده که مه وه. ئیت نازانم به م شیوه یه ده توانم له سه دا چه ندی ئازاره کانم به یتمه سهر زوبان.

نازانم له کو یوه دهست به گیرانه وهی سه رگوزه شته ی ژيانم؟ بکه م ئه و ته مه نه ی هه ر له به هاریدا وه کو پووش و په لاش به دهم بلتسه و باوه سووتا. هه نوکه کاتی که ده مه ویت یادگاری و بیر هه ریه کانی ژيانیکى پارچه پارچه بوو له سه ر کاغه ز کۆبکه مه وه، دلم ده گوشریت و هه ناسه م سوار ده بیت.

چۆن ده کريت ئازار و ژان بکرتنه وشه؟ مێشکیکی ماندوو کاری وای له دهست دیت؟

دیسانش ده مه ویت به خامه ی ناکام و وشه لاوازه کانم دیره کانی ژيانم بنووسمه وه. هه رچه نده سه ره له نوێ برینه کانم ده کولینه وه... ئهم

به سهرهاته دهخه مه سهر کاغه ز تا نه وانه ی دواى خړم داو و ته له کان
بناسن و، ناگایان له و دوژمنانه بیټ که وه ک دوست خوږیان ده نویتن و،
بازرگانانې چلټیس بناسنه وه که ته ماحیان کردو ته جهسته ی ثافره تانی
زه بوون و ده یانه ویت پاره یان پیوه پیدا بکه ن. هه موو نه و پووداوانه ی
ژیانم دهخه مه پیش چاوان بو نه وه ی که س چاو له من نه کات..

بو نه م مه به سته ش پیویسته هه موو ناو میډیه کانم بنوسمه وه تا
کچانی لاونه زانانه نه که ونه داوه وه. ده بیټ باسی قولایى " هاوړی و
خوشه ویست " یان بو بکه م. ده بیټ باسی به سهرهاتی نه و نه وینه
درؤییاننه یان بو بگیږمه وه که خراونه ته ژیرپى. پیویسته ناگاداریان
بکه مه وه که ژيانى به ره لایى ده گات به چ په شیمانى و شکانیک.
ته نها بو په ند، به سهرهاتی ژيانم دهخه مه نټو پسته کانه وه...

نیلوفر

بهشی یه کهم

ئەو ڕووداوانەى بەسەر دایکەدا هاتن

دایکم لەم دیوار خۆی دەدا بەو دیواردا و هاوار و ئالەى دلانى پارچە پارچە دەکرد، لە ئازاریکدا بوو وەک ئەوەى کە سێک بە زیندوویی لە ئاگردا بسووتیت. مەحەل بوو دلنەوایی دانەوێ و هیۆرکردنەوێ. ئەوانەشی دەیانویست دلى بدەنەوێ کاتیەک بەم حالەوێ دەیانبینی لە دایکم خراپتر دەگریان و لە خۆیان دەدا.

لە ڕووخساری بە نینۆک شەقار شەقاربووێوێ خوین دەتگا. خۆینە کە تێکەڵ بە گۆلى سەر جلە سوورەکانی دەبوو و چەزەى لە دلى من هەلەستاند. دەبیت هەر ئەمە بیت سووتان و بلیتەى راستەقینە. چونکە ئەک تەنەدا دایکم بەلکو هەموو ئەوانەى دەسووتاند کە شایەتەحالی ئەو دیمەنە بوون.

کاتیەک ئەم ڕووداوانە ڕوویان دەدا من تەنەدا شەش سەل بووم. لەوانەى ڕوویان دەدا تێنەدەگەیشتم. تەنەدا بیرم دیت کە دایکم بەو حالەوێ دەدی، دلى مندا لیم ڕپدەبوو لە خەمێک کە ناتوانم باسی بکەم. بەدریژایی تەمەنم ئەو دیمەنەم لەبیرنەچووێوێ.

سەرەتای هەموو ڕووداوەکان بە هاتنى سەریازێک بۆ مالمەن و پێدانى کاغەزێک بە دایکم، دەستی پێکرد. دیاربوو هەواتێکی زۆر ناخۆشى هێناوێ.

چونکه هر نه وهندهی دایکم کاغه زه که ی خوینده وه خوی کوتا به زه ویدا و وه مندالیک نه زانیت چی ده کات، که وته کوتانی سنگ و پښنه وه ی قژی. نیتړ دواى نه وه قیامت له مالى نیمه دا ده سستی پیکرد.

که س له قسه ی که س تی نه ده که یشته و که س به ته وواوی نه یده زانی چی پوویداوه. که سیش نه یده توانی دلنه وایی دایکم بداته وه. ژنان باوه شیان ده کرد به یه کدا و ده گریان.

منیش که تاقه مندالی مال بووم، ده ترسام دایکم نه وهنده له خوی بدات بمریت، بویه هر له و ساته وه دلی به سته زمانی مندالیم به ژان و ناسور ناشنابوو. مندالی من ناوا غه مگین ده سستی پیکرد...

دنیاى دایکم پووخابوو و، چرای نومیدی کوزا بوه وه و خه یالنه کانی بووبونه خوله میښ. هر له سهره تاي ژيانمانه وه به خته وه ری و نارامی پشتمان لی ه لکردین و نازار و خه فته بوون به هاوړیمان. به جوریک نا نومیدی یه خه ی گرتین و نه یه یشته هه ناسه یه کی ناسوده هه لیمژین.

نه و پوړه، نه و هواله ی سهریازه که هیتای بوو به برینیك له جه سته ی ژيانماندا و هرگیز ساړی نه بوو. زامیک بوو هه میښه له هه لیک ده که را بکولیته وه.

باوکم که هیچ پوړیک بى باوه ش کردنم و بون پیوه کردنم نه ده چوه دهره وه، له شه پی قوبروس شه هید بووبوو. نه و باوکى هه رده م به "جوانکیله که م" و "شیرینه که م" و "تاقانه که م" بانگی ده کردم. به داخوه شه هید بوونی باوکم جگه له بیچاره یی و نارپه حه تی هیچی تری بۆ نیمه نه هیتا. ده توت هه موو کیښه کان له بوسه دا بوون و چاوه ری نه و پوړه یان کردوه.

نیتەر من و دایکم به تهنیا ده ژیاين. ژیاينی گران و پوژانی پر له
چهرمه سهری دانیان لی جیرده کردینه وه و ته لایان بۆ نابووینه وه. له
ساته وه دیاربوو پوژانی ئاینده چهند به ئازار ده بن.

خۆشه ویستی ئاوا نه بینرابوو:

پاش شهید بوونی باوکم، دایکم نه هاته وه سهر خۆی. چهنده ها مانگ
به برستی و تینوویتی به باوکمه وه دهیبرزکاند. له خه م و خه فه تدا
جهسته ی پووکایه وه و بووه تهرمیکی زیندوو.

پوژیک نه مدی دایکم چاوی ته پر نه بیئت. خۆشه ویستی و سۆزی وا
هه رگیز وینه ی نه بینرابوو. ده لێن: "خۆشه ویستی زۆر، دابران به دوا ی
خۆیدا ده مینیت". هه ر وا بوو. له هاوسه ری ئه م دووانه ی که شیتانه
یه کتریان خۆش ده ویست ته نها حه وت سال تپه پری کرد.

له ژنانی تر ده مبیست باوکم دایکمی چهند خۆش ویستوه. چونکه من
مندا ل بووم و ته نها ده متوانی هه ستی پێبکه م. ژیریم په یی پی نه ده برد.
وه لی قسه ی دراوسیکان منیان تووشی سه رسوهرمان ده کرد.

دایکم به یانیان وه ک تازه بووکیک به چاوی ته په وه باوکمی به پی
کردوه بۆ سهر کاره که ی و به هه سه ره ته وه تا ئیواره چاوه پی هاتنه وه ی
کردوه. هه موو جارێکیش پی و تووه: "پوژیک ته مه نیکه بۆ من، زوو
وه ره وه با زۆر چاوه پروانت نه بم."

دۆستان و خه زمان خۆزگه یان به ژن و میژدیکی وا خواستوه و
که و توونه ته سهر زاران. به لām به داخه وه ئه وینی گه رموگوپی دایکم و
هه شقی پاکی باوکم له پریکا له به یین چوو. چه ندين جار گویم له دایکم
بووه به باوکمی ده وت: "تۆ نه بیئت یه ک پوژ ناژیم". پاستی و تووه.
ئه مه ی ئیستای که ی پی ده وتریت ژیا ن؟! هه ر ئه وه یه هه ناسه ده دات،
ده لێی تهرمیکی زیندوه.

كاتىك باوكم به مه به سستی سهربازی له مآل دهرچووه، ئاگرى جوودایی ناو دلى دايكم هوالى ئم پۆژه شوومانەى پىداوه. ئو وشووه تا به يانی فرمىسكى پشتووه. وهك بلایى هەر له وساته وهخته وه هه سستی به داپران كرىوه. كاتىك باوكم له دهرگا چووه ته دهر، پىتى وتووه: "ده زانم، نایه يته وه و من بى كه س ده خه يت".

دایكم كه به بى باوك و دايك گه و ره بوو بوو، دواى مهرگى باوكم كه پايه وه سهر هه مان دۆخ. دورى باوكم ئه وه نده كارى گهرى له سهرى هه بوو، به ههچ جۆرىك خۆى بۆ كه نه ده كرايه وه. هه رده م له بهر خۆيه وه له گه ل باوكمدا ده دوا و باسى هه سهره تى خۆى بۆ ده كرد و ده ويست به وه كه ميك له گهرى جوودایی دامركى نى ته وه.

خۆشه ويستى نى وان دايك و باوكم هه ر له مندالیه وه سهرى هه لداوه. جارێكىيان ژنێكى پىرى دراوسى مان بۆى باس كردم. وتى: "پۆله گيان، من گه يشتوومه ته ئم ته مه نه ئن و ميژدى وا راستگو و وه فادارم بۆ يه كتر نه ديوه. چاوى پىس كارى لى كردن، چاوى پىس!"

ئهو ينى نى وان دايك و باوكم خۆشويستنى گوشت و نى سقان نه بوو، به لكو نه ينى خودایی و خۆشه ويستى جاويدانى بوو.

خۆشه ويستيه ك كه بوو بوويه داستانى سهر زمانه كان:

داستانى باوك و دايكم كه كه وتبووه سهر زارى خه لك، به م شيوه يه ده ستى پى كرىبوو:

دایكم هه ر به مندالى بى دايك و باوك كه وتووه. ته نها پوورىك و خالىكى له ژياندا هه بووه. له بهر ئه وه ي بارى ته ندروستى خالى باش نه بووه، پوورى گرتوويه تيه خۆى. له گوندىكى بچووكدا گوژه ران و ده سته كه وتيان هه ژاران هه بووه.

پووری بٲوہ ژنٲک بووہ. تہنہا خواوہنی خانوویہ کی بچووی قوړو
 باخچہ یه کی بچووک و مانگایهک بووہ، که له بهر نه بوونی ٲالیک شیري
 نه بووہ. دار و نه داری پووری ٲه مه بووہ. به لام دراوسئ و خزم و خویش
 ده سنگیر ٲیایان کردوون.

باوک و دایکم له قوتا باخانه ی سهره تایی له یهک ٲولدا بوون. وه کو
 باسی ده کهن دایکم زور جوان بووہ. دوی قوناغی سهره تایی دایکم له بهر
 نه بوونی نه یتوانیوه بخوینٲٲ. به لام باوکم چووه ته ناوہندی و دواناوہندی
 و، له و ماوہ یه شدا هر ههست و سوزیان بۆ یهک درٲژہ ی هه بووہ. پووری
 ناگای له م حاله بووہ و به دایکمی وتووہ: "کچم، ٲه گهر خوا نووسیبٲٲی
 نیشه لالا هر ده بیٲ."

ٲه و ماوہ یه زور کهس هاتوونه ته خوازیٲنی دایکم. جوانی و شوخ و
 قه شهنگی دایم ناویانگی ده رکردووہ و مالیان بووہ ته خانی سهره ٲٲ. خوا
 هه زار جار له ماموستا عبدالله ی گوند ٲازی بیٲ که دایکمی هه میشه
 ٲاراستووہ و ناگاداری بووہ و نه یهٲشتووہ بکه وٲٲه هه لوه. ٲه مهش
 بووہ ته هوی ٲابه ندبوونی دایکم به دیندارییه وه و ههستیاری به رامبه
 به رسته شهکان.

باوکیشم له و ساله دا که دواناوہندی ته واکردووہ، گه ٲاوه ته وه و ٲٲی
 ٲیمان داری هه لٲژاردووہ. بابهم که جاریوار عاره قی خواردوٲه وه و جگه رهی
 کٲشاوہ و چهند خوویه کی خراپی تری هه بووہ، له سهر دهستی
 ماموستایه کیدا تٲبه ی کردووہ و ژیانٲکی ٲٲکوٲٲکی هه لٲژاردووہ. هر له و
 سالانه شدا خووی داوہ ته کتٲب و خویندنه وه. بٲیه له مالماندا کتٲبی زور

هه‌بوون. له سه‌روو هه‌موویانه‌وه قورئانی پیرۆز و جه‌وشه‌ن^۱ و په‌یامه‌کانی
نور...

نێتر هه‌موو شتی‌ک ئه‌و ساڵه‌ ده‌ستی پێ‌کرد، واته‌ ئه‌و ساڵه‌ی باوکم
دواناوه‌ندی ته‌واوکردوه‌.

پۆژه سه‌خت و دژوارمکان:

مه‌حمود ئاغا که‌ خاوه‌نی زه‌وی و زار بووه‌ و به‌ ده‌وله‌مه‌ندی و زۆرداری
ناوی ده‌رکردوه‌، کوپه‌که‌ی به‌نیازی هێنانی دایکم بووه‌. چه‌ند جارێک
چوونه‌ته‌ خوازیبێنی به‌لام دایکم نه‌یویستوه‌. خێزانی‌ک که‌ تا ئه‌و کاته‌
ئه‌وه‌ی ویستووینه‌ بووه‌ و له‌ هیچ شتی‌کدا وه‌لامی نه‌خێریان نه‌دراوه‌ته‌وه‌،
ئه‌مه‌یان کردبوه‌ مه‌سه‌له‌ی نامووس و شه‌ره‌ف.

باوکم له‌و ساڵانه‌دا لاوی‌ک بووه‌ له‌ کۆتا پۆلی دواناوه‌ندیدا. زۆر
په‌له‌قاژه‌ی کردوه‌ پێ‌گری بکات، به‌لام مه‌گه‌ر ده‌کرێت که‌ سێک به‌رامبه‌ر
زۆلم و زۆری مه‌حمود ئاغا بوه‌ستیت؟ مائی باوکیشم له‌به‌ر ئاغا نه‌یانوی‌ت‌راوه‌
بچه‌ پێ‌شه‌وه‌ و بلێن ئه‌م که‌چه‌تانمان ده‌وێت بۆ کوپه‌که‌مان. گه‌ر شتی‌کی
وایان بکردایه‌ ده‌بوو خۆیان بۆ پووبه‌پووبوونه‌وه‌ی عه‌شره‌تی‌ک ئاماده‌
بکردایه‌ که‌ کوشتن و خوین پش‌ت‌نیان کردبووه‌ خوو. ته‌نانه‌ت بۆ
چاو‌ترساندن‌ی مائی باپیرم پۆژێک داویانه‌ به‌سه‌ریاندا و داریان به‌سه‌ر
به‌رده‌وه‌ نه‌هێشتوه‌.

۱- "جه‌وشه‌ن" واته‌ ئه‌و زێیی‌ی که‌ له‌ جه‌نگدا له‌سه‌ر سنگه‌وه‌ ده‌پۆش‌ری‌ت. به‌لام
لێ‌رده‌مه‌به‌ست ئه‌و مونا‌جاته‌ پهن‌گینه‌ی پێ‌غه‌مبه‌ره‌ - دروودی خ‌وای له‌سه‌ر بی‌ت - که‌
به‌ پ‌ی‌وایه‌تی "زه‌ین‌ولعابی‌دین" - خ‌وای لای‌ پ‌ازی بی‌ت - ده‌ماوده‌م پ‌ی‌وایه‌ت ک‌راوه‌ و،
ل‌اڵانه‌وه‌ و مونا‌جاتی‌که‌ به‌ سی‌فا‌ته‌ مه‌زن و ناوه‌ جو‌انه‌کانی خ‌وای گه‌وره‌ و، له‌ نێ‌وان
هه‌موو ب‌ر‌گه‌یه‌کی‌دا ئه‌م ده‌سته‌واژه‌یه‌ دو‌وی‌ات ده‌بی‌ته‌وه‌: (سبحانک لا‌ إله‌ إلا‌ أنت‌ الأمان
الأمان أجربنا من النار.. خلصنا من النار.. نجنا من النار).

ئەو ئەشكەنجە و سووكايەتییەى بە خەيالدا نەیت کردوویانە. بەجۆرێك لەبەرچاوی ھەموو خەلگیدا ئەوەندە لە باپیرم و نەنکم (دایكى باوكم) و پوورم و مامیان داوھ تا بووراونەتوھ. چونكە باوكم لە قوتابخانە بوو، لەو ھێرشە پزگاری بوو. داوی چەند پۆژێك ھەمان چارەنوس تووشی ئەویش ھاتوو. لەبەردەم قوتابخانەدا گرتوویانە و شوینی ساغیان نەھێشتوو. دواتریش لە شوینیکی چۆلدا فریانی داو.

داوی ئەو پووداوھ باپیرم لە ترسی گیانی خۆی لەو ھاوسەرگیریە پەشیمان بۆتوھ. ھەرپەشە و گۆرەشەکانی مەحمود ئاغا ش پەیتا پەیتا بەردەوام بوو.

دایكى بەستەزمانیشم لە ترس و بێدەسەلاتیدا تاكە دلنەوایی خۆی لە گریاندا دیوھتوھ. شەوان تا بەری بەیان لە خوای گەورە پاراوھتوھ و داوی چارەى لى کردووھ. پۆژپە پۆژ خۆشەویستی باوكم لە دلى دایكەدا گەشەى سەندوو، بەلام كە دیویتی بەیەكگەشتن ئەستەم، ھیواى بپاوھ و ھیزی ئەرتۆی نەماو. ئەو دوو گەنجەى كە ژانیان سەرەوژبوو، ھیچ شتیکیان لەدەست نەھاتوو جگە لە پارانەوھ لە دەرگانەى خوای گەورەدا.

كاتێك ئەمان لەم بێچارەییەدا بوون، پوورم بەرگەى حالى جەرگبى دایكى نەگرتوو، و، ھەرپەشەکانی مەحمود ئاغاى بە ھیچ داناوھ و ھەوالی بۆ باوكم ناردوو كە بێت قسەى لەسەر بكەن. باوكیشم شەوێك بەدزییەوھ چووھتە مالى پوورى دایكم، چونكە ئەگەر ھەم مالى باپیرم و ھەم مەحمود ئاغا بيبیستایە، كۆتایی بەكەى خراپ دەبوو.

كۆبوونەوھكەى مائمان:

پوورى دایكم داوی گەشتنى باوكم ناردوویەتى مامۆستا عبداللەش بێت. شەو درەنگانێك كۆبوونەتوھ.

پووری ژنیکى ژیر و به سه ليقه و کارزان بوو. هر بویه
کږوونه وده کی ناوای پټکښتوو بوو. وتوویه تی:

- مه محمود ناغا چاوی برپوه ته هم کچه و مرخی لټی خوڅش کردووه.
کابرایه کی تابلټی سته مکاره. ئیستا پټویسته ئیمه چی بکهین؟
باوکم وهک که نجیکى خوینگهرم هه ستاوه ته سه ریږی و، قیراندوویه تی:
- (نادیده) ناده مه کهس. نایدوم گهر کږتایی به که شی مه رگ بیت.
ده بیت سه رته تا بمکوژن نجا ده توانن بییهن.

هم چاوقایمییی باوکم ناوی کردووه به دلای دایکمد. سه رله نوږی
هیوای بووژاندوتوه له پږخی ژانکښیدا و، دواى چهنده ها پږڅ له گریان
خهنده ی نالی خستوته سه ر پوومه تی.
ماموستا فهرموویه تی:

- په له مه کهن. مردن و کوشتن له نارادا نیه. گهر ناوا به خوینگهرمی
ده ست پټیکه یین کږتایی به که ی مه ترسیدار ده بیت.

- چوڼ هیشتا هیچ نه بووه؟! گهر جاریکی تر به سه رماندا بده نه وه
له وانه یه (نادیده) برپښن. نه وکات هه موو شتیک کږتایی دیت. به پای من
پیش نه وه ی نه وان بکه ونه خوځان، پیمان بدهن ئیمه هه لټین.

له به رامبه ر هم پیشنیاره وه دلای دایکم ته واو ناسووده بووه. چونکه
ناماده بووه له پټناو باوکمد هه موو شتیک بکات. گهر هه لټان و مردنیش
بیت، به خوڅحالیه وه پازی بووه. بهس نه وه نده له باوکم
جیانه بووایه ته وه..

پوورم وتوویه تی:

- مه محمود ناغا به گالته ی نییه. کوپه که شی وهک خوځی بی دین و بی
نیمانه. به که م ژنیشی ناوا هیناوه، ئیستا وازی لی هیناوه و نژده ی
ئیمه یه. نابیت بهیلین ئیمه ش هه مان شتمان به سه ر بیت.

باوكم وتوويه تى:

— بۆيە تاقە پىڭا ھەلەتەنە و دەرچوونە لەم ناوہ ..

مامۇستا عبدالله:

— كىشەيەكى جەدى لە ئارادايە . بەلام پىئويستە كىشەكان بە ژىرى چارەسەرىكىنەك بە ھەست و سۆزى كاتى و، ئەم چارەسەرەش دەبىت لەگەل دىن و ئەقل گونجاوبىت. بەپاى من پىئويستە پاكردن كۆتا چارە بىت. لە ئىستادا مەترسىيەك نىيە لەسەر گيان و شەرەف. بۆ ئەوئە مەسەلەى پاكردن ھەلەل بىت پىئويستە گشت ھۆكارە پى پىدراوھەكان تەواوبەين. ئەگىنا ھىچ خاوەن ئەقلىك پاكردنى پى باش نىيە. ئەوكات ئىمە وەلامى ھەلەمان بە ھەلە داوھتەو، كە ديارە شتىكى ژىرانە نىيە.

— دەمىكە ھەلەتەن بووھتە پىئويستى. گشت خرابەيەكيان كرد. ھەر ئەوھ ماوھ (نادىدە) برفىن. گەر ئەوھش بكن ئەوكاتە خۆشمان بكۆژىن ئەنجامەكەمان بۆ ناگۆرەيت.

مامۇستا عبدالله بەردەوام بووھ لەسەر خوينساردى و ھىوركردنەوئەى دۆخەكە:

— كەمىك لەسەرخۆبن، دەبىت ھەموو شتىك بەگۆيرەى خۆى بكنەين. دەبىت خەلك بلىن: "ھەزارانە ھىچ چارەيەكى تريان نەما". تا ئىستا ھىشتا بە پەسمى نەھاتوونەتە داواى. بەپى پى و پەسم پىئويستە بىنە داخوانى. داواى ئەوھ ئىمەش بەگۆيرەى پىشھاتەكان پلاننىك دادەننەين.

— ئاخىر مامۇستا گيان تۆ باسى ھالەتتىكى ئاسايى دەكەيت، بەلام ئىمە ھەنووكە لە دۆخىكى ئاناسايى داين. كى چى دەلەت با بىلەت. پىئويستە پىش ئەوئەى ئەوان بكنەوھە خۆيان ئىمە لەم ناوھ نەمىنەين. چارەيەكى ترمەن نىيە.

- دوینئ پەزای کوپی مەحمود ئاغا ھات بۆ لام. ھەپەشەى لى کردم و وتى: "مامۇستا قەناعەتیان پى بکە. دەزانين که تۆش دەستىکت لەم کارەدا ھەيە. ئەگەر بۆلەن نەخىر بۆ تۆش باش نابىت". منيش وتم ئى وەرن داواى بکەن. خىزانەکە بېرىارى خۆيان دەدەن. ئەگەر لە منيشيان پەرسى پای خۆم دەلیم. وتى: دەلایىت چى مامۇستا؟ وتم: وەکو مامۇستایەکی ئایینی چى ھەق و پاستى بىت ئەو دەلیم. که تیگەيشت توورەبوو و تا توانى جوینى دا و ھەلئو پاند.

بە پای من با بىن بىخوازن، ئیوھش بۆلەن با بىرىكى لى بکەینەو. دواترىش ھەوال دەنیرين که کچەکە پازى نىيە.

دواى ئەم ھەوالە ئەوان دەکەونە جوولە. ئیوھش خەبەر دەدەنە بۆلەس. بە شیوھە بە پەسمى دەسەلمەت که مەحمود ئاغا دەیەوئ بە زۆر (نادیدە) برفەنەت. ئەوکاتیش پراکردنتان ئاسان دەبەت. ھەم ھەموو ھۆکارەکان دەگیرینە بەرو، ھەم کارەکە دەبەتە شتیکى پەسمى لای دەولەت و ھەم خەلکیش پەشتگیریمان دەکەن و دەلەن: "بەس نەبوو پراکرد ئەو کچە بەستەزمانە، ئەگینا بەزۆر دەیانبرد". ئیوھش ویزدانمان ئاسوودە دەبەت و بەرپەرسىارەتیمان نامەنەت. پوورم وتوویەتى:

- مامۇستا گیان ئیوھ وەک پیاوئیکى ئایینی ئەو دەفەرموون که پىووستە، بەلام دەبینن که کارەکە زۆر ئالۆز و گرانە. پىووستە ئیوھ لێرەدا کارەکەمان مسۆگەر بکەین و دلنیا بىین، نەوێک پووداوەکان بەو شیوھەى که ئیوھ دەلەن نەچنە پەش. یەکەم ھەنگاو بۆ پىگری کردن لە ستەمکایى مەحمود ئاغا ئەوھە ئیوھ ئەم دوو لاو لە یەکتر مارەبکەین. تا بەئاسانى یەکتر ببینن و بدوین، ئەگەر پىووستیشى کرد که ھەلەن، با ھىچ پىگریک لە بەردەمیاندا نەبەت.

له گەل ئەم پېشنیارەى پوورمدا دايك و باوكم له خۆشيدا جېيان به
خۆيان نه گرتووه. دايكى دامامم ئەوهنده دڵخۆش بووه بۆ يه كه م جار له
ژيانيدا فرميسكى شادى پشتووه.

مامۆستا عبدالله پاش كه ميك بير كردنه وه وتوويه تى:

— مادم ئيوه پاتان وايه، تهنه دوعاى خير و ماره پرين بۆ من
ده مي نيته وه. مالى كچ پازين، به لام ئەى مالى كوپ؟
پوورم:

— خه مت نه بيت مامۆستا، هه ر له زوه وه پازين. بۆيه به ناشكرا
دهريان نه بريوه چونكه له مەحمود ئاغا ده ترسن. هه ر ئيستا ده نيترين
به شوين باوكيدا. مۆله تى ئەوانيش وه رده گرين. هه ر ئەو شه وه مامۆستا
ماره ي كردون له يهك و بلاوه يان لى كردوه.

سته مكارى مەحمود ئاغا:

تومه ز له ئيواره وه پياوه كانى مەحمود ئاغا تاقيبى باوكم و مامۆستا
عبدالله يان كردوه، هه ر ئەوه نده ي له مال چوونه ته دهر به زۆر سواري
سه ياره يه كيان كردون و بردوويانن. چەند كه سيكيشيان هه ليان كوتاه ته
سه ر ماله وه، له پوورميان داوه و ده ست و قاچى دايكميان به ستووه و
پفاندوويانه.

مه حمود ئاغاى زالم به زه يى نه هاتووه ته وه به خۆشه ويستى دايك و
باوكمدا. ته نانه ت هيج پيژتيكىشى له مامۆستا نه گرتووه كه هه مو خه لكى
ده ستيان به سنگه وه گرتووه بۆى.

بیرده كه مه وه كه چۆن دايك و باوكم به رگه ي ئەو هه مو نازار و
ناپه حه تيبه يان گرتووه و كۆليان نه داوه؟ تهنه بير كردنه وه به لا و
چه رمه سه ربيانه له رز له جه سته ي مرووف ده هينييت.

مامۆستا عبدالله و باوكميان بردۆته جيئەكى تەنيا و چەپەك. تا بەيانی
تەيان هەڵداون و سووكايەتى يان پێكردون. پاشان بەرگوللەيان داون و
وايان زانیوه كه مردون بەجیيان هیشتون.

مامۆستا كه پیاویكى بەپێزی ئەو ناوچەیه بووه و حەقى بەسەر هەموو
كەسێكى ئەو ناوهوه هەبووه، هەر لەویادا گیانی دەرچوووه. بەداخهوه هیچ
جییهكى ساغی ئەو پیاوه دیندارەیان نەهیشتۆتەوه. باوكیشم بە لوتفی
خوایى نەمردووه و شوانێك دۆزیوتییهوه و بردوییهتى بۆ نەخۆشخانه.
چەند گوللەیهكى پێوه بووه و دەست و قاچی شكاون، بەلام خۆشبهختانه
شوینى کاریگەرى نەپێكاوه.

خوایه گیان! تۆ بپواننە ئەو زۆلم و ستمه! تەنانەت بیرکردنەوه لێى
مرووف دەرستێنیت. بۆ ئەوهى كەسێك بتوانیت ئەوهنده درنده و بیبەزەیی
بیت، دەبیت جانەوه رێكى خۆتێرێژیت. باشه وا وتمان باوكم ویستوییهتى
دایكم بهێنیت، ئەى مامۆستا عبدالله؟ ئەو چ تاوانێكى هەبووه؟
ئەوهى دایكیشم بەسەرى هاتووه نە زمان دەتوانیت باسى بكات و، نە
دل بەرگەى دەگریت و نە وێژدان توانای هەلگرنتى هەیه. تاقە پەناگەى
پارانهوه لە خۆای میهرەبان و، دلنەواپیشى ئەو فرمێسكانەبوون كە كولیان
نەدەنیشتەوه.

زۆلەیهكى خواىی:

پەزای كۆپى مەحمود ئاغا و دوو پیاوى تر دایكمیان پەفاندووبوو.
بەدرێژایی پێ دایكم وای زانیوه كه چیتەر هەموو شتێك تەواو بووه و لە
ترسى ئەوهى یادگارى پاکی باوكم بپاریژیت و نەهێلێت لەكە بكەوتە سەر
مارهیی و نامووسى، بیری لە مردن كردۆتەوه. لە ناخیهوه و لە قوولایی
دلێهوه هاواری كردووه و پاراوتەوه. ئەوهنده بەكۆل لاوتەوه،
قیزاندوییهتى:

- خواجه گيان له کوټې؟ خه ريکن نامووسی ئه م به نده يه ت له که دار ده که ن، کڼ ده پياړيژيټ؟ بگه به هانامه وه. من به ئيمان و داوښی پاکه وه ده مه ويټ بگه پټمه وه لات. ده مه ويټ به نده يه کی شايانی تو بم که هاتمه خزمه تت. مه هټله پيسم بکه ن خواجه گيان!

قيژه و هاواری دايکم به جورک پاک و بيگه رد بووه وه کو بزمبک به ده موچاوی ئه وانه دا ته قيوه ته وه که پفاندوويانه و تووشی په شوکانی کردوون. خوی جيهانيان که پاريزه ری به نده زه بوونه کانيه تی و دوژمنی ستمکارانه، مه گهر ده کرټ وه لاسی ئه و داوا به کوټه نه داته وه؟ مه گهر ده بيت گوی نه داته بلټيسی ئه ويښی مه ناوی دايکم؟

وه ختک پها به نياز بووه به نيته تی خراپ له دايکم نزيک بيته وه، له ناکاو ترټله يه که به ره و پوويان هاتووه. وه که ئه وه ی قين و خه شمټکی زوری لييان هه بيت، خوی کيشاوه به سه ياره که ياندا و پارچه پارچه ی کردووه.

دايکم له ژير دارکدا خوی ديوه ته وه. به لام خوا پاريزگاری لی کردووه و بڼ ئه وه ی شوينټکی پرووشيت پزگاری بووه. په زای دوژمنی نامووسيش پارچه يه که ناسن له قوپگی چه قيوه و لاشی ستمکاری بيگيان که وتووه. به جورک خوښ پڅاوه به و ناوه دا که هيچ که سيک نه يتوانيوه به ده ميانه وه بچيت. وه که بلټی ده سستکی ناديار به تاييه تی کوټايي يه کی ناوای بو هه لټزاردووه. دوو پياوه که ی تريش برينداريوون. يه کيکيان به ترس و سه رسو پرمانه وه به دايکمی وتووه:

- توخوا دوامان لی مه که داده گيان! ئيمه خزمه تکاری ئه وانين، فه رماني چيمان پټبکه ن ئه وه ده که ين. مال و مندا لمان ورده. زور له دی دور نه که و تووينه ته وه. ده توانيت بگه ريټه وه. ده ی بڼ، باسی ئيمه ش بو که س مه که.

ئەي خۇاي لېقەوماوان! ئەي ئەو خۇايەي كە مېھربان و دادپەرورەي! كى دەتوانىت لە دادى ئىلاھى تۆ ھەلبىت؟ مەگەر خۇاي گەرە بەندەكانى لە گىژاودا دەھىلتەوہ؟ بەندەيەك كە باوہ پى پىيەتى و خۆشىدەويىت، دەيداتە دەست ستمەكاران؟

دايكم بە شەو پىي مائەوہى گرتووە و، بە ھەناسەبىكى گەيشتۆتەوہ و پوورى ديوە لە ئازار و ژاندا پەلەقاژەي کردووە. لەو حالە تاقەتپوويكىنەدا دەستيان کردۆتە مىي يەك و تىر گرياون. ھىچ نەبيىت لە خۆشى ئەوہى نامووسيان پزگارى بوو، سوژدەي سوپاسگوزاريان بردووە.

دايكم خۆي بە تاوانبار زانيوہ و پىي وابووہ كە ھۆكاري گشت بەلاو موسيبەتەكانە. ھەر لەبەر خۆيەوہ وتوويەتى و كپووزاوہتەوہ: "ئۆبالي مامۇستا لە ئەستۆي منە. ئەي دەبيىت عارف گيان چى بەسەر ھاتبىت؟ خۆزگە ھەزارجار دەمردم و ئەمانەم بەچاوى خۆم نەدەبينى."

گۆتايى مەحمود ئاغا:

تۆ بپواننە ھىكمەتى خۇاي گەرە، مەحمود ئاغا يەك كە ناوي بە ستەمكاري دەرچووہ، لەگەڵ ھەوالەكەي بىستووہ، لە شوپىنى خۆيدا توشى ئىفليجى ھاتووہ و لە جىدا كەوتووہ. ھەوالى بۆ دايكم ناردووہ و وتوويەتى: "با گەردنم ئازاد بكات، لەمەودوا وەكو كچى خۆم ئاگام لىي دەبيىت". كاتىك ھەستى بە بۆنى مەرگ کردووہ لەبەر كۆنى لووتيدا ھەموو شتىك تىگەيشتووہ.

باوكم سى مانگ لە نەخۆشخانەدا ماوہتەوہ. سوپاس بۆ خوا چاك بووہتەوہ و توشى ھىچ كەمئەندامىيەك نەبووہ.

دواي ھەموو ئەم پووداوانە زەماوہندىكى سادەيان پىكخستووہ، بەلام گىروگرفت بۆ ساتىك يەخەي بەرنەداون.

دوا ساته پرپه نندهگانی پوورم:

پۆژی زه ماوه ند دیاریکراوه و هه موو ئاماده کارییه کان ته واو بوون. وه لئ به یانی پۆژی زه ماوه ند پووری دایکم کۆچی دوا یی کردووه. مردنیک که له پۆژه وه ی بیستوو مه له خوای گه و ره ده پارێمه وه و ده لیم: "خوابه گیان مردنیک ی وام به نسیب بکه!"

پوورم شه وه که ی دایکم ی خه به رکردووه ته وه و وتوو یه تی: "پۆله من ده پۆم. یارمه تیم بده خۆم بشۆم و ده ستنویژ هه لیکرم."

دایکم جوان شتوو یه تی و جلی نو یی له به رکردووه. پووری پووی کردۆته قیبله و قورئانی پیرۆزی گرتۆته دهستی و تا نو یژی به یانی خویندوو یه تیه وه. له پارانه وه و لالانه وه هیچ نه وه ستاوه. نه وه نده له دلّه وه و به کۆل دوعای کردووه، دایکیشم بۆ ساتیک نه یتروانیوه فرمیسکه گانی پا برگێت. پاشان دایکم ی له به رده م خۆیدا دانیشاندوو وه وتوو یه تی:

- کچم شتیک هه یه که ده بیئت پیتی بلیم. دو یئی شه وه له خه ومدا په حمه تیم بینی، په حمه تی ی میژدم، بانگی ده کردم، که مم ماوه له دنیا دا. کچم تۆ جوان و گه نجیت، نه و پووداوانه ی به سه ر تۆدا هاتن زوو پێیانگه یاندیت. به جوانی و لاو ییت مه خه له تی. بزانه که هه موو جوانیک وه کو هه ر ناشیرینیک به یه کسان ی ده چنه حه زووری خوا. تۆ نه و ئه رکه ی به رامبه ر خوا هه ته جیبه جی بکه تا پووت بیئت شتیک ی لئ داوا بکه ییت. جلیک له به ر مه که خه لکی ئیره یییت پێبهن، چاوی پیس و دوژمن بۆ خۆت زیاد بکه ییت. غه ییه تی که س مه که نه گینا ئاسووده یی ده روونت لئ ون ده بیئت. بئ ده ستنویژ مه گه ری چو نکه نه وه ناشکوری یه به رامبه ر نیعه ته کان. په رسته شه کانت پشتگو ی مه خه نه گینا میهره بانی خوای ده دو یینیت. نه رخی میژده که ت بزانه. وا بزانه ماله که ت به هه شته. دۆستی

باش مه لېږږه. هر اړام مه خړ و زياره پړه وي مه كه. بزانه كه چاكه پړه مته خوييت لي نزيك ده خاتوه و خرابه ش تووړه يي.. گړ به لايه كت به سر هات په نا به خوا بگره. بېرته نه چيټ نه م ژيانه جي مانوويون و كوشه نه ك خوشي و پابواردن. نارام بگره، نارام بگره تا شاياني به هشت بيت. ده ميكه ده مويټ شتيكت پي بلېم، هر له بېرته ده چيټ. نيسيته وختيتي. ماموستا عبدالله پړه مته - نازانم له خويده ديويټي يان هاتوه ته دليوه - پيټي وتم: " به نايده وي كچم بلې كه نارام بگريټ. نيشه لا به وه ده گات كه ده يه ويټ، به لام تاقيكرنه وي نه و به وه ته واو نايټ. گړ نارامي له سر بگريټ نه و تاقيكرنه ويه دواپړزي مسوگر ده كات. "

ده مه و به ياني پوړي سري ناو ته سر به رماله كه و دواي شايه تومان هينان گياني ده رچوه.

پوړي كه هه مو ژياني پړ له كويږه وري و ناړه مته بوه و، دايكي گوره كړدوه و داويټي به و ميږده وي خوي ده يه ويټ، دواي نه وه گپاوه ته وه ده رگانه وي خوي حق. پويشت بو لاي ميږده شه هيد كه وي كه بيست سال له وه وپيټش كړچي كړدبو.

خوايه گيان چي ده بيت، كړتايي نيمه ش با ناوا جوان بيت! نامين..

هه روهك له يلا و مه جنون

خوشه ويستي و هوگري نيوان دايك و باوكم نه وه نه بووه دواي به يه كگه يشتن و هاوسه ريتي كه م بكات، به لكو به پيچ وانه وه پږبه پږو پتربووه. هر ساته و زياتر وابه سته يه كتر بوون. وهك بلتي بترسن له وهي له داهاتوويكي نزيكا جودايي بگه ويټه نيوانيانه وه.

به داخه وه هر واش بوو..

زوري نه برد به شه هيدبوني باوكم ژياني دايكم دارما و نوميد و خه ياله كاني بوونه خو له ميټشي دواي ناگر. ده توت چيتر نه و له م دنيايه دا

ناژی. ترمیکی زیندوو بوو که له گه‌ل یادگاری باوکی کۆچکردووم ده‌ژیا. مه‌سته‌کانی به‌پووی ئه‌م دنیا به‌دا داخرا بوون و پوویان کردبووه جیهانی نه‌ودیو.

کەس له ده‌روهه دایکمی نه‌ده‌دی. مه‌میشه له‌سه‌ر به‌رماله‌که‌ی ده‌پاراپه‌وه. ده‌یویست چی زووه نه‌ویش بگات به‌ باوکم. منیش شه‌وان تا به‌یان له‌ ئاه و ئاله‌ی دایکم خه‌و نه‌ده‌چووه چاویم. هاواری گه‌رمی سینه‌یی و فرمیسکی گه‌رمی سه‌ر پوومه‌تی و ئاله‌ی سه‌زینی لاوانه‌وه، ئه‌و دیمه‌ناه‌بوون که مندا‌لی منیان پ‌کردبوو.

دایکم هه‌ر ورپنه‌ی به‌ باوکمه‌وه ده‌کرد:

دۆست و خزمان زۆر هاتن و چوون نه‌یان‌توانی دایکم بگه‌رپنه‌وه دۆخی جارانی. نه‌یان‌توانی له‌و جیهانه‌ تایبه‌تییه‌ی دایرپن.

شه‌ویك تینه‌ده‌په‌پی دایکم پانه‌په‌پته سه‌رپ و نه‌لێت: "عارفی من هات. عارف گیان ئه‌وه هاتم. عارف ئه‌وه تۆیت؟ عارف له‌کویتیت؟".

تاقیکردنه‌وه‌ی دایکم ته‌واونه‌بوو، به‌لکو تا ده‌هات قورستر ده‌بوو. کاتیک دایکم له‌ دنیا‌ی تایبه‌تی خۆیدا ده‌ژیا، پووداوێك پوویدا که ئه‌وه‌نده‌ی تر دایکمی په‌ریشان کرد و باری شانی گرانتر کرد.

دوای مه‌رگی باوکم نه‌خۆشی شه‌که‌ری باپیرم په‌ره‌ی سه‌ند و سه‌ره‌تا چاوی له‌ده‌ست دا و پاشان تووشی نه‌خۆشی گورچيله بوو.

مامیکم له‌گه‌لماندا بوو که له‌ باوکم بچووکتربوو، کاروباری ماله‌که‌ی به‌پێ ده‌کرد. جاروباریش ده‌هاته سه‌ردانی ئیمه و یارمه‌تی ده‌داین.

نه‌نکم و باپیرم ده‌یانویست به‌پێ عاده‌تی ئه‌و سه‌رده‌مه دایکم له‌ مامم ماره‌بگه‌ن. ده‌یان وت: "با له‌م ماله‌ نه‌چپته ده‌روه‌وه و له‌به‌ر چاوماندا بیت. با که‌سی غه‌ریبه‌ تیکه‌لاومان نه‌بیت". دایکم که ئه‌مه‌ی بیست شیت و

ھاربوو. قیامەتی ھەلگیرساند و دەقیقێژاند: "چۆن خیانت لە ئەمانەتەکەى عارف دەکەن؟".

بەلام ئازارەکان کۆتاییان نەدەھات. دایکى دامام کە تازەبەتازە خەریک بوو دەھاتەو سەرخۆی، کەچی دەیان ویست بیدەن بە ھێوەرەکەى. لەوانەىە بیتوانیایە بەرگەى ھەموو ئازاریک بگریت، بەلام ئەمەیان نا..چۆن یەکیکی تر دەتوانیت شوینی باروكم بگریتەو کە ھەموو ژيانى دایکمی پازاندۆتەو؟؟

بەداخو ھەلەقاژە و بەرەنگاربوونەو کەى ھیچ ئەنجامیکى نەبوو. ئەو پەستانەى کە دەرووبەر خستبوویانە سەر باپیرم بەتەواوى ئەو کەلگەلەیان لە مێشکیدا چەسپاندبوو.

دایکم دیسان پووخایەو. ھیچ لە دایکم تى نەدەگەیشتن. ھەستیان بە خوشەویستی و ئاگرى ئەوینی دلى نەدەکرد. وایان دەزانى ژنیکی ئاساییە. بەلای ئەوانەو سادە و ئاسان بوو. دەیان وت: "قەیدی چییە ئەم نا ئەو، خۆقاتى نەبوو". نەیان دەزانى کە باوکم بۆ دایکم بەقەدەر گیان، بەقەدەر ئاو و ھەوا و نان پتویستە. باپیرم و ئەوانەى کە بووبوونە کۆیلەى عادەت و پى و پەسم ئا لەمە تێنەدەگەیشتن..

پارێنەو و داد و بێدادى دایکم چارەبەکى نەبوو. لەھەر کێ دەلالایەو ئەنجامى نەبوو. چوو لە باپیرم، لە نەنکم، لە پورە عیقفەتى ژنى ناودارى دى کپووزایەو، بەلام نەبوو و نەبوو..

من ئەو پۆزانەم ئەگەرچى بەپوونیش نەبیت، وەلى پووداو ھەریکیەکانم لەیادە. مەگەر دەشیت لەبیرم بچنەو؟ چاوى ئاوساو و پرخوینی دایکم شتیک نییە بەئاسانى لەبیرکرت.

ئاه دايكى ھەژارم ئاھ! چ بەلا و سۆيەكت تووش بووھ! دەبىت چ دايكى گەورە و چ عىشقىكى مەزنت ھەبوويت وا توانيوتە بەرگەى ھەموو ئەوانە بگريت؟

ھەنووكە من كە سەيرى يادگاربيھەكانى ژيانى خۆم دەكەم شەرم دام دەگرىت و سوور ھەلدەگەرىم. بەناوى عەشق و خۆشەويستىيەوھ كەوتويىنەتە ناو ھەزار ويەك پىسيەوھ. كەچى خۆشەويستى نىوان باوك و دايكەم پاك و بىگەرد و پىرۆز و ئاسمانى بووھ. بەداخەوھ ئىمەومانان لەم سەردەمەدا ناشرينترين جۆريمان بىنى.

دايكەم لە مامە دەپارايەوھ:

مامە فاروقم ھەم لە باوكم و ھەم لە دايكىشم بچوكتربوو. وەكو كۆتا ھەول دايكەم مامى بانگ كرد بۆ ماڵمان. دەيوست پووبەپوو قەسەى لەگەڵ بكات و ئەو بابەتە بپيڤيتەوھ. بەلام باپىرم و قەسە و قەسەلۆكى دەوربەر مامىشمان خەلەتاندبوو. مامە دەيوست ئەو ھاوسەرگىرييە بكات چونكە بە مەسەلەى نامووس و شەرەف تىگەيشتبوو.

پييان وتبوو: "دەبىت ھەر بپيڤيت. ئەمە نامووسى ئىوھە. دەتانەويت كەسيكى غەريبە بپيڤتە مېردى ژنەكەى عارف؟ تۆ بپيە مالى خۆت، لە سەرەتاوھ تۆزىك بەرەنگاردەبپتەوھ و كەللەپەقى دەكات، بەلام زۆر نابات ھەموو شتەك باش دەبىت. بپگومان ناتوانيت تا ماوھەك مېردەكەى لەبىربكات، وەلى دواتر پاديت."

مام ئا بەم قسانە خەلەتابوو، واى دەزانى بەمە كارىكى زۆر گىرنگ دەكات و ناھيلىت كەسى غەريبە توخنى براژنەكەى بكەويت.

بەلام شتەك ھەبوو كە ھەم باپىرم و مامە و ھەم خەزمانى تىريش لەبىريان كردبوو. دايكەم تەنھا گۆشت و خوينەبوو. و تەنھا ژنىك و بووكى مالىك نەبوو. عارفيك ھەبوو لە داي ئەو دا. بەلام كەس نەيدەويست ئەمە

ببینیت. کهس تینه ده گه یشت که گهر یادگاری و خه یائی نه و نه بیت، دایکم
یه که چرکه ناتوانیت بژی. شووکردن به پیاویکی تر به لایه وه گه وره ترین
نازار و خیانه ته..

دایکم که وه پاپانه وه له به رده ماممدا. ده یووت:

- هیچ نه بیت تو وا مه که. من که لکم بق تو نییه. من له گه ل عارفدا
مردم. تهرمیکی زیندووم و ته وار. هه موو ساتیکم له گه ل نه ودایه. چۆن
ده توانیت ده ست بدهیت له نه مانه ت و یادگاری براگه وره که ت؟ هیچ
به زه بیت نییه؟ بۆچی بق ته نها جاریکیش بیت گویم لی ناگرن؟ تو
ده توانیت له ناو ناگردا بژیت؟ ده توانیت له ناودا هه ناسه بدهیت؟ گهر ده م
و لووت ببه ستن چه ندیک به رگه ده گریت؟ شووکردنی منیش به یه کیکلی تر
ناوایه. جیا بوونه وه له عارف بق من سووتان و خنکانه. چی ده بیت
پیاوه تی و جوامیری بنوینه و به گوئیان مه که!

مامم خۆی پینه گرا و دهستی کرده گریان:

- منیش نه مه م ناویت برازن. نه مه بق من نازار و نه شکه نجه یه، به لام
چی بکه م؟ ناتوانم به سهر قسه ی گه وره کاندازال بیم. نایانه ویت بتدهن به
که سی تر، ترسیان له وه هه یه.

- کهس توخنی ئیمه ناکه ویت. یه کیک به و نیه ته وه بیت ده ری ده که م و
گهر پتو یستیش بکات ده یخنکینم. هه مووتان یاش بزانن که من ته مه نم له م
ماله دا و له گه ل منداله که ی عارف و یادگارییه کانی به سهر ده به م. هیچ
پیاویکی غه رییه نایه ته نه م ماله وه. سهر دانی ئیوه ش ده که م. دیم خزمه تی
دایک و باوکت ده که م. به لام با وازم لی بینن.

مامم نه ی توانی به رگی گریان و ناله ی دایکم بگریت و به په له چووه
ده ره وه. وه لی دایکم کولی نه ده نیشته وه و ده یووت: "عارفه که م گویت

لیټه؟ حالې په ریشانم ده بینیت؟ چیر بهرگه ناگرم. توخوا منیش بهر بهر بڼ
لای خڅت، هیڅم له بهر بڼ اوږه".

نه نجامه که ی کاره ساتی کی ته و او بڼو:

نو و نازار و په نجه ی دایکم ده یکنشا جه رگ پرېو. به تاقی ته نیا ململانی
له گه ل نه و ه موو نار په حه تیبه کولیک نه بوو نافر ته یکی لاواز بتوانیت
هه لیبرگیت. پڅ له دوی پڅ له ژیر نه و باره دا ده پلشایه وه.

مامم چووبو باپیرم و خرم و که سوکار قه ناعت پتیکات، به لام نه وان
هر سورېوون و سوودی نه بووه. وتبویان: "یا نادیده به بووکی دیته
نه م ماله یا جه نازه کی له و ماله دا درده چیت".

مامم هات بڼ مالم. نه مجاریان نه و ده پاراپیه وه:
— په یمان بڼ براژن هر ماره کړنه که و ته و او، خوا شایه بیت تو
براژنمیت له دنیا و قیامه تدا و نه مانه تی براکه میت.

دایکم دیسان هاواری لی هه ستا:

— نه خیر نابیت! چوڼ به سر مارهی عارفدا مارهی یه کی تر ده بریم؟
نو له گه لمدایه و گویم له هه ناسه کانیه تی. تاقه دلنه واییم نه وه. من هیشتا
لای نه وم. پارچه یه کم له و. نه ویش بهرگه ی خیانه تیکی و ناگریت. لیم
ده توریت و جاریکی تر نایه ته وه لام.

دایکم له پر هه ستایه سرېی و به چاوی زهق و هه پر هه شه وه په نجه ی
پاوه شاند:

— سهیر بکه فاروق! بڼ ناخر جار پیت ده لیم، نو هاوسه رگریبه قهت
نابیت، له من گه پڼ..

نه وده به تووړه یی نه مه ی وت مامم ترسا و به په له چووه دواوه.
مامم باش تیگه یشتبوو که نه و کاره هرگیز پیناکه ویت.

که چی باپیری که الله په قم که چاوی نه مابوو و چنه د پوژیکي له م
دنیا په دا مابوو، ده بیوت:

— پیش مردنی من پیوسته نه م کاره ته واو بیوت..
به لام کاروبار له دهستی خوی گوره دایه و بی مؤله تی نه و هیچ شتیک
ناتوانریت بکریت. با بزاین نه و چ قه ده ریکي ده ستنیشان کردوه..

رووداویکي پر نهینی:

دایک هه موو نیواره یه که ده رگا که ی کلیل دده و، په رده کانی
داده دایه وه و به رماله که ی راده خست و تا به یان نویژ و دوعای ده کرد.
نیواره یه کی ناو ابوو. دایک ده رگا که ی کلوم دا. به رماله که ی راخت و
چوه سهری. منیش به نه قلای مندالای خوم لایه وه دانیشتم و لاسایم
ده کرده وه. له و کاته دا له ده رگا درا. پیش دایک من رامکرد، به لام
ده رگا که نه کرده وه. که دایک کردیه وه، ژنیکي ته من مامناو ندی
سهرتاپا داپوشراوی پووخسار نوورانیمان دی. زور جوان بوو. وتی:
— سلاوی خوات لی بیت خوشکم. میوانی خوام، پیم دده ن بیمه
مالثانه وه؟

دایک بی دودلی وتی:

— میوانی خوا به خیریبت سهرچاوان. گهر به دلّت بیت مالی نیمه هی
تویه.

به (بسم الله) هاته ژوره وه و له سهر کورسی یه که دانیشتم. وتی:

— که میک ناوم بده نی.

دایک په رداختیک ناوی پیدا. خوار دیه وه و نیوه ی هیشته وه. منی بانگ
کرده لای خوی. وتی:

— ها کچم، توش قومیک بخوره وه.

منیك كه له خهلكی دهسله میمهوه، بى دوودلى به پاكردن چوومه لای. دهتوت هیزىكى په نهان به رهو نه و كىشى دهكردم. هر كه بینیم چووه دلمه وه.

ئاوه كه م خوارد ه وه. كه منیك له بنى په رداخه كه دا مابووه وه. به دایكى وت:

- ها كچم تۆش تۆزىك بخۆره وه.

سهیرى چاوه كانى دایكم كرد. بۆ يه كه م جار خۆشى له نىگاكانىدا به دى دهكرا. و ابرانم دایكم تىگه یشتبوو نه و خانمه شیرین و نورانییه كىیه. خهنده كه وتبووه سه ر لىوه وشكه كانى دایكم، چاوه كانى كه به گریان ئاوسابوون له دوور دهیانپوانى. دایكم وتی:

- هۆكارى سه رداكه تان چىیه؟

- هه موو شتىكى خواگيان خیره. خوا هیچ كه سیك له تهنگانه دا ناهیلئته وه. به لام تاقیشیان دهكاته وه. به ههشت دواى نه و نه زمونه ده به خشریت. نه گه ر تاقىكردنه وه كه گران بوو نه وه بزنان كه خواى گه وړه ده یه ویت به ههشتان بداتى.

له دواړو دا جیاوازی نیوان نه وانه ی له دنیا دا له ناز و نیعمه تا ژیاون و نه وانه ی خه فته و مینه ته به شیان بووه، ده رده كه ویت. خواى میهره بان و به خشنده به هه شتىكى وا ده به خشیته میحنه ت كىشان، نه وانه ی وا له دنیا دا له خۆشیدا بوون ئیره یى بیان پى ده بن و ده لىن: "خۆزگه ئیمه ش چه نده ها به لاو ناړه حه تیمان تووش به اتایه تا جىیه كى وا ببوايه ته نسېمان". كچم مه ترسه. خوا له تو زیاتر توى خۆش ده ویت و گوږى لیته. تو پوو بكه نه و. كارت به هیچى تره وه نه بیت. نه و گشت شتىك له جى خویدا دهكات. ناهیلئته هیچ بنده یه كى ستمى ناړه وای لى بكریت و هه قى ده ستىنیت. گه ر كه سیك خۆشه وىستىكى وهك خواى هه بیت پتویست

ناکات له ده‌رگای که‌سی تر بدات و داوای یارمه‌تییان لی بکات و لییان
 بپارێته‌وه. نیکه‌ران مه‌به، که‌س ده‌ست نابات بۆ خۆشه‌ویستی پاکی تۆ.
 خوا نه‌مانه‌تی که‌ستیک نه‌پارێژیت که‌ له‌پێناوی ئه‌ودا شه‌هید بووه، کێ
 ده‌پارێژیت؟

دایکم به‌و مژده‌یه ئه‌وه‌نده دڵخۆش بوو که‌ خۆی بۆ نه‌گیرا و باوه‌شی
 کرد به‌ میوانه‌که‌دا، ده‌گیرا و ده‌ییوت:

- ده‌مزانێ، ده‌مزانێ خوا پێگه‌یان نادات. ده‌مزانێ ته‌نها خوا به‌
 ناگری سینهم ده‌زانیت. ده‌مزانێ هیوایه‌ک و مژده‌یه‌ک ده‌نێریت بۆ ئهم
 به‌نده گوناها‌به‌ری.

میوانه‌که ده‌ستی هێنا به‌ پوخساری دایک‌دا و نووساندی به‌سنگیه‌وه.
 داینیشاند و دانه‌وایی دایه‌وه. منیش چاوم له‌و خانمه نه‌ده‌ترووکاند.
 ئه‌وه‌نده شیرین و دڵگیربوو، مه‌حال بوو چاومی لێ که‌ لا بکه‌م.

شتێکی تریشی که‌ تانیستا له‌ بیرم ماوه بۆنه خۆشه‌که‌ی بوو که‌
 ده‌یبردیت بۆ جیهانیکی تر. ده‌مبینی دایکم قوول قوول هه‌ناسه
 هه‌لده‌مژیت و ده‌یه‌وێت سنگی له‌و هه‌وا بپۆینه‌یه پرپکات. دایکم ده‌که‌پا
 بزانی چیمان هه‌یه له‌ ماله‌که‌دا و بۆ خواردن بشی‌ت، بیخاته به‌رده‌ستی
 میوانه‌که، به‌لام ئه‌و جگه له‌ ئاو هیچی تری نه‌ده‌خوارده‌وه.

منی بانگ کرد:

- ناوت چیه‌ که‌ جوانه‌که‌م؟

- نیلۆفه‌ر

- ماشه‌لا. ئیشه‌لا خوای گه‌وره تۆ له‌ خۆی جیانا‌کاته‌وه.

- تۆ ناوت چی یه‌ پووری؟

وه‌لامی نه‌دامه‌وه، ته‌نها بزه‌ گرتی.

پاش ماوه يەك ھەستا. شتێكى بەگوێى دايكمدا چرپاند. پھوى دايكم
وھك گول گەشاھەو. پاش چەندەھا مانگ بۆ يەكەمجار دايكم و
خۆشحال بىنى.

كاتێك ئەو خانمە پۆشت دايكم زۆرى لى نەكرد بمۆنۆتەو. لەوانەشە
ئەو خەلكى جىھانىكى تریووییت. لە سىما و ھەلسوكەوتیەو دەرەكەوت
كە بە ئێرە نامۆیە. پەروشی ئەو بوم بزانم چى بە دايكم وتوو. كەچى
دايكم ھەر جارە و بە بەھانەيك خۆى دەدزی یەو و لەبرى ئەو وتی: "
ژيان كورتە. پتویستە مۆڤ ھەموو كاتێك ئامادەبێت. كەس نازانیت كەى
دەمريت. بۆ دەستەبەركردنى بەختەوێ ھەمیشەى ھەول بدە. لەوێ
دادگایەكى مەزن ھەيە".

لەوانەيە ئەو خانمە ئەمەشى وتییت، بەلام ئەو ی گىانى كردبوو بەبەر
ژیانى مردووى دايكمەو، ئەمە نەبوو. ئەلبەت مژدەيەكى لاى باوكمەو
ھیناوە یان لە جىھانى نھینییەو ھەوالێكى داو. ئەو پووداوە پەرەزەم
ھەرگیز لەبیرنەچوو. ھەر جارەش كە دەھاتەو یادم لەرز دەيگرت.

بەرەو دنیايەكى پەر نھینى:

دايكم ئەو شەو پەر نھینییەى تا بەيانی لەسەر بەرماڵ بەپێى كرد. تا
نوێژى بەيانی دوعا و تەسبیحات و پارانەوكانى بەردەوام بوون. منى بانگ
كردە لاى خۆى و ئەو پاستییەى پێى وەم كە پێشبینیم كردبوو. وتی:

— كچم، تۆ ئیتەر گەورەبوویت. ھەموو شتێك تێدەگیت. دەیانەویت
بمەدن بە مام، بەلام قەت ئەو پوونادات. ئەگەر دواى من تەنیا مایتەو
دلتەنگ مەبە. ھەموومان دەبێت پۆتێك ئەم دنیايە جیھەیلێن. جا ئیتەر
درەنگ بێت یان زوو. گەر لێرەش جیا بىنەو خۆى گەورە لە دواپۆژدا
بەيەكمان شاددەكاتەو.

گەر مردم نىگه ران مه به. چونكه به باوكت ده گم و زۆر خوشحال
دهم. تۆش بىر له خوشبهختى من بگه ره وه و دلّت خوش بىت كچم.
سه يركه، چەند لىره بژين ئەوه نده زياتر پهنج ده كيشين. چەند زووتر به
باوكت بگم ئەوه نده باشتره بۆ من.

دواى من لای مامت بمىنه ره وه. ئەو ئاگای لىت ده بىت و سالى
داهاتووش ده تخاته بهر خویندن. هه رچه نده لىره له تەنیشتدا ئاماده
نايم، وه لى هه ر چه زده كم ببينم كه كچه كم خویندويه تى و بووه ته
خواهه نى كارىكى باش. ئاره زوو ده كم كه شاره زای دىن و ئيمانى خۆت
بىت. نه كه يت من و باوكت شه رمه زار بكه يت..

له و ته مه ندها به پوونى قامى ئەو قسانه م نه ده كرد، به لام تيگه يشتبووم
كه دايكم له ده ست ده دم. ديسان زريان و له رزه پوويان له دلى بچوكم
كرد. ئەمەى ئەم جاره يان زۆر جياواز و بى به زه يى يانه بوو. مه گه ر
ده متوانى به رگه ي بلّسى ئەو جوودايى به بگرم؟ ترسى ئەوه ي له م
جيهانه دا به ته نيا بمىنمه وه منى ته نىبوو. چۆن ده متوانى به ته نها
په وه پووى ته نگانه و داو و ته له كانى ژيان به وه ستمه وه؟

قسه كانى دايكم خواحافيزى بوو. پوون و ئاشكرا ئاماده سازى و هه والى
مه رگ بوو. تيگه يشتم ئەو خانمه نه ناسراوه به دايكمى پاگه ياندوه كه
ئاماده بىت بۆ سه فر. وه لى من چۆن ده متوانى بى دايكم بژيم؟ ته مه نيك
به رگه ي بى (ئەو) يم نه ده گرت. مه گه ر ژيانىكى له و جوړه ده توانا بى بۆن
و سى به ر و خوشه ويستى ئەو به سه ر بىريت؟ باوه شم پيدا كرد و وتم:

— توخوا به جىم مه ميلّله دايه گيان! من بى تو چى بكه م؟ باوكم
پۆيشت و تۆش ده ته وىت برپۆيت؟

ليك جيانه بووينه وه. زۆر گريانين پيكه وه و جگه رمان هه لقرچا.

ئەمە چى دەگە ياند بۇ من؟ وشكېبونى پەگى ژىنم.. تەمەنىك لە ئازار
و مەينەتى.. سالانىك پەر لە فرمىسك و ژان..

ھەرگىز ئەو ساتى خواخافىزىيەم بىرناچىتە ۋە..

سالانىك دواتر تىگەيشتم كە ھىچ بۆنىك ناگات بە بۆنى دايكم. ھىچ
دلىكى تر ۋەكو ھى دايكم چىزى مېھرەبانى و خوشەويستى ناگىت. ھىچ
كەسىكى تر ۋەكو دايك نايىتە دوست..

ژيان ئەمە لە دواى چەندەھا ئەزمونى تال و بەسۇ فىركردم. بۇ
ئەۋەى لەمە تىبگەم، چىم مايەۋە نەمدۇراندبىت؟

ئەو پۇژە ئىۋارەكەى بپارىبو دايكم بىەن و لە مامى مارەبەن. بگرە
ھەندىك لە كەلپەلەكانىشمان گوسترابوونەۋە بۇ مالى باپىرم. واتە بەزۇر
بە بووكى دەيانبرد.

دايكم تەۋاۋە ھالى گۇرپابوو. دەتووت لەم جىھانە داپراۋە ۋە ھۇش و
ئاۋەزى بەخۇى نەماۋە. ھەرچىت لى پىرسىايە ۋەلامىكى نەبوو.

نزىكى ئىۋارەبوو. من لە ترس و شلەژانىكى ۋادابووم كە دەتووت
چاۋەپىتى مردنى دايكم دەكەم. دەترسام بىن بەزۇر بىبەن و بمرىت، بى
ۋەستان دوعام دەكرد كە خوايەگيان دايكم ھىچى بەسەر نەيەت.

دايكم ۋەكو پىشەى ھەمىشەى خۇى چووبوۋە سەر بەرمالەكەى.
گەرچى ھەموو ئىۋارەيەك دەيكرد، ۋەلى ئەمجارەيان زووتر دەستى پىكرد.
ئەۋى تەختى بەرز و مەقامى مەزنى دايكم بوو. لەۋىدا لەگەل باۋكم دەدۋا و
خەم و خەفەتى ھەلدەپشت و، لەۋ دەرگايەدا داۋا و پىۋىستى يەكانى
پىزدەكرد.

دايكم ھىشتا بەسەر بەرمالەكەيەۋە بوو. ئەو ئىۋارەيە زووتر كەۋتبوۋە
پاز و نياز گۇرپنەۋە، لە بەيانىيەكەيەۋە ھالى سەير و نامۇ بوو. لەلايەك
كەلپەلەكان دەگۈزەنەۋە و لەلايەكى تر ئامادەسازى بۇ زەماۋەند دەكەن،

به لām هه مو ئه مانه سه رنجی دایکمیان پانه ده کیشا. ئه و له مه قامی
خویه وه له گه ل شویتیکی تر و به زمانیکی تر گفتوگۆی ده کرد. دایکم
بانگی کردم بۆ لای خۆی و وتی:

– ئه م پاره یه بگره و ببه بۆ گولزار خان، پاره ی قه رزه .

پاره که م وه رگرت و پایکیشام بۆ لای خۆی و نامی به سنگیه وه و بۆنی
پێوه کردم. له ژێر لیوه وه وتی:

– خوا له خۆیت جیانه کاته وه کچم!

به لām ئه وه نده دوعاکه ی له دلّه وه بوو لیوه کانی ده له رزین و چاوه کانی
به فرمیسک تیزابوون.

نه مزانی ئه وه دوا باوه شه. دوا دیمه نی شانۆی ژینه له گه ل ئه ودا.
ئه گینا قه ت به جیم ده هیشت؟

له مالّ ده رچووم. له لایه کیشه وه که لویه له کانی مالمان بارده کران.
مالی گولزارخان نزیک بوو. چوون و هاتنم ده خوله کی نه برد. پاره ی
جووتیک پیلای تازهی من بوو که دایکم به قه رز لای هینابوو.

که پامه وه. به ئه قلّی مندالیم چه ند ده قیقه یه ک خولامه وه و خۆم گیردا
به سه یری ئه م شت و ئه وشته وه. چه ند که سیک به رده وام بوون له
گواستنه وه ی مالّ که.

چوومه ژووره که ی دایکه وه و بینیم له سه ر به رمالّ که یه تی و
قورئانه که ی ناوه به سنگیه وه و سه ری که وتووه ته سه ر ملی. خانمه
نورانییه که له ته نیشتیه وه بوو و شتیکی بۆ ده خوینده وه. هه م ترسام و
هه م ژۆر سه ریشم سووپما. نه مده توانی مانایه ک به و دیمه نه بده م. ده مزانی
که شتیکی ناناسایی پووده دات.

دَلَم گوشرا و کسپه ی لیوَه هات. وهك بَلتی ناگرێك له سهرمه وه تا نووکی پتیم گرتمیه وه. هه موو گیانم ده له رزی. كه خانمه نوورانییه كه ئهم حاله می دی، وتی:

- مه ترسه كچم. دایكت به باوكت گه یشت. ئازاره كانی ته واویوون. له مه ودا خۆشبهخت ده بیئت. لیڤه به دواوه شتێك نییه دلتتهنگی بكات. كه سێك به په حمه تی خوا بگات به رزترین پله ی ده ست كه وتوه. ئه و ئیستا له به هه شتدایه. ئه مه ی لیڤه دایه ته نها جهسته كه یه تی. مه گری و بیر له خۆشیی دایكت بکه ره وه.

به لام چۆن ده متوانی خۆم بگرم؟ تا هیڤم تێدابوو قیژاندم، خۆم دا به سه ر لاشه ی بێگیانی دایکدا و تا بپرستم لیڤا گریام. ده کوووزامه وه و ده مووت: "دایه گیان بۆ جیئت هیشتم؟ من ئیستا چی بکه م؟ زۆر ده ترسم دایه ! ده منیش ببه له گه لّ خۆت.."

كات بۆ من وه ستابوو. چه مکه كانی وهك دنیا و ته مه ن و ژیان تێكه لی یه كتر بوو بوون. تا ئه و پۆژه نه مه ده زانی ئازاری جوودایی له دایکم كه دنیا بچوو كه كه ی منی سه ره ووژێر كرد ئه وه نده سه خت و به ژان ده بیئت. چۆن ئارامم بگرتایه ؟ چیتر ئه و دایکه م نه بوو كه باوه شی پێدا بکه م و بۆنی خۆشی هه لبمژم. خه مێکی بێپایان بوو بۆ مندالێکی شه ش ساڵه. مه گه ر ده كرا به رگه ی ئه و كۆله گرانه بگرم؟

له به رده ممددا ته مه نێکی پر چه رمه سه ری هه بوو كه وهك جانه وه ر ده می لیكردبوومه وه و به نیا زبوو پاچه پاچه م بكات. ته نانه ت ژیا نی له وه و دوام له هی دایکم تالتر و به سووتر ده بیئت. له ئاسۆدا پهنگی پۆژانی زۆر دژوار ده بینران.

ئازارى سەختى ئىك داپران:

كاتىك ھاتمە ھۆش خۆم لە دايكىمان جياكردبوومە ھە. دايكىمان دريژ

لەسەر زەوى پالختستبوو و پەژىھەكى سپيان پيدا دابوو. وتم:

— كوا ژنە ميانەكە؟

ژنىك لە نزىكە ھە وتى:

— ژنى ميانى چى كچم؟

— ژنىكى ميان لىژەبوو، قورئانى لەسەر دايكم دەخويند.

ژنەكان سەبرى يەكيان كرد. يەككە وتى:

— كارى زۆر لى كردووە ھەقيرە، يا بيبەينە دەرە ھە، دەبزىكىت.

ئيتەر ئەو پەودا ھە ھەكە نەينىيەك لە دنياى مندا لىمە ما ھە. دنياىم كە

دايكم كۆچى دواى كرد بە تەنبا نەبوو، ئەو خانەى لەگەلدا بوو. بلىى

كى بىت؟ لە مېشىكى گچەكەمدا لەدووى ھەلامى ئەم پرسىارە وىلبووم.

پورە عاىشە پورە ژنانى گوند وتى:

— بھوان و پەند ھەريگن. ھەرچەند ئەم ژنە ژيانى پەپو لە ناخۆشى

و قورپەسەرى، بەلام قەت دىتان واز لە نويز و دوعاكانى بىت؟ دىيەك

زۆريان لى كرد شوويكات بە ھىوەرەكەى، ھەلى ئەو عارفى ھەلبارد. ئەگەر

دووسەعاتى تەمەنى ھەبووايە بە بووكى دەبرا، بەلام ئەو ھەندە عارفى

خۆشويست كە خواى گەرە كەريە بووكى ئەو. ھەميشە پاست و دروست

ژيا و نمونە بوو. پىرۆزىت بىت دووم بووكىت. پىرۆزىت بىت كۆچى

ئەبەديت. لىت موبارەك بىت ژينى پاستەقینەت. نادیدە خان، بەپاستى تو

نادیدە و بىتۆنەبوويت. ئىشەلا لە حورمەتى ئەو ھى لىژە دراوسىت بووين

لە دواپۆزدا شەفاعەتمان بۆ دەكەيت.

ژنان ده گریان. له کاتیکدا هه مووان خه ریکی ئاماده سازی زه ماوه ندى دایکم بوون، نه و جلی بوو کیتی مه عنوی له بهر کرد و له باوه شی فریشته کاندای فې.

دایکميان ناشت. منځ که هه میسه له گزپستان ده ترسام، له دوی نه و دایکم به خاک سپړرا، بووه مال و لانه ی پاسته قینه م. پوژانه به لایه نی که مه وه جارڼک ده چووم بۆ سهردانی و چهند کاترمیږک له سهر گزپه که ی چیچکه م ده کرد. گزپه که م وه که به رماله که ی دایکم دهاته بهرچاو و له که لی قسم ده کرد.

تاقه دلته واییم سهردانی گزپه که ی بوو. که ده چوومه نه و دایکم دلم ئوقره ی ده گرت و، بلښه ی ناخم خاموش ده بوو و بۆ ساتیک نازاری جوو دایي ده په ویه وه. دیسان ئیواره یه کی ئاوا پښی گزپستانم گرتبوو. ده چوومه سهر گزپي دایکم و فرمیسم هه لده رشت. چونکه نه و پوژه دلم پرېوو. نه نکم پښی وتبووم: "دایکت خوی کوشت. نه گهر به قسه ی ئیمه ی بکردایه ئیستا له مال و حالی خویدا ده بوو".

زور پرېووم و دلم له نه نکم ئیشابوو. تاوانا توڼک ده یووت: "بۆ نه و نه ده ده گرت و لوشکه لوشکه؟ خو تو به که م که س نیت دایکی مردییت؟". نیازم بوو بچمه سهر گزپي دایکم و هه موو نه مانه ی بۆ بگپړمه وه. ده مو یست به م سکا لایانه که فوکولی دلم بنیشینمه وه. به جورڼک په له م بوو وه که بلښی دایکم به و هه واله زور دلخوش ده بیټ.

کاتیک نزیک بوومه وه بینیم دیسان نه و ژنه له سهر گزپه که یه تی. به زه رده خه نه یه کی هیڅنده شیرین و دۆستانه پښواری لی کردم، گشت توو په یم با بردی. وتی:

— نه وانه به دایکت مه لئ پوژه که م. هه میسه پښی بلښی که باشیت. هه والی خوشی بۆ بیته. دوعای تازه تازه فیربیه و وهره لیره دا بیانلی.

سالان تېپەپىن و جارىكى تر ئەو خانىم نەدىيەو. ديارە چەپەلى و
تاوانى زيان ئىجگار لىمانەو ئالاو و ئەو ژنە فريشته يەمان تۆراندووە.
لاپەپەى دنيای دايكم تەواو بوو، وەلى لاپەپەى كچەكەى ئەو ەندە پەش
و پەپوت بوو، مە حال بوو پزگار بوون لىتى.

پىى درىژ و دىركاوى و دىوار دەستى پىكرد. پووپە پووپوونەو لەگەل
بازرگانانى شەرەف و، خوينمژان و، خيانەتكاران و پووخسارە
ساخەكان.. دياربوو كە بە تەنيا ناتوانم بارى قورسى ئەو پىى سەختە
مەلگرم. پۆزانى تۆرگران چاوەپوانم بوون. پۆزانىك كە جارىك سەرم
سووپدەما و جارىك ئىرەيىم دەبرد، تاويك پەندم وەردەگرت و تاويك شوک
دەبووم.

هيوام وايە كەس وەكو من لەم ژيانە پىناسۆرەدا نەزى!

بهشی دووهم

یه کهم ههنگاو بهرهو نمایشکاری جلوبه‌رگ

سالانی خویندنی سه‌ره‌تاییم له مائی باپیرمدا هاو‌دهم له‌گه‌ڤ
بی‌که‌سی و د‌لته‌نگی به‌سه‌ربرد. نه نازم ک‌یشرا و نه نه‌وه‌ی حه‌زم ل‌یی بوو
بۆم ک‌پرا. باپیرم د‌وای دوو سال به نه‌خۆشی گورچیله کۆچی د‌وایی کرد.
مامیشم ژنی ه‌ینا. بووکی تازه منی له و ماله‌دا نه‌ده‌ویست.

تاقه هیوام پووری‌کم بوو، ئه‌ویش به بووکی پ‌و‌یشت و ته‌نها نه‌نکم بۆ
مایه‌وه. به‌لام چونکه نه‌نکم له دایکم توورپه‌بوو، قه‌ت نه‌چووه د‌لمه‌وه و
خۆشم نه‌ویست.

له چوار و پ‌ینجی سه‌ره‌تاییدا مامۆستایه‌کی ئافره‌تمان هه‌بوو به ناوی
مه‌رال. جلی کورت و ناجۆری ده‌پ‌ۆشی و زۆرجار قسه‌و‌یاسی خراپیان
ده‌ریاره‌ی ده‌کرد. چه‌ندجارێک شوی کردبوو و ته‌لاق درابوو.

زۆر له من نزیک ده‌بووه‌وه. وابزانم خوا ئه‌و جوانیه‌ی به دایکمی دابوو
به منیشی به‌خشیبوو. هه‌ر فرسه‌تی بۆ هه‌ل‌بکه‌وتایه پ‌یی ده‌وتم: "ناخ
خۆزگه ئه‌و جوانی و ناسکییه‌ی تۆ به منه‌وه ده‌بوو!"

زۆر ھەولای دا منیش ۋەك خۆی لی بکات. تەنۋرە كەمى كورت دەكردەۋە و قزى دەبېرىم و قىزى مىكياڭى دەكرىم. پۆزى دە جار دەيوت: "تق ھەتمەن دەبىت بە نمايشكارى جلو بەرگ."

كە باسى دايكم و مردنى ھاتە ناۋەۋە، وتى:

— ۋاز لە و بىر كىرەنە ۋانە بېنە. دايكت مردۋە و تەۋاۋ. ھەموو كە سىك دەمرىت. بە لام خۆ ناكىت ئىمەى زىندۋوش لە گەل مردۋاندا بمرىن. تو ژيانى خۆشى خۆت بڑى. كچىكى لاۋى جوان بېنە پىش چاوت. خانۋى جوان، سەيارەى جوان و شوۋكرىنى جوان. كارت چىيە بە گۆپ و بە مردۋەۋە. بۆ لە خۆپايى تامى ژيان تال دەكەيت؟

ھىۋاش ھىۋاش دەكەۋتمە ژىر كاريگەرى بىر و ھەلسوكەۋتەۋە. جارى ۋا ھەبو دەبىردە ئو خانۋەۋە كە بە تەنھا تىيدا دەمايەۋە و دەيوت ھاۋدەمىم بكة. زۆر نەينى خۆيى لا دركاندېۋوم. ئو بابە تانەى من پىيان سوور ھەلدەگەپام، ئو زۆر ئاسايى باسى دەكرىن.

دەيانوت شەۋان درەنگ خەلك ھاموشۋى ئو مالە دەكات. منىش خۆم چەندجارتىك ھەندىك گەنجەم لەۋى بىنى. جگەرەى زۆرى دەكىشا و جارجارىش دەخۋاردەۋە. دىيائى ئو تەنھا مۇسقىقا و پابۋاردن و سەماۋو. لە بابەتى خوا و ئىماندا گالتەچار و جۋىنفرۆش بوو. دەيوت: "لەبرى دوعا فىزى گۆرانى بىن و پابۋوژىن."

بە داخەۋە ئوۋبوو يەكەم پىكى شەرابى دايە دەستم و بە زۆر كىردى بە گەروودا. ئو مامۇستايەك بوو لە پۇلدا باسى زىانەكانى ئارەقى دەكرى و لە مالەۋە دەخۋاردەۋە.

مامم پۆزىك بانگى كىردم و وتى:

— مەچۆ بۆ مالى مامۇستا مەرال.

پاش ماوه يەك بۆمان دەرکەوت که تومەز بە پارە خۆی دەرۆشیت. شەوێک پۆلیس دای بە سەر مالە کهیدا و گرتیان. جارێکی تر مامۆستا مەرالم نەدییهو، وەلێ هەلسوکەوتەکانی لە مێشکەدا جێی خۆیان کردبوو. چونکە پێی دەوتم که نۆز جوانم و پێویستە بێم بە نمایشکاری جلوبەرگ و، ئەوکات ژيانێکی قەشەنگ و خۆشم دەبێت. ئەم بێرە کاری تێ کردبووم. ئەو شتە دەموست. دەرچوونم لە تاقیکردنەوهی وەرگیرانی دواناوەندی لە شار و دوورکەوتنەوه لە گوند بوو. چیت نەبیستنی بۆلە و سەرزنەشی نەنکم و، بێنینی کەسانی تر و شوێنانی تر. پاشان پێیەك بدۆزمەوه بۆ بوون بە نمایشکاری جلوبەرگ...

دەموست بێم بە نمایشکاری جلوبەرگ:

کاری نمایشکاری جلوبەرگ هێندە چووبوو دڵمەوه، بە ئارەزوویەکی منداڵانەو نامەم بۆ ئەو ژنە ناودارانە دەنارد تا نەیتنی سەرکەوتنێان لەو کارەدا بدۆزمەوه. چونکە هەرکەسێک دەبێنیم دەپوت که کچێکی نۆز جوانی. ئەم ستایش و پیاوەلدانانە ئەوەندە تر حەزەکە میان تۆختر کردەوه.

بەپێوەبەری قوتابخانەکەمان یارمەتی دام خۆم ئامادە بکەم بۆ تاقیکردنەوهکان. ژنەکەیشی نۆز دەستگیرۆیی کردم. جلی بچوک بوو وەهی منداڵەکانی خۆیان پێدەدام و جاروبارێش هەندێک پارەیان دەخستە گیرفانەکەیهو و دڵیان خۆش دەکردم. خێزانی بەپێوەبەرەکەم هاوڕێی نزیکي دایکم بوو. هەردەم باسی دایکمی دەکرد.

لە کۆتاییدا لە تاقیکردنەوهکە دەرچووم. کە هەوالەکەم بیست لە خۆشیدا خەریک بوو لەهۆش خۆم بچم. ئەو ساتە وامزانی هەموو خەوالەکانم هاتونەتە دی. بەچیدا بزمانیاپە پرویەپرویی سەختترین تاقیکردنەوهی

ژیانم ده کاته وه، ته له ی بیبه زه ییانه م بۆ ده نیته وه و ته نیا و بیکه سم ده کات له سه ر سفره ی گورگان؟

قوتابخانه نوپیه که م دووربوو. دواى حوت هه شت سه عات گه یشتین. مام بردمی و داینام. قوتابخانه که به گه وره یی و باخچه که یی و پۆله کانی و به شی ناوخۆیی به که ی سه رسامی کردم.

یاریده ده ری به پڕوه به ر که ئافره تیک بوو، ناوی تو مار کردم. وتی:
- ماشه لا کچم چه ند جوانیت! ئیشه لا ئه م جوانییه تووشی به لات ناکات!

تینه گه یشتم مه به ستی چپیه. مه گه ر ده کریت جوانی کیشه بۆ مرۆف بنیته وه؟ به داخه وه وه ختیک تیکه یشتم جوانی هه ندیک جار ژیاى مرۆف لیل ده کات، کار له کار ترازابوو.

وانه کان ده ستیان پیکرد. هه ر له یه که م وانه وه هه موو سه رنجه کان که وتنه سه ر من. هۆیه که شی ئه وه بوو مامۆستاى مۆسیقا، مامۆستا ئایلین، هه ر هاته ژووره وه چاوی چووه سه ر من و وتی:
- ئای چه ند جوانیت، کچم!

هاته لامه وه وه ئه لساندمه سه ری و به درێژایی وانه که هه ولێ ده دا خۆیم لێ نزیک بکاته وه. به جۆریک بوومه که سیک کچه ناشیرینه کان پقیان لیم بێت و جوانه کان به خیلیم پێ ببه ن و کوپه کان ده وروخولم بده ن.
ئیتەر لێره وه سوودپه رستان و دۆستانی ساخته و نیه ت گلاو، به درێژایی ته مه نم پیزیان به ست.

دوو مامۆستا له پۆلدا کاریگه رییان هه بوو له سه رم. مامۆستا ئایلین و، مامۆستا فه زیله ت.

مامۆستا ئایلین پشتگیری له هاوچه رخی و سه ره به ستی و بێ دینی ده کرد و ده یوت: "مرۆف ته نها ئه وکاته خۆشبه خت ده بییت که خۆی له

بهندی دین پزگاربكات، ئەگینا دەبنه كۆيله‌ی یاسا ئایینییه‌كان و ژیا‌نتان تال ده‌كان".

مامۆستا فه‌زیله‌ت پرای وایوو كه باوه‌پ به خوا مه‌رجه بۆ ئاسووده‌یی ده‌روونی و لێ‌ب‌و‌ورده‌یی و كاری چاك له‌نیوان مرۆ‌فه‌كاندا.

ئهم دوو مامۆستایه‌ هه‌میشه‌ له‌ وانه‌كانیاندا نمونه‌یان ده‌هێنایه‌وه‌ و هه‌ولیان ده‌دا بیروباوه‌په‌كه‌یان بسه‌لمێ‌ن. منیش له‌ نیوان ئهم دوو مامۆستایه‌دا ده‌هاتم و ده‌چووم. به‌لام کاریگه‌ری مامۆستا ئایلین زۆ‌رت‌ریوو چونكه‌ ئه‌و زیاتر په‌سنی جوانییه‌كه‌می ده‌دا و ستایشی ده‌کردم.

دوو سال ئاوا به‌ مله‌لانی تێ‌په‌پی. له‌گه‌ڵ گه‌وره‌بووندا بیره‌ شه‌یتانییه‌كانی ناوم و ده‌ورو به‌ریشم گه‌وره‌ده‌بوون و نیلۆ‌فه‌ری تازه‌ ورده‌ ورده‌ جێ‌ی به‌ نیلۆ‌فه‌ری كۆن له‌قه‌ده‌کرد.

كاتێك هاوینی سالی دووه‌م گه‌پامه‌وه‌ بۆ لادی زۆ‌ر شت گۆ‌پابوو. نه‌نكم مرده‌بوو و مام و ئامۆ‌زنیشم له‌ بگه‌ره و به‌رده‌ی ته‌لاقدا جوون. واته‌ نه‌مه‌ده‌توانی بۆ پۆ‌ژێك له‌و گونده‌دا به‌مێ‌نمه‌وه‌. هه‌موو پۆ‌ژێكم له‌وئێ‌شه‌كه‌نجه‌بوو. به‌دل و به‌گیان چاوه‌پێ‌ی كرانه‌وه‌ی قوتا‌بخانه‌بووم.

چه‌ند كه‌لوپه‌لیکی تایبه‌تی دایكم له‌گه‌ڵ خۆم هه‌لگرت و گه‌پامه‌وه‌ بۆ قوتا‌بخانه‌. ئه‌وه‌ دوا گه‌پانه‌وه‌م بوو، ئیتر هه‌موو په‌یوه‌ندیه‌كانم بچ‌راند.

ئه‌وانه‌ی هه‌ولێ خۆ لێ‌نزی‌کردنه‌وه‌یان ده‌دام زۆ‌ربوون:

له‌ دواناوه‌ندی و ئاماده‌ییدا ده‌رگا‌كان كه‌وتنه‌ سه‌رپشت بۆم. هه‌م وانه‌كانم باش بوون و هه‌م كه‌سانێکی زۆ‌ر گرنگیان پێ‌ده‌دام.

به‌پێ‌وه‌به‌ریتی قوتا‌بخانه‌ له‌ هه‌موو بۆ‌نه‌كاندا پێ‌شه‌كه‌شكاریی ده‌به‌خشی به‌ من و هه‌ر من ئه‌ركی پێ‌شوازی گه‌وره‌ پیاوانی ده‌وله‌ت كه‌ ده‌هاتن بۆ سه‌ردانی شاره‌كه‌، وه‌رده‌گرت. جگه‌ له‌وه‌ش قوتا‌بخانه‌ مووچه‌یه‌کی

يارمه تی بۆ برپیوومه وه. له کۆتایی سالی خۆیڤندندا چه تڤ کۆمپانیایه ک
داوایان لی کردم بېم به سکریتیریان.

چیتړ نیلۆفه ری کۆن نه مابوو، نیلۆفه ری تازه شانازی به خۆیه وه ده کرد
و لووتبه رزبوو. به داخه وه جیاوازی نۆوان ئەم دوو نیلۆفه ره تا ده هات زیاتر
ده بوو. په یوه ندی نزیکم له گه ل ئایلین خان گشت به ها مه عنه و ییه کانی
پوو خاند.

منیک که جاران خوا و پیغه مبه ر و به ندایه تی و ئەجه لم له یاد بوو،
شه وان به دەم دوعاوه ده نووستم، ئەوا نزیکه ی سالتیکه هه موو ئەوانه م
له بیر چوونه ته وه.

فه زیله ت خان له وانه کانیدا په یامی کاریگه ری ده گه یاند و منی
ده هه ژاند و سه ره نوێ هه سته جوان و بالا کانی له ناخمدا ده ورووژاند.
به لام هه ر که ئایلین خانم ده بیینی له بیرم ده چوونه وه.

جاریکیان له وانه ی مامۆستا فه زیله ت دا سه ری گفتوگۆ دامه زرابوو.
کۆمه لێک کوپ و کچی گالته چی و خۆبه شتران مامۆستایان دابوو به ر
لێز مه ی پرسیار. ئەو خۆیڤندکارانه بوون که به نزیکیان له مامۆستا ئایلین
ده ناسران. چه تڤ هاوړپیه کم ده یانوت که ئەمانه ئایلین خان هانیان ده دات.
کوړپک به ناوی چاداش و کچیک به ناوی نووړای ده مپاستی ئەم گرووپه
بوون. ئەمانه مادده گه را و دووړبوون له مه عنه و یه ت، له په یوه ندی نۆوان
کچ و کوړدا گوێیان به هیه به هایه کی کۆمه لایه تی نه ده دا.

کچیک به ناوی خانم و کوړپک به ناوی سه یدا پشتگیرییان له
بۆچوونه کانی مامۆستا فه زیله ت ده کرد. به تاییه تی سه یدا که کوړپکی
به په وش و زیره ک و ژیر بوو.

هه رچه تڤ من له هیه یه کیک له م گرووپانه دا نه بووم، وه لی زیاتر له
ئایلین خان نزیک بووم.

بهشی سییه م

ئەو گفتوگۆیەى ھەرگیز لە یادم ناچیتەو

گفتوگۆکەى ئەو پۆژە بە پرسىارىكى جاداش لە مامۆستا فەزىلەت دەستى پێکرد، بابەتەكەش وتووێژ بوو لەسەر ئەو بەرنامەىەى لەسەر بىردۆزى پەرەسەندن دووینى شەوێكەى لە تەلەفزیۆن نیشانى داو.

جاداش پرسىارى لە مامۆستا فەزىلەت كردو، وتى:

– مامۆستا، ئەو بەرنامەىەت بىنى لەسەر بىردۆزى پەرەسەندن؟
– بەلى بىنىم.

– كەوايە تىگەىشتیت كە مۆڤ لە مەيمونەو ھاتووە؟

شىوازى پرسىارەكە بەئاشكرا گالتەجارى و سووكايەتى پێوە دیاریوو.
بەلام مامۆستا جددى و خۆپاگريوو. وتى:

– كۆپم، پێش ھەموو شتێك لەو بەرنامە تەلەفزیۆنىيەدا نەگەىشتن بە
وہا ئەنجامێك. بەپێچەوانەوہ باس لەوہ كرا كە بىردۆز ئەگەرىكە نەك
راستەقىنە. واتە وترا كە بۆچوونێكە و بەلگەى زانستى لەسەر نىيە.

– بەراى تۆ ئەگەر مۆڤ لە مەيمون پەرەى سەندبێت چ زىانىكى
تێدايە؟

- خوا بیویستایه مرقفی له مهیمون دروست دهکرد، وهلی پاستی نهوویه که مرقف له مرقف بووه. بپوانه کوپی شیرینم، داروینیزم، واته بیردۆزی پهرهسهندن، نایدؤلۆزیایهکی ساخته وهلهبستراره. هیچ بهلگهیکه زانستی لهپشت نییه و نامانج لیتی بهرپرچدانهوهی حقیقهتی بهدیپیتانه، بهلام نهیتوانیوه سهرکهوتوو بییت. ئەم بیردۆزه پیتی وایه گوايه زیندوووان له ئەنجامی پیزیوونی ههپههکی مادهه بیگیانهکانهوه دروستبوون. بهلام ئیمه بهدیپهاتی بوونهوهران لهوپهپی جوانی و پازاوهیسی دا و، بههاناوهچوون و ناگاداری لی کردنیان لهوپهپی قهشهنگیدا و، پاراستنیان لهوپهپی میهرهبانیدا دهبینن، ئەمانه کۆمه لێک فرمانن که ههم زانست و ههم توانستی بی سنووریان دهویت، که ئەمەش دیاره له مادههی کوپر و کهپ و بیگیاندا نییه.

- کهواته تق پهرهسهندن قبول ناکهیت؟

- بپوانه چاداش گیان، خوا باشت دهزانیت. بهدیپینهری بوونهوهران لهبارهی بهدیپیتانهوه ههموو شتیکی له قورئانی پیروژدا فهرمووه.

- چی دهلێت قورئانی پیروژ؟

چاداش ئەم پرسیارهشی به پێکهنین و گالتهوه کرد. مهبهستی نهووه نهبوو زانیاری وهبرگیریت، بهلکو دهیویست به مامۆستا رابوویریت. بهلام فهزیلهت خان چاوی نووقاند له ههلسوکهوتی بهدی چاداش و دهیزانی که نهگهر نهو گویش نهگرتیت دهبییت، وهلی کهسانتیکی تر هههه له پۆلهکهدا تامهزۆی وهلامی پرسیارهکهن. بهردهوام بوو لهسهر وتهکانی و تی:

- چهزهرهتی ئادهم بهکه م مرقفه. چهندهها ثایهت هیه پیمان دهلێت

که چهزهرهتی ئادهم له گل دروستبووه. ﴿وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُفُفٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰی وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖ. وَمَا يَعْمُرُ مِنْ مُّعْمَرٍ وَلَا يَقْضِ مِنْ عُمْرِهٖ اِلَّا فِیْ كِتٰبٍ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ یَسِیْرٌ﴾ فاطر: ۱۱، واته: "خوا بنهچهی ئیوهی له

گلّ دروست کردووه و پاش نه‌وه که ئاده‌می له گلّ دروست کرد نه‌ولاد و نه‌وه‌ی نه‌وی له تۆمێک دروست کرد که له پشتی باوک‌ه‌وه ده‌چیتە مندالدانی دایک."

له دروستبوونی یه‌که‌م مۆفیشدا هه‌مان نه‌و قۆناغه بوونیان هه‌بووه که له به‌دیهانتی مۆفی نه‌مۆدا هه‌ن. ﴿الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ﴾ السجدة: ۷، واته: "نه‌و خودایه‌یه هه‌ر شتیکی دروست کردووه باشی دروست کردووه و به‌پێی حیکمه‌تێک دروستی کردووه و سه‌ره‌تای دروست کردنی ئاده‌میزادی له گله‌وه ده‌ست پێ کردووه."

له‌م ئایه‌ته‌شدا باس له‌ چیه‌تی نه‌م قۆره ده‌کریت: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَلٍ مَسْنُونٍ﴾ الحجر: ۲۶، واته: "به‌پاستی ئاده‌میزادمان له‌ قوپیکی وشک دروست کردووه که ده‌ستی لێ بده‌یت ده‌نگی لێوه‌ دیت، نه‌و قۆره‌ش له‌ قوپیکی په‌شی په‌نگ گۆراوی له‌ قالدراوه."

له‌م ئایه‌ته‌ پیرۆزانه‌وه تیده‌گه‌ین که ئافراندن به‌ گلّ ده‌ستی پێکردووه و پاشان شکلی قوپی وه‌رگرتووه. نه‌م قۆره‌ش پالێوراوه و پوخته‌یه‌کی لێ هه‌لبژێردراوه. ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ﴾ المؤمنون: ۱۲، واته: "به‌پستی ئیمه‌ ئاده‌میزادمان له‌ پوخته‌یه‌ک له‌ قوپی دروست کردووه." پاشان نه‌م قۆره پوخته‌کراوه شکلیکی تازه‌ی وه‌رگرتووه.

﴿قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لَشَيْءٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَلٍ مِنْ حَمَلٍ مَسْنُونٍ﴾ الحجر: ۳۳، واته: "ئێبلیس وتی: په‌وا نییه‌ من کړنووش بۆ به‌شهری به‌رم له‌ خاکیکی ئاوازه‌داری سیاره‌نگ دروست کراییت."

هه‌موو پێکهاتنه‌کان تا ئه‌م قۆناغه له‌و گۆرپانه‌رییانه ده‌چن که کۆرپه‌له‌ی نه‌م سه‌رده‌مه له (۱۲۰) پۆزی یه‌که‌میدا پێیدا تیپه‌په‌یت.

ههروهك چۆن ئو خواردنانەى لە دەرهوه وهى دەگرين گەدە هەرسى دەكات و دەينيريت بۆ خانەكان و، بۆ دروستبوونى هەر ئەنداميك ئو ماددانە بەكاردين كە پيويستن، بەهەمان شيۆەش تۆو و هيلكەى مړۆف لە هەمان خۆراكى ناوگەدەوه پوخته دەكرين و بەدیدههيترين. واتە وهك دروستكردنى قوپى پوخته لە قوپ، و پاشان بەديهيتانى قوپيكي پەقەوهبوو ليى، ئنجا دواى ئەمە شكلى مړۆف دەبەخشريت بەو پيكتاهەيه. ههروهك قورئانى پيروز دەفەرمويت: ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَكِ اسْجُدُوا لِلْآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَزِيكُ مِنْ السَّاجِدِينَ﴾ (الأعراف: ١١)، واتە: "بەپراستی ئيمە باپيره گهوهى ئيوهەمان دروست كردو، شيۆەى بنيادهەمان پيۆدا. پاشان وتەمان بە فريشتهەكان: سوجهى ئيحتيرام بەرن بۆ ئادەم، ئەوانيش هەمويان سوجهەيان بۆيرد، ئيبليس نەبى كەسەريچى كردو سوجهى نەبرد."

لە سوورەتى نوحيشدا ئاماژە بە بەديهيتانى يەكەم مړۆف و پلە بە پلە بەديهيتانى پەگەزى مړۆف دەكریت. ﴿وَقَدْ خَلَقْنَا أَطْوَارًا﴾ (نوح: ١٤، واتە: "كە خوايش ئيوهى دروست كردووه و بە چەند قۆناغدا تيبەپراندوون.")

دەتوانريت بوتريت تا ئەم قۆناغە مړۆف هاوشيوهەيه لەگەڵ پووهك و ئاژەلەكانى تر لە گهوهەبوون و پەرەسەندندا و هەمويان پابەندن بە يەك ياساوە. بەلام ليرە بەدواوه بەديهيتانتيكى نوئى پوودهەات لە كۆپەلەى مړۆفدا. واتە پۆج دەچيتە جەستەوه. چونكە تا ئيرە پيكتاهەى ماددى مړۆف تەواو بووه. ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النَّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْمَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظًا فَكَسْنَا الْعِظَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ

الْخَالِقِينَ﴾ (المؤمنون: ١٤، واتە: "پاش ئووه ئو تۆمەمان كرد بە پارچەيى خوين، پاشان ئو پارچە خوينەمان كرد بە پارچە گوشتى، پاش ئووه ئو

پارچہ گزشتہ مان کرد بہ نئسقان، نہوجا گزشتمان کردہ بہری پارچہ نئسقانه، نہوجا کردمان بہ دروستکراویکی تر کہ نہو مندالہیہ لہ مندالانی دایکی دپتہ دہرہوہو لہ دایک نہبی، ماشہ لّلا چہند گہ ورہو پیروژہ خوا کہ جوانترین دروستکەرکے بہ خہ یالی ئادہ میرزادا بیت. "

﴿ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ، سَجِدِينَ ﴾ ص: ۷، واته: "جا کاتیک دروستم کرد و به فووی نه و فریشته‌هی نه و کارهی پی سپیدراوه له گیانی خوم کرد به یرا، پو له سهر زهوی بکهون و سوجهی بق بهرن."

له م نايه ته پيژنده شدا نامه به گشت قوناغه کانی خولقاندن ده کريت:
 ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْآيَةِ فَاذْكُرُوا إِنَّا خَلَقْتُكُمْ مِّن نَّارٍ ثُمَّ مِّن نَّظْفَقٍ ثُمَّ مِّن
 عَلَاقٍ ثُمَّ مِّن مَّصْفَرٍ مُّخْلَقٍ وَغَيْرِ مُخْلَقٍ لِّبَيِّنٍ لَّكُمْ وَنُفِرَ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَّا أَجَلٍ
 نَّسَمِي ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لَتَبَلَّغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يُمُوتُ وَمِنْكُمْ مَّن
 يُرَدُّ إِلَيَّ أَرْدًا أَلَمْرُ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا
 عَلَيْهَا الْمَاءَ آمَنَزَتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ بِهِجٍ ﴿ الحج: ٥، واته: " خه لکينه!
 نه گهر نيوه گومان تان له زيندووبونه وهی خوتان له پوځی قيامه تدا هه يه
 چاری نه و گومان و دو دلييه تان به وه بکه ورد بينه وه، من نيوه م له گل
 دروست کردوه چونکه باوک ه گوره ی ناده ميزاد که ناده م له گل دروست
 کراوه، له وه پاش له تقوی باوک و دايک دروستم کردون، نه مچا له پارچه
 خويښيکم دروست کردون، نه مچا له پارچه گوشتيکم دروست کردون،
 هه يه تي خراو ته شيوه ی ناده ميزاده وه و هه يه تي نه خراو ته شيوه ی
 ناده ميزاده وه، نه مه تان بويه بق باس نه که م تا بزنان چوڼم دروست
 کردون. نيمه چيمان بويت له کوړ و له کچ له مندال دانی نافر تدا داده نيښين

تا واده‌ی دیاریکراوی خۆی ئەمجا بە منداڵی لە سکی دایکتان ئەهێنینه
دەرەوه...^۱

ئەو قوناغانە‌ی کۆرپە‌لە پیاواندا تێپە‌رده‌ییت و ئەم ئایەتە باسیان
دەکات، هەمان ئەو قوناغانە‌ن کە کۆرپە‌لە‌ی ئەم پۆزگارەش پە‌ی‌رە‌وییان
لی دەکات.

داهینەری ئامێرێک لە کەتە‌لوگە‌که‌یدا ئەو‌ی دیاری کردووە کە ئەم
ئامێرە چۆن کار دەکات و پێویستە چۆن بە‌کار‌بەرێت. بۆ نمونە لە
کەتە‌لوگی پێنجایی ئامێرێکدا نووسراوە کە بە (۲۲۰) قۆلت کار دەکات، گەر
ئێمە لە خۆمانە‌وه (۵۰۰) قۆلتی بدەین و وایزانین باشتەر کار دەکات، دیارە
لەم کاتە‌دا چی بە‌سەر ئامێرە‌که‌دا دێت!

بە‌هەمان جۆر جەستە‌ی مە‌رۆ‌فیش ئامێرێکی ناوازه و پێک‌هاتە‌یه‌کی
نایابی دەستی توانستی خوای گە‌وره‌یه. بێ‌گومان بە‌دی‌هێنەر لە هەموو
کەس باشتەر دە‌زانێت ئەم ئامێرە چۆن کار دەکات. مادەم خوای گە‌وره
دروستی کردووی‌ن و پێشی پاگە‌یان‌دووی‌ن کە چۆن بژین، کە‌واتە ئەو‌ی
لە‌سەر ئێمە‌یه گوێ‌پایە‌لی و جێبە‌جێ‌کردنە.

– واتە تۆ لەم سەر‌دە‌می زانست و پێشکە‌وتنە‌دا دە‌لێیت خوا هە‌یه؟
ئەم پرسیارە‌شی بۆ لا‌ق‌رتی و بە‌تۆ‌نێکی گالته‌جار‌پانه‌وه پرسى.
ئە‌م‌جارە‌یان سە‌یدا خۆی پێ‌نه‌گە‌را و هە‌ستایە سەر‌پێ و وتی:
– پرسیار و وه‌لام و گە‌فتوگۆش یاسا و پە‌وشتی خۆی هە‌یه برا‌که‌م!
ئەو‌ی تۆ دە‌یکە‌یت بە‌ئاشکرا سووکایە‌تییه.

مامۆستا فە‌زیلەت خێرا کە‌وتە خۆی و، دۆخە گ‌رزە‌که‌ی هێ‌ور‌کر‌دە‌وه
و، چاداش و سە‌یداشی بێ‌دە‌نگ کرد.

۱- تە‌فسیری کوردی ئایەتە پێ‌رۆزە‌کان لە (خۆ‌لاصە‌ی تە‌فسیری نامی) ی مامۆستا
عبدالکریمی مدرس وەر‌گێ‌راوه.

هەرگیز وتاریکی ئاوام نه بیستبوو:

دوای ئەو مامۆستا فەزێلەت کە وتە باسیکی زۆر خۆش. پاستیەکی
سالانتیک بوو گویم لە وتاری و کاریگەر و بە چێژ نه بوویوو. بیرمە وتی:
— منداڵان بە بیتاوانی دینە دنیا. بە ئاسانی لە پوخساری پاکیاندا ئەمە
دەبینریت. ئەم بێگوناھییە تا ئەمەنی بایعوبون درێژە هەیە. ئیتر لەم
ئەمەنەو بەرپرسیاریتی دەکەوێتە سەرشانیان. مۆژ لە گەڵ تاواندا
پووبەپوو دەبێتەو. خۆی گەورە دلی مۆژی و دروستکردووە کە لە گوناھ
بێزارە. کەسێک بۆ یەکەجار درۆیکات یان ئارەق بخواتەو لە دڵەو
نیگەرانی دەبێت. بەلام لە گەڵ بەردەوامی سەرپێچیدا دڵ هەستاری
خۆی لە دەست دەدات. وەکو چۆن ئامیژیکی هەستیار گەر تۆز بچیتە
ناویەو لە کار دەکەوێت، مۆفیش کە ئامیژیکی زیندووی دەراسایە بە تۆزی
گوناھ لە پووی مەعنەوییەو پەکیدەکەوێت. دلی مۆژ کە لە سەر تادا وەک
ئاوینە یەکی پاک و پۆشن وایە، بە چلکی تاوان بێگەردی خۆی لە دەست
دەدات.

گوناھ و تاوان پێچەوانەی سروشت و فێتەرەتی مۆژە و، جوولانەو بە
بەپێچەوانەی فەرمانی خودا. گۆلەبەپۆژە بە تازەیی هەردەم پووی لە
خۆرە. بەلام کە سەری قورس بوو، ئیتر پوو ناکاتە ئاسمان و پووانینەکانی
لە زەوی دەچەقن. ئەوانە لە سەر تاوان بەردەوام ئەمە حالیانە. پوو
ناکەنە شتە مەزن و بەرزەکان و شەیدای نزمی و پەستین. گەورەیی و
فراوانی نازانن و لە سادەیی و بچووکییدا دەخنکێن. کە تۆزی سەرپێچی
نیشت لە سەر بالەکانیان ئیتر ناتوانن لە ئاسمانی حەقیقەتدا بقین.
قورئانی پیرۆز سەبارەت بە گوناھ دەفرمووێت: "تاوانباران بە
پووخساریاندا دەناسرێنەو."

ئەم ئايەتە باسى سەرنەشەنىنى ئۆزەخ لە ھەشردا دەكات. لەو پۇژەدا
 باوەرداران بە سیمای نوورانی و، گوناھباران بە پووخساری پەشیاندا
 دەناسرێتەو. ئایەتەكە ئاماژەیکەشی تێداپە بۆ ژيانى دنیا. بەلى،
 بىباوەردان لە دنياشدا سیمایان دیارە. بىگومان ئەو نۆچەوانانەى كە
 ھەمیشە لە سوچەدان و ئەوانەى دانەنەوینەتەو بۆ سوچە ھەرگیز وەك
 یەك نین. كەسێك بینایى دلى پۆشن بێت ئەم دووانە لەیەك جیادەكاتەو.
 بەلام پێویستە ئەو ھەمان لەیاد نەچێت كە لەوانەپە گوناھكارى دوتى،
 ئەمۆ مۆفێكى باش بێت. پىسى و چەپەلى تاوان بە تەوبە پاكەدەبێتەو.
 ئەو دواوەتنەى ھانى دەدات زۆرتەر و زیاتر ھەولێ پێشكەوتن بەدات.
 پێغەمبەرىش (دروودى خۆى لەسەربێت) كە دەستى كرد بە گەياندنێ
 پەيامەكەى، زۆربەى زۆرى ئەوانەى باوەرداران پى دەھێنا گوناھكارىوون.
 بەلام ھەر ئەو ھەندەى نىعمەتى ئیمانیان پێگەيشت، ئەو مۆفە مەزنانە
 لاپەرەى پەشى پابردوویان داخست و ژيانىكى پاك و بىگەردیان ھەبژارد.
 تا ئەو ھەو بوونە ماپەى شانازى مۆفایەتى.

كەواتە لەم وانەپەو پێویستە ئەو فێربىین كە خۆى گەورە ھەموو
 شتىكى خستۆتە بەردەست چاكەكاران و خراپەكارانىش تا لە پۆژى دوايیدا
 لێپرسینەو دادگەرانبێت. بەلام گوناھ پۆچ چەپەل دەكات و دل
 دەمرێت و پەوشت لاواز دەكات.

بروای بە پۆچ نەبوو:

چاداش ھەلیدایە ووتى:

— پۆچ دەلێت مامۆستا؟

— بەلى پۆلە گيان پۆچم وت. ھەموو مۆفێك پۆچىكى ھەپە.

— ئەم پۆچە چىپە ؟ تۆ قەت دیوتە ؟

ئەم پەرسىيارەشى بۇ گالئەكردن و قۆشمەچىتى كىرد. بەلام مامۇستا زۆر لەوۋە و رىياتر و ژىرتىبوو تووپە بىيىت، بۆيە تەنھا بە زەردەخەنەيك وەلامى دايەوۋە و بەردەوام بوو لەسەر و تەكانى:

— مەزۇڭ لەپوۋى جەستەيىيەوۋە ناوازەيە و لەپوۋى مەعنەوى و پۇچىشەوۋە بەدىياتوۋىيەكى نايابە. ئەو خوايەي چاۋ و گوۋى و دەست و قاچى داۋەتە لەش، ھەست و ھەزى فېربوون و خۆشەيىستى و ترسىشى بەخشىوۋەتە پۇچ. ناكىت ئەم ھەستەنە بگەپىننەوۋە بۇ ماددە. بۇ نمونە ئەگەر مەزۇڭ ھەزى فېربوونى نەبوۋايە زانستەكان پەيدا نەدەبوون. ئاۋەلەن كە ھەز و شەۋقى فېربوونىان نىيە لەو پۇزەوۋە دىروستىكران نەبىنزاۋە شىتەك دابەيىنن و زانستەك بىدۇزەوۋە. مەيدانى ئەوان زۆر تەسك و سنووردارە. بۇ نمونە ئەو ئاۋەلەنەي گىيا دەخۇن تەنھا گىرنگى بە سەوزايى دەدەن. وەلى مەزۇڭ كاتىك لەسەر پىيەكانى بە زەۋىدا دەپوات، بە ژىرى و خەيال لە ئاسماندا مەلە دەكات، تەنەت گەردوونىش بۆي بچووكە. ھەموو ئەمانە نىشانمان دەدەن كە باۋەپ بە خوا گومانەكانى ژىرى مەزۇڭ لەناۋدەبات، بەلام گەر ئەم ئىمانە نەبىت دىنبايەك گومان و ناپوۋى پوۋى تىدەكات و ژيانى لى تال دەكات.

لەسەر كۆتا دىپرەكانى فەزىلەت خان چاداش خەرىك بوو دەتەقىەوۋە، لەپاستىشدا لە بەرامبەر ئەو لىكدانەوۋە دىروستەي ئەنجام درابوۋەكە كارىگەرى لەسەر ھەموو پۇلەكە دىروست كىرەبوو، ئەۋىش بەرگەي نەدەگرت.

ئەو دىمەنەي ھەموۋانى سەرسام دەگرد:

ھەستايە سەرىپى و بە پەفتارىكى دوور لە پەۋشەتەوۋە دەستەكانى بەرزكردەوۋە و تى:

- که تۆ ئاوايت.. خوا ھەر بۆ تۆ. من دەردىكى ئاوام نيه. ئادەى خوا
بانگ بکە بۆ ئىرە، بابىت و سزام بدات. من باوھەم پىي نيه چى دەکات با
بيکات لىم..

من ئاگادارت دەکەمەو ھەر جارىكى تر لەم پۆلەدا باسى خودا و
لىکدانەو دىنيەکانت بکەيت ھەو بزانە کە لە دەستى من پزگارت نابى..
من ھەر لىرە دەبم، پىگەى دەريازبوون بە خۆت و خواکەشت نادەم....
بەجۆرىک بە دەستەواژەى نەشیاو و قورس و بە دەمدا نەھاتو بە پووى
فەزىلەت خاندە ھەلپزا کە ھەموو پۆلەکە بە مەستى پامابوون.

ئەمە ھەوئى نیشان دەدا کە نەیدەويست پاستەقینە پەسەند بکات.
لە خواوە بوو کە سەيداش وەلامى چاداشى نەدايەو.
پەنگىشە بىرى کردبىتەو، بەم جۆرە پەفتارە ئەمە ھەرگىز تىناگات.
چونکە چاداش بەم حالەى لە پۆلەکەدا گەورەترین وەلام و نیشانەى
وەرەگرت. بىگومان وەلامىكى پەر لە تورپەى و نەفرەت، نیشانەيەكى
سفر و خالى.

بەتەواوى لەم کاتەدا بوو کە چاداش لە ھاوارو نەپەى خۆى لە ھۆش
خۆى چوو و بەسەر کورسیەکاندا کەوت. سەرسامىيەكى زۆر پۆلەکەى
داپۆشى سەرەپای ھەوئى کە مامۆستاىشان لە لا بوو سەرمان سوپامابوو کە
چى بکەين.

بەپەلە چاداشيان گەيانە نەخۆشخانە، ھەوالەکەش زۆر تۆقینەر بوو
ھەموو کەسى سەرسوپماو و ھەيران دەکرد. وانەو پەندى زۆر گەورەى
دەبەخشى.

چاداش مردبوو.. ئاى خوايە گيان ھەو چە بارىک بوو! ئەمە چ
حالەتیکى بە ئەقل ھەلنەگىراو بوو. چ پاستەقینەيەكى باوھەپپینەکراو بوو.

ئەو چاداشەى پىر بە دەنگ و ئاوازی خۆى ھاواری دەکرد " ئادەى
خاوەت بانگ بە بۆ ئىترە با سزام بدا.." ئەمە زۆرى بە سەردا تىنە پەپى
كە بە مردن خالى لە كۆتايى ژيانى خۆيدا دانا.

بەداخەو ئەم پووداو بە پىچەوانە لىكدرايەو . سەرەپاى بى تاوانى
فەزىلەت خان سەرەتا نىردرايە خويىندنگەيەكى تر دواتریش بەگۆيرەى
ئەوئى كە بىستم لەكار لابرا بوو.

لەو پووداوئى چاداشدا كە سەيدا هېچ تاوانىكىشى نەبوو، بەلام ئەوئىش
سزا درا.

ئىترەمەموو مەيدانەكە بە چۆلى بۆ مامۆستا ئايلن مابويەو . هېچ كەس
ئەوى نەدەووەستاند و قسەكانى نەدەپى. بەپادەيەك بە نەفرەت و ئۆف
كردنەو هەترشى قورس و پووبەپووبونەوئى ناپەسەندى لە بەرامبەر دىن و
دىندارەكان دەنواند.

پۆژەكانمان لەلایەك بە دەستاو دەستى بى دىنيەو لەلایەكى تریش بە
دۆستايەتيە ساختەكان كە لە من نزىك دەبوونەو تىدەپەپى.

لەو پووداو بى ئاگا بووم كە ژيانم پەرتەوازە دەكات. بە جوانيەكەى
خۆمەو لەناو مەيدانى گرنكى پىداندا خۆم دەبينەو . كەسەكانى
دەوروپەريشم گورگى برسى و كەسانى خاوەن ئەزموون بوون لە فرۆشتنى
گۆشتى مۆفدا.

بە شاجوان هەلبىژىردرام:

دواناوەندىم تەواوكرد بەلام نەچوومە زانكۆ. چونكە لە پىتشىپرکى
جوانى گۆفارىكدا بە شاجوان هەلبىژىرأبووم و ناوبانگم دەركردبوو. ئەو
پىشنىارى كار و پارە نۆزوانەى خزانە بەردەستم تووشى لەخۆبايى بوونيان
كردم، هەر لە نمايشكارى جلوبەرگ و بەرنامەى تەلەفزیۆنيەو تا
سكرتىرى كۆمپانيا گەورەكان، پىزيان بەستبوو.

شۆرەت و ناودە رکردن بە زوویی دەرگای خۆی لێ کردمەو و منی بێ
ئەزمونی خستە داوی خۆیەو. کە سێکیشم نەبوو ئاگای لێم بێت و پێی
پاستم نیشان بدات.

گەنج و جوان و بێئەزمون بووم. لە ماوەیەکی کورتدا شتانیکم دەست
کەوت کە پیشتر نەمەدەتوانی بیریشیان لێ بکەمەو. پارە زۆر و
زەبەندبوو. دنیا بە هەموو جوانییەکانیەو مەستی کردبووم. وام هەست
دەکرد کە بەسەر هەورەکانەو. ناوبانگ ئەوەندە دڵمی داگیرکردبوو،
دەمێک بوو دین و نیمان و شەرفم لەبەرچوو بوو. خۆ ئەگەر
بشمویستایە نەمەدەتوانی لە وەها دونیایەدا پارێزگارییان لێبکەم.

چۆن ئەو پۆژە پەشەم لەیاد دەچیتەو؟ چۆن ئەوتە لە نەعلەتیە
لەبەر بکەم کە سووتاندمی و دنیای پووخاندم و هەموو شتیکی لێ پاندم؟
بریار وابوو پیاویکی دەوڵەمەند لەگەڵ ستافیکیدا بۆ کاریک بمنێرت بۆ
ئەوروپا. بۆ ئەو مەبەستە پارەیکە زۆری دام. شەوێکە لە ئوتیلێک
میوانداری لێ کردم. منی بێمیشک وەختێک هاتەو هۆش خۆم تروسکە
هیوام کۆژابوو و پاكیزەییان بردبووم. منێک کە کچی شەهید بووم،
چۆن خۆم تووشی ئەو بەدبەختییە کرد؟

قیژاندم و کردم بە هەرا. قژی خۆم پنبیەو و لە خۆم دا. بەلام پیاوی
چلێس دەتوت نە بای دیو و نە بۆران. لەسەر خۆ وتی:

- کچی جوان، تۆ لە چ سەردەمێکی دەژی؟ باسی کچ و ژن و شتی
وا نەماوە. ئەوانە پابردوو بوون. تۆ ژانیکی خۆش بژی. چیت داوە بەسەر
ئەو تپوواتانەو؟ باوی ناموس و حەیا نەماوە. بەناوی ئەمانەو خەڵک
دەخەلەتێن.

ئەم مەرفانە ی کە بە پووکەر دۆست دەنوین، لەپاستیدا لە ناوەو
جانەوین. ئەستەم بوو پزگار بوون لە دەست ئەم گورگەنە ی کە بەرگی

مەريان پۆشيوە. بەس خۇي نەبوو، دنيایەك پياوى چەكدارىشى
لەگەلدابوو. وتى:

— بەيانى بە فرۆكەيەك دەنتىرم بۆ فەرەنسا. منىش دواى پۆژىك دىم.
لەوى ستافىك پىشوازىت لى دەكەن. دواى كارەكە پىكەو دەگەرتىنەو.
ناچاربووم. شكاتى كىم لە كى بكدایە؟ جوانىيەكەم لىم بووبوو بەلا.
خۆزگە ناشىرىن بوومايە و، سادە بەلام ئازاد بژىمايە. ئەوكاتە پزگارىم
دەبوو لە داو و حەزى چلئىسى خەلكى.

كە سەيدام بىنى شەرمەزاربووم:

سوارى فرۆكەبووم. پاش كەمىك بىنىم سەيداش لەناو فرۆكەكەدايە و
بەرەو پووى مەن دىت. ئافەرەتتىكى داپۆشراوى جوانىشى لەگەلدابوو. لەو
پىزەى مەن دانىشتەن. ئاى خوايەگيان! دىم بەپەلە لىتى دەدا. تەرىق
بوومەو. پووخسارم سوورەلگەرا.

پاستىيەكەى زۆرجار بىرم لە سەيدا كەردبوو. بەلام ئەو زۆر لەو
ژىرتەر بوو پوو بەدات بە كچى بى سەروپەرى وەك ئىمەمانان. وتى:
— چۆنىت نىلۆفەر؟ ئەمەش خىزانە..

وتى كە ھەردووگيان لە فەرەنسا لە كۆلىجى پزىشكى دەخوينن. دىم
زۆر تەنگ بوو. ئەوان لە شەرم و شكۆ و پىزدا جوانترىن و خوشترىن ژيان
دەژىن. ئەى مەن؟ نىلۆفەرى شاى جوانان؟ ئەو ئىتر گوناھكارىك بوو
لەپىناو جوانى دەرەویدا جوانى ناوہەى فرۆشتىبوو. بەخىلى زۆرم بەر بە
ژنەكەى سەيدا. ئامادەبووم ھەموو شتەكەم بەم بۆ ئەوہى لە جىگەكەى
ئەو بوومايە. بەلام ھەزار حەيف! ھەزار ويەك لەعەت و جۆنم نارد بۆ
ئەو مامۇستايانەى منيان بەم ژيانە گەياند.

نزىكەى دوو مانگ لە چەندەھا شوپتى جياوازی ئەوروپادا
پىشكەشكارى سىمىنارى كۆمپانىياكەمان بووم. پارەى زۆرم دەست كەوت

و بوومە ھۆی ئەو ھى كۆمپانىياش قازانچىكى بيشومار بكات. بەلام ئەمانە چ مانايەكيان ھەيە؟ تىرى سىك چى بكات لە برسىتى و داپمانى پۇج؟ دلخۇشى و ئاسوودەيىم نەبوو.

كاتىك پووى پاستەقىنەى ئەو ئەوروپايەم بىنى كە خەك لەسەر زمانيان ناكەوئە خوار، تووشى شۆك بووم. چەمكەكانى وەك دۇستايەتى و خۆشەويستى و پۇز و خىزان ماناى خۇيان ونگردبوو. سىستم و پارە و مافە كۆمەلەيەتەكانى ھەبوو، وەلى پۇج و مۇقايەتى و خۆشەويستى خەرىكبوون وشكيان دەكرد.

مالان وەك ئوتەليان لى ھاتوو. يەكبوون لە خىزانەكاندا نىيە. ھەركەسە و ژيانى خۇى دەژى و نامۇ بوون بە يەكترى. لەوئ پووداويكم بىنى و نرخی تەنانت شەپزەترين خىزانى لای خۆمانم بۇ دەركەوت. سەردانى مالىكمان كرد. وەختىك كچەكەيان گەيشتووئە ھەژدە سال، دايكى پىيى وتوو: "ئىتر شوئىنىك بۇ خۆت بدۆزەرەو. چىتر ناتوانىت لىرە بژىت. گەرە بوويت و پىويستە خۆت خۆت بژىەنىت".

كچەى داماولە مال دەرچوو و ھەولئ داوہ كارىك پەيداىكات و ژيانىكى نوئ دابمەزىنىت، بەلام سەرى نەگرتوو و ھاتووئەو مالەو. دايكى پىيى وتوو: "ئوورىكت بەكرئ دەدەمئ. چىت خوار دەبىت پارەكەى دانئىت. ھەژدەكەيت لىرە بىئەرەو، ناتەوئت بپۇ شوئىنىكى تر بدۆزەرەو!"

كە ئەمەم بىست لەرز دايگرتم. باوكان و دايكانى خۆمانم بىركەوتەو كە ئامادەن لەبەر پۆلەكانيان گيان بەخت بكەن. داپىرەكان ھاتنە پىتش چاوم كە لەبەر كۆپەزا و كچەزاكانيان خەو لە چاويان دەتۇرىت. بىرم لەو خوشك و برا گەورانە كردهو كە ژيانيان بۇ برا و خوشكە بچووكەكانيان تەرخان دەكەن. كەوايە ئەمەبوو پووى پاستەقىنەى ئەوروپاى مۇدىرن!

نامادهم له ديبه کی بڼې ټاوو بڼې پښتای ته نادولدا که خه لکه که ی دلایان
 پرله له خوښه ویستی، ته مه نیک بهر مه سر نه که له مه مله که تیکې ټاوا
 مؤدیرندا که مړفایه تی تیدا نه ماوه. به خه یال شکاوییه وه له نه وروپا
 که پامه وه. به لام نه و خیانه ت و دوو پووی و گوناوه ی ټاوو نیغه تا ده مات
 پترده بوو.

پاوچیانې مړوځ هه موو شتیکیان پیس کردم:

تاجی شاجوانی پوځی کوښتم و ناخی به تال کردم وه و باوه پرکه می
 پوخواند، له بری نه وه ی به خته وه ری و ټاسووده بیم بڼې به نیت. چوار سالی
 پښک دهوله مەندان و پاره داران و پاوچیانې مړوځ و ته له که بازان و گورگانی
 برسی، بوو بوونه په روانه ی ده ورم. نیتر که سیټی و پاکیزه بیم له که داریوو و
 که و ته ژیرې.

له و سالانه دا پوودا و گه لیکې پر پند و غیره تم به سره مات. یه کیک
 له وانه نه وه بوو تیوه گلابووم له گه ل گروپیکې چته و مافیادا. نه م گروپه
 منیان وه کو قولا پ به کاره ټنا بوو له کاره پیسه کانیاندا. دوو چار له سر
 مادده ی هوشبر چوومه زیندانه وه. چه ند جاریکیش پولیس له سر
 مه سه له ی په وشت لیکولینه وه ی له گه ل کردم. نه مانه هینده که سیټیان
 پووشاندم نه فره تم له خوم ده کرد.

له و سالانه دا گه نجیکې پاک داوی کردم. شوقیری سه یاره که م بوو.
 کوپنکی باش و سه پاست بوو. بریارمان دا هه لیبین. ده مووت به شکم بیته
 هویه ک و له و هه موو نه گریسیه پزگارم بیته. نازانم له کوپوه پتیا ن زانی و
 گوینان لیبو. هر له نه سه مبول ده رچوین گه یشتنه سه رمان. به قر
 کیشیان کردم و زوریان نه شکه نجه دام. دپندانه کوپه هه زاره که یان له پیش
 چاوم کوښت. هه رکا تیک بیرم بکه و ټه وه دلم ده گوشریت و فرمیسک
 ده پزته چاوم.

کاتیک دەرپوانمه تاوانه کانم و دهبینم کچی باوکیکی شهید و دایکیکی پاک و بیگەردم، قیزم له خۆم دیتەوه.

پووداوکیکی سهیری تریش له مزگەوتی سولتان ئەحمەد بەسەرم هات. یەکشەممەیه ک بۆ ئەوەی تۆزیک دووریکە و مەوه له و دنیا تاریک و چلگنە و کەمێک هەوای مەعنەوی هەلبمژم کە زۆر بیرم دەکرد، بە شەرم و پووزەردییەوه چوومه مزگەوتی سولتان ئەحمەد. دەمویست دوعا و نزا تاقیبکەمەوه. بپیارم دا بچمە حزووری ئیلاهی و داوای پاکبوونەوهی لێ بکەم. مزگەوتەکە قەرەبالغ بوو. خەلکی وەک فریشتەی پاک پەرویان کردبوو. خوای خۆیان و پاز و نیازیان دەگۆریهوه و بەکۆڵ دەپارانهوه. ئەو من؟ من دەبوو چی بکەم؟ بە چ پەویەکەوه داوای لێخۆشبوون بکەم؟ هەر لەویدا کە وتە سەر ئەژنۆ، وەک ئەوەی بەمەویت لە مەرقەکان پابکەم و لەناو خۆمدا ون بێم. دەستم گرت بە دەموچاومەوه و کەوتەمە گریان. نازانم چەندێک نالاندم و نوواندم و هەنسکم دا. یەکیکی شانی پراوەشاندم. ئاوێم دایەوه. ژنیکی تەمەن مامناوەندی داپۆشراو بوو. وتی:

– تۆ ئەو نیلۆفەرە بەناوبانگەیت؟

برۆکانی گێژ و تووڕەبوو. بە ترس و شپێزەیییەوه وتم:

– بەلێ ئەوم.

هێندە بە خەشم و قینەوه لێی پوانیم وەختیوو دڵم بوەستیت. پشستی تێ کردم و پێشیت، وەک ئەوەی بلیت: "تۆ لێرە کارت چیە؟" هەرچۆنێک بوو خۆم گەیانده دەرەوه. نازانم چەند لە حەوشەی مزگەوتەکەدا گریام. ئیتەر نە مەرقەکان و نە مزگەوتەکان منیان نەدەویست.

ئەو ئىۋارەيە بېريار وابوۋ بۇ پېشكە شىكرىنى پىزگىرامىك بېچىن بۇ شارىكى تر. پىداگىرىم كىرد لەسەر ئەۋەى كە بە تەكسى دەچىم. دەمويست كەمىك سەيرى دەۋرۋبەر بگەم و مىشكەم ھىۋرېيتەۋە.
ھەرۋاشم كىرد.

پووداۋىكى ئوتومبىل:

لەسەر رېگەكەماندا دوو سەيارە بەيەكياندا دابوۋ. بىرىندارەكان ھاۋارىيان دەك كىرد و داۋاى يارمەتتېيان دەك كىرد. ئىمەش خېرا بىرىندارىكمان لەگەل خۇمان ھەلگىرت و بىردمان بۇ نەخۇشخانە. كچىكى گەنج بوۋ. ھالى نۇر خراپ بوۋ. لە خەستەخانە و تېيان بېمەى كۆمەلەيتى نىيە و چارەسەرى ناكەين. مېنىش پېشەكى پارەكەم دا و لەۋى پۇيشتىم. دۋاى چەندەھا سال بۇ يەكەمجار ھەستىم بە ئاسۋودەيى دەك كىرد بە يارمەتتېيانى كەسك، ۋەلى تەرم و لاشەكان لەبەر چاۋم لانەدەچوۋن. مەرگ چوۋبوۋە كەللەمەۋە و ھەرچىم دەك كىرد بۇ ئەۋەى لەبىرم بېچتەۋە بېسۋودبوۋ.

لەۋ شۋىتەى بۇى دەچوۋىن پووداۋىكى چاۋەپواننەكراۋم پېش ھات. پووداۋىكى ئەۋەندە نەخۋازاۋبوۋ بۇ يەكەمجار لە ژيانمدا دلتەنگ دەبىۋم بەۋەى كە بۇچى شانسىم نەيەتتاۋە لەپىگادا توۋشى پووداۋىكى ھاتۋچۇ بېۋومايە و بىردمايە.

پېشكە شىكارى پىزگىرامىك بوۋم. بىنەرىكى نۇر ھاتبىۋن و كەسانىكى نۇر گىرنگىيان پىدەدام. سەرۋك كارەكەم لە دورەۋە چاۋى لى نەدەتروۋكاندىم و تاقىيى دەك كىردم. دەترسا لەۋەى خۇم بىزمەۋە ۋەلېتىم يان لەگەل كۆمپانىيەكى تىردا پىكېكەۋم، چۈنكە مەن بۇ ئەۋان كىلىلى گەنجىنە و سەرۋەت بوۋم. بۇيە نۇر بەۋرىيەيەۋە ئاگايان لېم بوۋ.

بۇ ساتىك لە بىنەرەكان نىزىك بوۋمەۋە ۋە ئەۋەندەم زانى دەنگى گۈللە ھات. كسپە لە شانى چەپمەۋە ھات. دوۋەم فېشەك دۋاى لە پىشتىم. دىياربوۋ

تهقه كه ره كه ويستبووی بینئ به دلمه وه، به لام سه ری نه گرت. له
چاوتروكاندنيكدا بوو به هه را و بگړه و به رده. هه ستم كرد سه رم
گيژده خوات و به رچاوم په ش ده بيت. له جئ خؤمدا كه وتم.

كاتيك له نه خو شخانه چاوم هه لئينا نه فره تم كرد له وهی هئشا ده ژيم.
مه رگ تا به رپيم هاتبوو. چؤن له ده ستم دا؟ مه گه ر چي ده بوو نه گه ر
گولله كه چنه د په نه چي كه زياتر نه ولای بگرتايه و له دلم هه لچه قيبايه؟ چي
ده بوو دلي په ش و تاوانبارم به خوین بشؤررايه و پاك ببوايه ته وه؟ نه بوو و
نه بوو..

ژؤر خه فتم خوارد كه له و پروداوه دا نه مردم، چونكه ژيانم ژؤر بئ وانا
بوو، بوو بووه باريكي قورس له سه رشانم. پؤژبه پؤژ گونا ه ناخمي تاريكتو و
وئرانته تر ده كرد. به لام بؤم ده ركه وت كه هئشا له قوولايي دلمدا ناسه واري
پاكي و دروستي ماوه، چونكه نه فره ت له كاره خراپه كانم ده كه م و بيژيان
لي ده كه مه وه. نه مه بؤ من مايه ي هيوابوو.

من نه م ژيانم نه ده ويست. من پئشتر نه مده زاني كؤتايي په كه ي به
نئره ده گات. تا گه ردم له گونا هدا نو قمبووه. هاوپئ به د و چاولي كه ري
كوئرا نه وئرانيان كردم.

ده بوو كؤتايي نيلؤفهری نه مانه تي دايه و كچه جوانه كه ي يادگاري باب
به م شئوه يه بيت؟ نه مده تواني به و جوړه به رده وام بم. بپرئام دا يا خوا
ده رگاي پاكبوونه وه بم بؤ ده كاته وه يا به ده ستي خؤم كؤتايي به م ژيانه
ده هئيم. نه گينا به م نازاره وه نه مده تواني بژيم.

نه و كه سه يان گرت كه گولله ي پئوه نام. تومنه مام به كرئى گرتووه
بؤ نه وه ي بمكوژيت! ئاي خوايه گيان! ته نانه ت نه م هه واله ناخؤشه نوميد
و هيوای پئ دامه وه. كه واته هئشا كه سيك هه يه له ژيانمدا كه خؤي به

خاوهنى من ده زانیت و ناگای لیمه ! که واته که سیک هه یه ناوی منی بیر ماوه و ده لیت: " نیلوفره ری نیمه پئی چه وتی هه لباردوه " !

نه و پرود او ده رگای نومیدی لی کردم وه. ماده م هیشتا به م حاله شمه وه یه کیک به دوامدا ده گه پیت، تق بلتیت بمتوانیا یه ده ربا زیم؟ یا به زیان یا به مردن.. جیاوازی به کی نه بوو، هه ردوکی بۆ من پزگار بوون بوو.

هه رچه نده زوریان لی کردم و ویستیان بیده نه دادگا، به لام من له ته که ره که خوشبووم و چووم بۆ سهردانی و ته نانه ت پاره شم دا بۆ نه وهی له زیندان ده ربجیت. پیم وت: " خوا لیت پازی بیت برا. نه تتوانی بمکوژیت، به لام نیشه لا نه م هه ولت ده بیتنه مایه ی هه ستانه وه و زیندوو بوونه وهی من ".

نزیکه ی پینچ سال ده بوو له و زیانه نه گریسه دا چه قیبووم. پینچ سال که گشت جوانیه کانم تیدا دۆراند. پینچ سال که هه ر پۆزه و زیاتر نغزۆده بووم و پتر پیرده بووم و له خۆم دورده که وتمه وه.

یارمه تی ریکخراوه خیرخوازی به کانم ده دا:

له هه مو نه و ماوه یه دا شتی کم له یاد نه کرد بوو. له کوئی دا هه ژاریک و نه بوو یه کم بدییایه یارمه تیم ده دا. ته نانه ت زۆرجار پاره م ده کرد به خیر بۆ پۆحی باوک و دایکم و ده منارد بۆ مزگه وت و کۆرسی قورئان فیرکردن. به لام نه مده زانی خیری که سیکى وه ک من چه ندیک دایک و باوکمى دلخوش ده کرد.

هه ر له و ساله دا پاره یه کی زۆرم به خشیبوو به ریکخراویکی خیرخوازی. ریکخراوه که کۆرپکی له ژیر ناو نیشانی (با خیزان بژی نه نه وه) ساز کرد بوو و منیان داوه ت کرد بوو. منیش به ناچارى چووم، بیگومان له گه ل حیمایه کانمدا.

یه که م که س که بانگ کرا بۆ سەر شاتۆکه ئه وینی نهینیم، دلداری
 کۆنم، سه یدابوو! ئای خوایه گیان! وه ختوو پێک له ویدا ببوریمه وه! ..
 تومه ز له کۆلێچی پزیشکیدا خه ریکی لێکۆلینه وه یه له سه ر خه یزان.
 نه ویشیان وه کو میوانێک داوه ت کردبوو. وتاره که ی نه وه نده جوان بوو بۆ
 ساتێک برده میه وه بۆ سالانی خویندنه م. بیرم دیت جارێکیان لیم پرسى:
 - تو بۆ له گه ل کچان قسه نا که ی ت؟

- له به رنه وه ی کچن. ده بیته بابه تیکی پێویست هه بیته بۆ باس کردن
 نه جا..
 - ئی خۆ من هه م..

له به رامبه ر ئه م په فتاره بویر و بێشه رمانه یه ی منه وه، ئه وه ک
 کچیکی به حه یا سه ری داخست و پویشته. به داخه وه هه رگیز نه متوانی ئه و
 هه سته ی ناخمی لا بدرکێنم یان ئه و نه یده و یست تیگیات. له وانه شه چاک
 منی ناسیبیته و وتبیته: "ئه مه به که لکی هاوسه ری نیاته!"
 پێکاویه تی. من و ژنیکی سه لاریان کوا وتوو؟ ده مزانی مه حاله، به لام
 هیشتا نه مده توانی ئاسه واری ئه و خۆشه و یستییه له دلم ده ریکیشم که له و
 سالانه دا به رامبه ری دروستبوو بوو. خۆزگه ئه و کاتانه تۆزێک پووی ده دامی و
 پیم نه ده نایه ئه م دنیا نه فره تییه وه و نخرۆی گوناھی چه په ل نه ده بووم.
 تووشی نه خۆشی ناوبانگ و له خۆبایی بوون نه ده بووم.
 سه یدا له وتاره که یدا باسی له وه ده کرد که فلۆرت^۱ نابێته پێشه کی بۆ
 هاوسه رگه ییه کی ته ندروست.

۱- فلۆرت، flort : به مانای ژیا نی ئازادانه و بێ ماره یی کوپان و کچانی لاو پێش
 هاوسه رگه یی. واته ژن و مێردایه تی به لام به بێ بوونی په یوه ندییه کی یاسایی و ئایینی
 له نێوانیدا. هاوسه رگه یی تاقیکراوه شی پێ ده و تریته. واته ئه گه ر کوپ و کچ به کتریان
 به دل نه بوو جیا ده بنه وه و هاوسه رگه یی نا که ن. سه رده مانێک له پۆژئاوا به رگه یی ئی

له پاستیدا نه و ژيانی نیلوفه ریکي ده خوینده وه که له میژه هه موو جوانی و پاکیتییه کانی دقړاندووه. جیم به خوم نه ده گرت و نه مدیو نه و دیوم ده کرد به شکم نه مه خواجه بزانتیت که منیش لیرهم، به لام سه د حه یف نه یده بینیم و نه یده ناسیمه وه، چونکه شوینه واریک له نیلوفه ری پابردو نه مابوو.

هیچ شتیک به ناوی هاورپیه تیه کی پاکی نیوان کوړ و کچ، بوونی نییه؛

هه مووان گرتیان بق سیدا هه لڅستبوو. هه والیکي ده خوینده وه که له پوژنامه یه کدا چاپ کرابوو:

— هاورپیه کم هه بوو زورم خوځده ویست و واشم ده زانی نه ویش منی خوځده ویت. هه موو پوژیک ده چوینه دهره وه و پیکه وه بووین. هاورپیه تی یه که مان بیگه رد بوو. به و جوړه زیاتر یه کترمان دهناسی و به باشترین شیوه خومان بق هاوسه رگری ناماده ده کرد. پیمان ده ووت " هاوسه رگری کاتی بی ماره یی ". پیمان وابوو که نه مه پاستی یه و هیچ هاوسه رگری یه کی پاسته قینه بی نه م قوناغه، سرکه و توو نابیت. ده بوو پیشتر ناماده بین بق هاوسه رگری یه کی به خته وه رانه. به لام پوژان و مانگان تیپه پی و شکل و ناراسته ی پیکه وه بوونه که مان گورپا. هه سستی من و هاورپیکه م جیاوازیوو، واته نه سستم بوو پی پی بلتین بیگه رد و هاورپیه تی. کاتیک هه سستم به مه کرد کارله کار ترازابوو. نه وه ی ویستی له منی سهند و لییدا پویش. منیش به ته نیایی و دقړاوی مامه وه.

ده کرا به گومانی نه وه ی گوايه مارج و پتویستی یه بق هاوسه رگرییه کی دامه زراو به خته وه. (وه رگتې)

عاده‌تی کۆمه‌لگه‌که‌م جیاوازه، ئیتمه له ئه‌وروپا و ئه‌مریکا نازین. بۆیه له‌مه‌دا هه‌له‌ ده‌که‌ین. گه‌ر پشتگیری له‌ فلۆرت بکه‌ین به‌ مانای "پێکه‌وه‌بوونی بێ ماره‌یی" و "هاوسه‌رگیری تاقیکراوه"، ئه‌مه واتای پووخاندنی خێزان و هاوسه‌رگیری به‌خته‌وه‌رانه‌یه.

ئه‌وانه‌ی تیۆری فلۆرت ده‌نووسن زۆر جوان و قه‌شه‌نگ ده‌یخه‌نه‌ پوو. ئیتمه‌ش به‌مه‌ ده‌خه‌له‌تین. ده‌لێن: "خۆ پیاوان زه‌لام ناخۆن، قه‌یچیکه‌ پێکه‌وه‌بن و بکه‌پێن و راپووێن. به‌دلتان بوو شووی پێ بکه‌ن، نه‌بوو جیا‌بینه‌وه‌".

له‌ پووکاری ده‌ره‌وه‌یدا لۆژیکیه‌، وا نییه‌؟ نه‌خێر، هیچ وا نییه‌. له‌ سه‌دا نه‌وه‌دی ئه‌و پیاوانه‌ی فلۆرت ده‌که‌ن ئیتمه‌ی کچان وه‌ک ئیچیریک ده‌بینن. پۆلی باشت‌ترین که‌سی دنیا ده‌بینن تا ئه‌وه‌ی ده‌یانه‌وێت ده‌ییه‌ن. ئه‌ی دوا‌ی ئه‌وه‌؟ پووی راسته‌قینه‌یان ده‌رده‌که‌وێت. کام لا دۆپاوه‌؟ بێگومان ئیتمه‌.. ئه‌وانیش ده‌چنه‌ راوی کچیکی داماری تر".

ئه‌م چیرۆکی خیانه‌ته‌ زۆر کاری لێ کردم. ده‌تووت سه‌رگوزه‌شته‌ی منه‌. نه‌فهره‌ت و جوینی زۆرم نارد بۆ ئه‌و مامۆستایانه‌ی ئه‌م ژبانه‌ درۆیییه‌یان لا جوان کردم. له‌ دوا‌پۆژدا یه‌که‌مین که‌سانیک که‌ یه‌خه‌یان ده‌گرم ئه‌وانن.

سه‌یدا به‌رده‌وام بوو:

- فلۆرت و پێکه‌وه‌بوونی کچ و کوڕ، جارێک به‌ نیه‌تی باش و جارێک به‌ نیه‌تی خراپ ده‌کرێته‌ باس و خواسی کۆمه‌لگه‌. به‌داخه‌وه‌ پسپۆر و ناپسپۆر، هه‌ریه‌که‌یان شتی‌ک ده‌لێن له‌باره‌یه‌وه‌. بۆیه‌ ده‌بنه‌ مایه‌ی سه‌ر لێشیا‌وندنی خه‌لکی. هه‌یه‌ به‌ نیه‌تیکی پاک و به‌ویردانه‌وه‌ باسی ده‌کات، هه‌یشه‌ بۆ ئه‌وه‌ ده‌یوروزینێت چونکه‌ دوژمنی هه‌موو به‌هایه‌کی مه‌عنه‌وی و دینی کۆمه‌لگه‌یه‌.

ئىمە بىن بېرىرى لەپىشىنە و بە كورتى ھەول دەدەين لە ژىر پۇشنایى
زانست و ژىرى و كۆمەلگە و بەھا پەوشتى يەكاندا ھەلبەسەنگىنن. چاكەى
چىبە و خراپەى چىبە ؟

ئەوانەى پشتگىرى لە فلۆرت دەكەن دەلەين ھاورپىتەى كچ و كوپ
پاستى يەكى ژيان و بەلگەنەويستە . چۆن كوپ و كوپ و، كچ و كچ ھاورپن،
كچ و كوپش دەتوانن ھاورپى و دۆستى يەكترىن. ئەمە پىويستى يەكى
بەشارستانىبون و ھاورچەرخى يە . جگەلەمش كچ و كوپ زۆر باشتەر
لە يەكتر شارەزا دەبن و ئەمش دەبىتە ھۆكار بۆ ژيانى خىزانى بەختەوهر
و تەمەن درىژ.

ئەوانەشى دژى دەوەستەنەو دەلەين: " پىكەوەبوونى بىن مارهىى و
ھاوسەرگىرى كوپان و كچانى لاو و نەبوونى ھىچ پەيوەندى يەكى ياساىى
لەنىوانياندا، ھەم پىچەوانەى بەھا پەوشتى يەكانە و ھەم مەترسىدار و
زياندارە بۆ ژيانى ھاوسەرىتى يان. ئەگەر دوو گەنج يەكترىان بەدل بىت و
بەمەبەستى ئامادەكارى بۆ ھاوسەرگىرى بىيانەوئە زياتر يەكتر بناسن،
ئەمە زۆر ئاساىى يە . لە شوپىنكى گشتىدا يان لەگەل بوونى كەسى
سىپەمدا دەتوانن بدوئە و شارەزاي يەكترىن. لە چوارچىوہى بەھا
پەوشتى و كۆمەلەتەى يەكاندا يەكترى دەناسن. ئىتر پىويست ناكات
چەندەھا ھەفتە و مانگ بەتەنيا پىكەوەبن."

فلۆرت چەندىن گەنجى لەناو بردووه:

ئەگەر مەبەستىشمان ئەوەبىت كە كچ و كوپ چەندەھا مانگ، بەلكو
چەند سالىك بىن پەچاوكردنى ياسا ئەخلاقيەكان پىكەوە بژىن، ئەمە نە
پاستىيەكى لۆژىكى و دىنىيەو نە بەلگەى زانستىيە لەپشتە. واتە ئەگەر
مەبەست لە ناسىن بىت چەندەھا جار دەتوانن لەگەل بوونى كەسى

سیټهمدا به کتریبینن. به لّام نه گهر له ژیر ناوی فلورندا نارووه گه نجانہ کان
تیزیکرین، کهس له گه لّ نه مدها نییه.

سهیدا له وټه کانی به رده وام بوو و هه موو سالونه که به دبیقه ته وه
گوښیان بڼو گرتبوو:

— من وه که سیټ که له نه وروپا ژیاوم ده مه ویت هه ندیک نه زمونی
خومتان بڼو بگيرپه وه. نه م چنه سالانه پابروو به داخه وه له زور جیگه ی
نه وروپادا فلورن (هاوسه رگيری تافیکراوه) به نامانجی له ناوبردی پیروزی
هاوسه رگيری، بووبووه موده. هه ندیک به گومانی نه وهی هاوسه رگيری
به خته وه رانه مسوگرده کهن، ده ستوری "پیش نه وهی بیکریت تاقی
بکهره وه" یان جیبه جی کرد. گوايه نه و دوو گه نجه پتر له که سیټی یه ک
تیه ده کهن و پڼو خۆشکهره بڼو هاوسه رگيریه کی ته ندروست. نه وهی جی
سه رسوورمانه نه وهیه که نه م دوو لاره ماوه یه ک پیکه وه وه ک ژن و میرد
ده بن و گهر پیکبڼ ده بیته هاوسه رگيری، نه گهرنا ده توانریت دووهم و
سیټهم و هتد... تاقی بکریته وه. نه مه له کاتیکدایه که هه ردوولا له
هاوسه رگيری کاتیدا لایه نی خرابیان بڼو به رامبه ر ده رناخن. هه میسه
به وریاییه وه مامه له ده کهن. هېچ کات سروشتی و واقعی نابن. هه موو
ساتیک له ترسی جیهیلراندان. به هه ست و شهوقی گه نجانہ وه هه ول
ده دن خو له به رچاوی یه ک خۆشه ویست بکه ن.

له قوناغی فلورندا هه ردووکیان ده لّین: "پڼو نه وهیه که ده مویست.
له هه موو پوویه که وه له گه لّ یه ک ده گونجین". به لّام له گه لّ ته واوبوونی
مانگی هه نگوینی و ده رکه وټنی پووی پاسته قینه ی هه ردووکیان، کیشه کان
ده ست پی ده کهن. بڼی ده رده که ویت له گه لّ که سیټی هه له دا
هاوسه رگيری کردووه، پاستر بلّین ده گاته نه و نه نجامه ی که نه مه نه و
که سه نییه هاوسه رگيری له گه لّا کردووه. چونکه له کاتی فلورندا بڼو خو

خۆشه ويستکردن هه موو شتيك ده كه ن. بۆيه بېر له ويستی خۆی ناكاته وه
و ته نها گوی به هه زى به رامبه ر ده دات.

ئهم دووانه ی كه ته نها هه ستى عاتفى كۆى كردوونه ته وه، كاتيک جۆش
وخرۆشى پۆمانسيه ت ده نيشي ته وه و به چاوى ئه قل يه كترى
هه لده سه نگي تين، ئيتير لي تره وه پێك نه كه وتن و ليك حالينه بوون ده ست
پي ده كات.

هاوسه رگيرى تاهيكر د نه وه:

ته نانه ت له نه مريكا كه سه رچاوه ی (هاوسه رگيرى تاهيكر د نه وه) يه،
ئيس تا به چاوى په خنه وه ليى ده پوانر ئيت. چونكه وه ها هاوسه رگيري به ك
پيرۆزى خي زان له ناو ده بات. ئافره تان وه كو كالا به ك لي ده كات كه پيش
كړين تاقيد ه كړ نه وه.

ته نها ژيرى وه ست به س نيه بى هاوسه رگيرى و دامه زان دنى
دامه زرا وه يه كى پيرۆزى وه ك خي زان. نه و ليكۆل ي نه وانه ی له نه وروپا دا له سه ر
فلورت كراون نه نجامى باش ده ر ناخه ن.

گريمانه ی جيا بو نه وه له نيوان نه و جوتانه دا كه فلورت يان پيش
هاوسه رگيرى كردو وه و نه وانه ی نه يان كردو وه له سه دا په نجا زياتره.
نه مه ش نه نجامى ليكۆل ي نه وه يه كه كه داتاي په نجا سالى تيدا به كارها تو وه.
جيفرى لارسون، تويزه ر له زانكۆى بريگهام يه نگ، ده لئيت: "نه و كچ و
كوپانه ی پيش هاوسه رگيرى پي كه وه بوون، له هاوسه رگيري دا نه وه نادۆز نه وه
كه خه ونيان پيوه ده بينى. ناتوان خي زانتيكى هاوسه نگ و دري زخايه ن
پي كه وه بني ن". لارسون نه و خالانه ی كه دژايه تى فلورتي پيش
هاوسه رگيرى ده كه ن، پيز ده كات:

۱- کوپ و کچ دواى هاوسه رگيرى په سمى تیده گهن که ژيانى پېشوويان ياسا په وشتى و کومه لايه تيبه کاني به زاندووه و لىي په شيمان ده بنه وه و ويژدانيان نازاريان ده دات.

۲- به هژى ژيانى ناياسايى و پابه ندنه بوونيان به به ها نه خلاقييه کانه وه نيوانيان له گهل دايک و باوکيان تيکده چيټ.

۳- تووشى ناوميدى ده بن کاتيک ده بينن پيکه وه بوونى پيش هاوسه رگيرى هيچ سووډيکى نه بووه بۆ سه قامگيرکردنى خيژانه کيان.

۴- نه و منداله ناياسايى يانهى له نه نجامى فلورت له دايکبوون يان نه و مندالانهى به هژى جيا بوونه وه بپکه س ده ميننه وه، ده بنه مه ترسى بۆ سه ر کومه لگه.

نه و کچ و کوپه گه نجانەى که هيشتا مارەيى ياسايى له نيوانياندا نيبه و پيکه وه ده ژين، زورجار هه موو سنووره کان ده به زينن، چونکه خوگرته وه و پاريزکردن نه سته مه. هه ر بويه زوريه يان پيش ماره برين جيا ده بنه وه. گومانيش له سه ر کچه که دروست ده بيت.

له تويزينه وه يه کدا له نه لمانيا ده رکه وتووه که له سه دا هه شتاي نه و خيژانانهى له نه نجامى فلورت پيکه اتوون، تووشى هه لوه شان وه ده بن، نه مه ش هه والده رى دؤخىکى نااسايى و ترسناکه.

له پاش نه م داتا مه يدانينا نه نه م پرسيا ره ده که م: ناي ا پيا و ژن ده توان بينه هاوپتي راسته قينه؟

ده مويست ته مه نيک له گهل تو بريم:

سهيدا به پيشکه شکردنيکى جوان و دهنگى کاريگه رى بوو بووه جيى سه رنجى ناماده بووان، يان من وام هه ست ده کرد. وتاره که تا بلتي زانستی و لؤژيکى بوو، هه روه ها به لگه و داتاي مه يدانى بابه ته که يان به پيژ کردبوو. گوښگرتن لىي و قه ناعه ت نه کردن و ته نانه ت مه ست نه بوون، شتيک نه بوو

به دهستی من بئیت. من له دنیاى خۆمدا نوqm بوویوم و لئپرسینه وهم له گهڵ پۆحمدا ده کرد.

ناه سهیدا ناه! چهند ویستم له گهڵ تۆبم و ته مه نیکت له گهڵدا به سه رببه م، خۆزگه ده تزانى! ..

سهیدا هاو ده م له گهڵ چه پله ی ئاماده بووان چووه وه جیتی خۆی. زۆرم هه زده کرد بچم بۆ لای، به لام به چ پوهیه که وه؟ په شیمان بوومه وه.

هه رچی پیاو بوو ده یویست قسه یه کم له گهڵ بکات و بوویونه په روانه ی ده ورم، که چی من ته نها ده مویست بگم به سهیدا. به لام هه رچه ند م ده کرد دهستم نهیده گه یشتی، زۆر له وه پاکتر بوو دهستی گونا هکاری منی بگاتی. جگه له وهش ئه و خیزاندار بوو. خانمیکى شیرین و بێگهرد ژنى بوو.

له وه دابووم حساب و کتابم له گهڵ نه نفسی خۆمدا ده کرد کاتیک دیمه نیکى زۆر چاوه پوانته کراوم دی. نوورای به ره و ته ختی شانۆکه سه رکه وت. ئه و یه کێک بوو له بیا وه پترین کچانی پۆلمان. با وه پم به چاوی خۆم نه کرد. به لئى، نوورای خۆی بوو. ئه و کچه بوو که ناوی دین و ئیمان ت لا بهی تیا به شیت و هار ده بوو.

ئای خواجه گیان! ئه گه ر ناوی نه خویندرا به ته وه هه رگیز نه مده ناسیه وه. پینچ سال ده بوو نه مبینی بوو، چۆن به ناسیا به ته وه؟ سه رتا پای جوان دا پۆشرا بوو. چۆن شتی وا ده بئیت؟ شته کان له مێشکدا تیکه ل و پیکه ل بوویون. گه ر که سێکی وه ک نوورای بگه پێته وه که واته که سی بیدین له سه ر زه ویدا نه ما وه ..

بانگیان کرد بۆ وتار خویندنه وه به ناوی سه رو کایه تی گشتی کۆمه له ی خیرخوازیی دایکان .. چهند جوان بوو ئه و دیمه نه، چهند قه شه نگ بوو ئه و خزمه تانه ی ده یان کرد! ئه ی من؟ ئه ی نیلۆفه ر که تاوان چوارده وری ته نیوه؟ تۆ چی ده که ییت؟ تۆ خزمه ت به چی ده که ییت؟ کۆتایی تۆ چی

دەبىت؟ تۆچ كارىكت كرىوۋە تا دەستخۇشيت لى بىكرىت؟ خوا لەناوم
بەرىت. ئەم بەلایى جوانىيە چى بوو پىمەو؟ خۆزگە كچىكى ناشىرىن و
بىناو بوومايە لە دىكەى خۆماندا، وەلى بە نامووس و حەياوہ لە مالى
خۆمدا بىردمايە..

نووراي خان وتارەكەى دەريارەى سەربەستى سىكىسى بوو. بابەتەك
بوو لەگەل زيانى پىشوو دا دەگونجا. لەوانەشە تەنھا ئەزموونى سالانى
پاىردووى خۆى بگىرپتەوہ.

سەربەستى سىكىسى بووتە كارساتىكى كۆمەلگايى:

بە دل گويم گرتىبوو.

- شەپۆلى بەرەلایى كە لە ئەمريكا و ئەوروپا پەرەى پىدراوہ، لە
ئىستادا بووتە كىشەيەكى كۆمەلایەتى مەترسیدار. خىزانى موسولمان بەو
هیزەى لە باوەر و داب و نەرىتيەوہ وەرىدەگرىت بەتوندى پووبەپووى ئەم
تەوژمە بووتەوہ. بەلام لەو خىزانانەدا كە بەها پەوشتى يەكان تىيدا
بەهیزىن، زيانى زۆرى گەياندوہ.

ئازادى سىكىسى بە مانای ئەوہى گەنجان چۆنيان پى خۆشە وا بژىن،
ئایا ئەوہ ئازادىيەكى پاستەقىنەيە؟ يان تەوژمىكە هیلانەى پىرۆزى خىزان
ویران دەكات و بەها بالاكانى كۆمەلگە پادەمالىت؟

وہلامى ئەم پرسیارە لە لاين دەروونناس (ستىنىت)وہ دەدرىتەوہ
كە ئەندامى كۆمەلەى هاوسەرگىرى و نۆژەنكردنەوہى خىزانى ئەمريكىيە.
لە نووسىنىكىدا دەلىت: "سەربەستى سىكىسى پەرۆزەيەكە بە ھەل دەستى
پىكردوہ و لەسەر ھەل پۆشتووہ و لەئەنجامدا بە ھەل گەيشتووہ. گوايە
بۆ ئەوہى گەنجان كە سىتتى زايەندىي خۆيان بناسن، خۆمان تووشى
كارەساتىكى گەورە كرىووتەوہ. چونكە ئارەزووى بەرەلا ھیچ ياسايەكى
نەناسى و زيانى گەياند. ئەو گەنجانەى ئارەزووہ بىسنوورەكانيان

ئاراستەى پەفتارىيانى دەکرد مافى تاكهكەس و مەحرەمىەتى خىزان و بەها
 پەشتىيەكانى كۆمەلگەيان نايە ژيرپىن. ئەنجام تەنھا كچانى جېھىتلراو
 لەبارى دەروونى شلەژاودا و ئەو منداڵە ناياسايى يانەبوون كە كەس خۆى
 ناكات بە خاوەنپان. ئەم كارەساتە ناكۆرەت ئاوا بەردەوام بىت. ھەر
 كۆمەلگەيە و پىويستە باوەپىكى ئايىنى و بەھاي ئەخلاقيى بالاي ھەبىت.
 دەبىت تا دەتوانىن خىزان بەھىز بگەين و پى بەن پياوانى ئايىنى ھەستن
 بە پۆلى خۆيان. كچانى لاو لە لادان بپارىزىن و، خىزان بەھاي پىروزي
 خۆى پى بدريتەو."

پىش ئەوئەى ھالمان بە ھالى ئەمريكا و ئىنگلتەرا و ھەرەنسا و
 ئەلمانيا بىت كە ھەنووكە پىروزي "گەرانەو بە خىزان" يان راگياندووە،
 پىويستە بزانين ئەو كىشە و گرفتانە چىن كە ئەم تەوژمە وىرانكەرە
 و لاتمان تووش دەكات.

لە زۆرىك لە وڵاتە پىشكەوتووەكاندا شالۆى سەرىستى سىكىسى
 جومگەكانى كۆمەلگە - بەتايىەتى خىزان - لەپووى ئەخلاقيەو
 دەپمىنەت و بى متمانەيى لەنىو تاكهكانى كۆمەلدا چىدەكات. واتە ئەگەر
 بەرەلایى بگەوێتە سەر كوچە و شەقامەكان، ئەوكات ئاسايشى كۆمەل لە
 مەترسيداىە. دەبىت جووتبوون وەكو پىويستىيەكى پىروژ لەچارچىوئەى
 خىزاندا داين بگىرەت.

گەرەتەرىن زىيانى ئەم تەوژمە ئەو پەستانەيە كە دەيفاتە سەر
 دەروونى مرقۇ. چونكە خۆشەويستى مرقىسى لەناودەبات و جووتبوون
 دەكاتە كارىكى بى ھەست و سۆزى ميكانيكى و كاتى. ديارە ئەمەش
 دەروونى مرقۇ بىزار دەكات. ئەم تەوژمە وەك زىيانى بەھىزى پامالەر پووى
 لە وڵاتانى پۆژئاوا كردووە. ئافرەتانى ئەمريكا بەرەلایى بە دەمامكىك
 دەزانن و، مرقۇ و بەتايىەتى ژنان دەكات بە كۆيلە.

ههژانی پاسته قینه له پۆژئاوا له سالانی ههشتاکاندا به ده رکه و تنی
 ئایدیز دروستبوو. سه ره پای گرفته دهروونی و کۆمه لایه تی یه کانی، ده بووه
 مایه ی سه ره له دان و گواستنه وه ی چهنده ها نه خۆشی جه سته یی ترسناک.
 هه ریه ک له ئایدیز و زوهری و ده سترژی سیکیسی و خۆکوژی و ماده ده ی
 هۆشبه ر و نه خۆشی دهروونی و تاوان، له نه نجامه تاله کانی به ره لایین.

سه ره به سته یی سیکیسی دژی ئافره تانه:

هه موو ئه م نه خۆشی یانه نه نجامی ژیان و پیکه وه بوونیکی نایاسایی و
 ناشه رعین. خۆژئاوا ئه مپۆ له سه رسوو پماندا یه. زۆریک هه ن له ترسی
 تووشبوون به ئایدیز ژیان یان بۆ ته ژه هر و ته نانه ت ه ی وا هه بووه له ترسدا
 خۆی کوشتووه. ملیۆنان که س له باری دهروونی خراپدا ده ژین و مرۆفی
 پۆژئاوایی سه رسامه.

به په چاو کردنی هه موو ئه م زیانانه ده رده که ویت که سه ره به سته یی
 سیکیسی نه بۆ پیاو و نه بۆ ژن سوودیکی نییه. ئه م حاله ته چ بۆ تاک و چ
 بۆ خیزان و کۆمه لگه خراپه ی بێشوماری هه یه.

له لایه کی تریشه وه نه نجامه به ده کانی به ره لایی زیاتر به ر ئافره ت
 ده که ون. چونکه به به راورد له گه ل پیاودا ژن زیاتر ده دۆریت. پیاو دوا ی
 ئه وه ی به دلی خۆی ژیا پشت هه لده کات و ده پوات، به لام ئه ی ژن
 ده توانیت قوتاری ببیت؟ پوو بکاته هه ر شوینیک ده که ویته ژیر په ستانی
 ده روونی کۆمه لگه وه. هه میشه به چاوی که مه وه بۆی ده پوانن. هه ر
 جێهێلرا نیک چهنده ها زامی قوول له پۆحیدا چنده کات.

ئه کته ری ئه مریکی، جۆرج هاملتن، به م شتیه یه باس له م پاستیه
 ده کات: "ژنان به دوا ی پیاو یکدا ده گه رین که پێیان بلین: من پیاوم و
 ده تپاریزم و ئاگام لیت ده بیت. گرنگیت پی ده ده م. ئافره تان وا ده خوانن

له ژياناندا به يه ك پياووه پابه ندين نهك ئه مړې له گهال پياويك و سبه ي
له گهال يه كيكي تردا بن".

له بهر نه م هويانه سهره ستي سيكسي له نه وروپادا پوښه پوښ گرنكي
خوي له ده ست ددات. هاوسه رگيري و خيزان كه سهرچاوه ي خو شه ويستي
و ميره بانين سهرنجي مړوي خورشاويي بولاي خويان پاده كيشن.
هاوسه رگيري و دايكايه تي كه له حه فتاكاني سده ي پابردودا بوو بووه
عه يبه و له بيركرايو، نه ميستا بوون به چه مكانيك كه خورگه يان بول
ده خوازريت.

به پي پاپرس ييه كه له سده شه ستي ثافره تاني پوښاوا كاتييك
شووده كه ن كه پياويكي پاستگو بدوزنه وه.

ماموستا سه عيدي نوورسي له م باره يوه ده ليت: "نه گه ر پياو له پيناو
له زه تيكي هشت ده قيقه يي دا تووشي كاريكي خراپ بيت، نه وا ته نها
چه ند ليره يه ك زيان ي لي ده كه وييت، به لام سزاي له زه تيكي هشت
ده قيقه يي ثافره ت كولتيكي قورسي هشت مانكي و ، نه ركي په روه رده و
به خيوكردني مندالتيكي بن كه سه بول ماوه ي هشت سال! واته ثافره ت له
خراپكاريده به پياو ناگاته وه، به لام تولي خراپكاريه كه ي چه ندين جاري
توله و سزاي پياوه.

چاره سهر ي پاسته قينه و شيفابه خش بول پزگار كردني ثافره تان له
چنگي نه و ته قهلا يانه ي كه بول له پي ده ركرديان و تيكداني ژياني دنيا و
قيامه تيان ده دريت و ، تاكه هوي پاريزگاريي په وشته به رزه كاني

سروش‌تیاڼ له داوې فساد و خراب‌کاري، تنه‌ها له پ‌روه‌رده‌کردن‌اندایه به پ‌روه‌رده‌یه‌کې نیسلای، که ه‌موو لایه‌نه‌کانی ژبان ده‌گرځته‌وه".^۱

زانای نه‌مړیکې (واکسله) یش به‌م نه‌جامه‌گه‌یشته‌وه: "گشت کتیبه ناسمانییه‌کان هاوسه‌رگری و خیزانیان به پ‌یروز داناو و گرنگیان پ‌ی داوه. نه‌و مړفانه‌شی پ‌ه‌پ‌ره‌وییان کردوه، چنده‌ها سده‌یه به شادمانی ژیاون و یه‌کتریان پاراستوه. به مړوفه به‌دبه‌خته‌کانی نه‌م س‌رده‌مه‌دا ده‌زانریت که ته‌وژمی نازادی سیکسی چ‌ند ویران‌ک‌ر و ترسناکه."

نوورای وه‌ک پ‌یشه‌ی ه‌میشه‌یی خوی به‌گرموگوپی و جوش و خروش‌ه‌ه و تاره‌که‌ی پ‌یشک‌ش کرد.

نیلوفه‌ر نه‌مه‌ تویت؟!

منیش پاراپی دل‌می نه‌جن نه‌جن ده‌کرد و جیم به‌خوم نه‌ده‌گرت. ده‌بوو ه‌رچ‌ونیک بووه بگ‌م به نوورای یان س‌یدا. حیمایه‌ک‌ی ته‌نیشتم بانگ کرد. ه‌ردووکیانم نیشان دا و وتم ده‌مه‌ویت له‌گه‌لیان قسه بگ‌م.

حیمایه‌کان یه‌کس‌ر که‌وتنه کار. له ژووړیک‌دا چاوه‌پ‌یان بووم. ه‌له‌ده‌له‌رزیم. ده‌توت خوینم تیدا نه‌ماوه و خانه‌کانی جه‌سته‌م له‌یه‌ک‌تر جیاده‌بنه‌وه. زور بی‌حال بووم. به‌ه‌زار حال خوم گرتبوو نه‌بووریم‌وه. له چ‌ند چ‌رکه‌یه‌ک‌دا ه‌موو گیانم نیشته س‌ر ناو.

که خویان کرد به ژوردا ه‌ناسه‌م سواربوو و هیزی نه‌ژنوم ب‌را. نوورای به س‌رسووپ‌مانه‌وه وتی:

— باوه‌پ‌ناکه‌م! نیلوفه‌ر نه‌مه‌ تویت؟

۱- په‌یامه‌کانی نور، بریسکه‌کان، (لا ۴۰۶، ۴۰۸). له دانراوه‌کانی زانای گ‌وره‌ی ک‌رد مام‌وستا س‌ه‌عیدی نوورسی. ده‌قی ک‌وردی نه‌م پارچه‌یه له وه‌رگ‌یانه‌ک‌ی مام‌وستا فاروق په‌سوول یه‌حیاوه وه‌رگ‌ی‌راوه. (وه‌رگ‌ی‌پ)

باوه‌شی پئیدا کردم. هه‌ستم به‌گه‌رمی و دۆستایه‌تی و خۆشه‌ویستی کرد.

سه‌یدا به‌زه‌رده‌خه‌نه‌وه‌وتی:

— خۆش‌حال‌م به‌بین‌نت نیلۆفه‌رخان.

دانیشتین. له‌گه‌ڵ ئه‌و دوو مۆژفه‌ پاکه‌دا من چوو، یومه‌وه‌قاوغه‌که‌ی خۆم و شه‌رم دایگرته‌بووم. ده‌ترسام هه‌له‌ و تاوانه‌کانم بده‌نه‌وه‌ به‌ پوودا و سه‌رزه‌نشتم بکه‌ن، به‌لام سه‌یدا دیسان سه‌لماندی که‌جیاوازه‌. وتی:

— پیرۆزبایی‌ت لی‌ ده‌که‌م نیلۆفه‌رخان. زۆری‌ک له‌نافره‌ته‌هاوپی‌شه‌کانت پاره‌کانیان له‌پشویی‌شاره‌گه‌شتیاریه‌کاندا سه‌رف ده‌که‌ن، به‌لام تۆ ده‌بی‌هه‌خشیه‌ ئه‌م پێک‌فراوه‌خێرخوازی‌یانه‌. تۆ هه‌میشه‌ ئافره‌تێکی ژیری‌وویت و په‌چاوی باوه‌پ و داب و نه‌ری‌تی خۆت کردووه‌. که‌واپه‌ هه‌ول ده‌ده‌یت شایانی باوکی شه‌هیدت بیت. به‌پاستی پیرۆزبایی‌ت لی‌ ده‌که‌م.

ئه‌م قسانه‌ وه‌ک تیر له‌ دلم هه‌لچه‌قین و پریان کرد له‌خوین. له‌به‌رامبه‌ر سه‌یدادا هی‌نده‌ شه‌رم ده‌کرد، ته‌واو بپستی برپی‌بووم. به‌داخه‌وه‌ سه‌یدا ناگای له‌مه‌ نه‌بوو. به‌گومانی باشه‌وه‌ ته‌ماشای پووداوه‌کانی ده‌کرد و هه‌ولێ ده‌دا ئه‌و تۆزه‌ چاکه‌یه‌ی له‌ دلمدا ماوه‌ بگه‌شتی‌نێته‌وه‌. له‌وانه‌یه‌ به‌مه‌ ویستبێتی بلی‌ت: "به‌سه‌ ئێتر. دوا‌ی هه‌موو ئه‌وانه‌ی به‌سه‌رت هات عارت نه‌نا؟ خۆت پزگاری‌که‌ له‌و ژیا‌نه‌ نزمه‌. وه‌رده‌وه‌ هۆش خۆت!"

نوورای پێش ئه‌وه‌ی بکه‌وێته‌ زه‌لکاوه‌که‌وه‌ قوتاری بووی‌وو. شویی کردبوو به‌هاوپی‌یه‌کی سه‌یدا. ئه‌و کوپه‌شم ده‌ناسی. له‌ پۆلی‌کی تر بوو به‌لام هه‌رده‌م له‌گه‌ڵ سه‌یدا ده‌گه‌پا.

نوورای ئه‌می‌ستا ده‌روون‌ناس بوو. می‌رده‌که‌شی له‌ شارۆچکه‌یه‌ک حاکمه‌. هه‌ردووکیان به‌خته‌وه‌رن.

لانه يه کی نارام و گهرم هه ميشه خهونی من بووه، وه لّ قهت نه بوو به پاستی..

تروسکا پيه کی ئوميد له دلمدا هه بوو:

خهريك بوو گريان زۆری بۆ دههيتام. بۆ ئهوهی نه ئێن ههچ نا ئیت هه روا به سهيدا م وت:

- ژنیکی زۆر شیرینت هه به ماشه لا. خوا له به کتان نه کات. چۆنه؟
مندالتان هه به؟ به کسه ر پوخساری سهيدا گۆرا و بزه يه کی ته لّخ که وته سه ر لێوی. نوورایش په نگي گۆرا. تینگه یستم که شتیک بووه. نوورای وتی:
- له وانه تۆ نه تبیستیبت نیلۆفه ر گیان. پار خیزانه که ی سهيدا و کچه دوو سالانه که ی له پووداویکی هاتوچۆدا کۆچی دوا بپیان کرد.

که رووم گیرا و وشه يه ک چیه بۆم نه دههات. ته نها له ژێر لێوه وه وتم: "خوا په حمیان پێ بکات. زۆرم پێ ناخۆشه". بۆ ساتیک چاوم که وته سه ر چاوی سهيدا. فرمیسک تا سه ر پوومه تی پیزی به ستبوو. وتی:

- خۆش بیت. خوای گه وره وای ویست. بێگومان حیکمه تیکی تێدا به. ئه وان شه هید بوون. جانتای ژنه که م قورئانی پیرۆز و په یامی خوشکانی تێدا بوو، خویناوی بوو بوون.. له و پۆژه وه ی ژن و میرد بووین نه مدی بێ ده ست نوێژ بسووپێته وه، قهت په رسته شه کانی له بیر نه ده کرد.^۱، له دلی خۆمدا وتم: "خوا به گیان! مه رگی چه ند جوان ده دهیت به خه لک! کۆتایی قه شه نگ ده که یته نسیبیان. ئه ی من؟ ئه ی ئه وانه ی که وه ک من وان؟ ئیمه حالممان چۆن ده بیست؟ کێ ئیمه قبوول ده کات؟ کێ با وه شمان بۆ

۱- په یامی خوشکان په یامیکه له سه رجه می په یامه کانی نوور له دانانی زانای پایه به رزی کورد مامۆستا سه عیدی نوورسی به. چه ند پێنمایی و ده رسیکی ئیمانی ورده بۆ خانمان و خوشکان. مامۆستا فاروق په سوول په حیا کردوویه به کوردی. (وه رگێ)

ده کاته وه؟ کئی پیمان نیشان ده دات؟ ئه م ته مه نه هه ر به گونا ه
پرده بیته وه؟".

ژینم لیوان لیویو له تاوان و چلگ و چه په لئ. کئی یار مه تی ده دام پاک
بیمه وه؟ له کاتیکدا من له دنیای خۆمدا بووم، سهیدا و نوورای هه ستانه
سه ریئ. ناو نیشان و ژماره ی ته له فونیا ن پیدام. وتیان که پئویسته زوو زوو
یه کتر ببینین. که چوونه ده ر من به چه ساوییه وه لیم ده پوانین.
هیوایه کی کز له دووره وه هات و له سه ر دلم نیشته وه. ئیستا سهیدا سه لته.
تۆ بلئی؟ به لام مه گه ر ده کریت؟ سهیدا پاک و بیگه رده و خۆی بۆ خوا و
خزمه تی ئیمان ته رخا ن کردووه.. ته نازول ده کات بۆ ژنیکی وه ک من که
هه موو شتیکی دۆراندووه؟ هه رچه نده خه یاله، به لام هه ر زۆر جوان و،
دوایین ئومیده.. ئه مپۆ پۆژیکی زۆر تاییه ت بوو بۆ من. بۆ چه ند سه عاتیگ
چوومه وه پۆژانی پابردوو. دلم ئاسووده بوو. ئه و گرنگیه ی نوورای و
سهیدا به منیا ن دا سه رله نوئی هیوایا ن تیدا بووژاندمه وه. وابزانم ده بیه
ده ستاوێزم بۆ پزگاریبون له م ژیا نه نه گریسه. ئه م بیرۆکه یه ئارامی به دلی
تینووم به خشی.

بهشی چوارهم

برپارم دا تهوبه بکه م

له ویدا برپاری خۆم دا. ده بوو هر بمکړدایه. برپاریو پاش چهند
پوځیک بۇ کاریک بچم بۇ قونیا. به نیازبوم بچمه حزوری مه ولانای پۆمی،
به نومیدی شهوی خواگیان له بهر خاتری شهو پیاوه پاک و بهرزه لیم
بپوریت و پاک بیمه وه.

ده بیت؟

پتویسته بیت. نه گهر ده مه ویت پزگارم بیت پتویسته شهو پي یهش
تاقیبکه مه وه. نه گینا له وانه یه جاریکي تر هلی وام نه یه ته وه پي.
هرچونیک بوو خۆم قوتارکرد له کوپی خیزانیکي ده وله مند که شهو
ماوه یه ده وروخولی ده دام. به یانی زوو له گه ل حیمایه کانمدا که وتمه پي.
پرپووم له ناسووده یی و نارامی چونکه ده چووم داوای لی خوشبون بکه م.
مینده ناماده بووم بۇ خو پاست کردنه وه هه موو هه سته کانم وه ک دلی
چوله که یه کی بچوک خیرا خیرا لیان ده دا.

سه یاره که مان به خیرایی پتي ده کرد و منیش له خه یالی شهو دابووم که
چی بلیم له و مه قامه پیروژه دا. شوقیره که رادیوکه ی کرده وه.
پیشکه شکاریک به ده نگیکي شیرین و کاریگر باسی له جوانی ناخ ده کرد.
به شوقیره که م وت:

- با له سهری بیټ، دهمه ویت گوئی لی بگرم.

جوانی ناخ ئو ههسته بوو که سالانیکه بیرم چۆته وه و، له دهفته رمدا سپیومه ته وه و ته نها وه کو یادگاری یه ک لام ماوه ته وه. له میژبوو جوانی دهره وه م زال بووبوو به سهر جوانی ناوه وه مدا. ئه و گۆرانی و ستایشانه ی به بالا و جوانیمدا هه لدران و ئه و گونا هه چه په لانه ی که به مۆی نه زانیمه وه تییان که وتم، جوانی ناخمیان هه لگه ند و بردیان.

گه وره ترین دهوله مه ندیی، جوانی دل و دهر وونه:

گویم بۆ پیشکه شکاره که هه لخت.

- گه ر مرقه کان به گرنگی یه وه له جوانیه کانی ناخیان به روان و خۆشه ویستی و پێز بکه نه بنه مای جیهانبینیان، کام کیشه یه هه یه چاره سه ری نه بیټ؟ له هه ر جیگه یه ک سۆزو خۆشه ویستی هه بن هه رچی ناشیرینی و خراپه هه ن مه حکوومن به مردن. وه کو په وینه وه ی تاریکی له به رامبه ر پوونا کیدا و ونبوونی دوژمانیه تی له هه مبه ر دۆستایه تیدا.. جوانی ناخ و سۆز و خۆشه ویستی هینده گرنگن بۆ به دهیتانی ژینیکی ئاسوده، که هه یچ پێویستی به پوونکردنه وه و به لگه هینانه وه نییه. له راستیدا گرنگ ئه وه یه جوانی ناخ چۆن به دهست دیت؟ خۆشه ویستی چۆن ده گه شیته وه؟ به مانایه کی تر که سیک که به ئاسانی ده توانیت دهره وه ی ئارایش بکات، چۆن ده توانیت ناوه وه شی پراژینیته وه؟ به ئی، مرقه ده توانیت ناوه وه شی جوان بکات. ده توانیت بیته مرقه یه که له خۆشه ویستی و، به خته وه ری و ئاسوده یی بۆ خۆی و کومه ل دابین بکات. به لام چۆن ئه مه نه نجام ده دریت؟

پێویسته به ر له هه ر شتیک تیگه یه ن که زۆر جوان به دهیتراوین. بزانی که سنه تیکی ناوازه و قه شه نگ و نیانی دهستی په ره ردگارین. به وانه بوونی خۆتان. ببین که له ناو زینده وه راندا تایبه تن و هه موو شتیک خزمه ت

به نيوه دهكات. پړوى ژيريتان بكنه دنياى تايبه تى خوتان كه وه
 كېر د وړونكي بچو و كړاوه وايه. ه و ل بدن له و مه سره فې تېگن كه خواى
 كېر وه له و دنيا به دا به كارى بردووه. بگوشن تا بزائن له به رامېر چاو و
 زمان و مېشك و نه دمه كاني تړى جه سته تان كه ناتوان ترخېكيان له سر
 ديارى بكن، چيتان لي داوا كړاوه؟

بړچى هه موو بوون پام كړاوه بړتان؟ بړچى هه زاران نيمه تان بړ
 پاخواوه؟ نه و ياسا و پړسا و هاوسه نكيه ي كه ژيران سر سام دهكات و له
 كړشكي جه سته دا ده ست به كار، به ديه تنه ره كه يان ده به وېت چيمان پړ
 بلېت و چ په يامېك ده كه به نيټ؟

مړؤ به ناسين و تېگه يشتن له خړى و به دوزينه وهى هړى بوون و
 ژيانى دهكات به خالېكي كه ليك گرنگ. نه وېش نه وه به بزائيت كه بنده به.
 كاتېك مړؤ تېگه يشت له وهى كه بنده ي سازينه رى كېر دونه، له وهش
 تېده كات كه بړچى ده ژى و له كوتاييدا ده چيته وه حنوروى كړ. نيتړ نه م
 جيهان بنينيه كړپانكارى مه زن له ناخى مړؤ دا به رپاده كات. ليړه وه مړؤ
 ه و ل بړ پېشكه وتن ده دات. خړى ناماده دهكات بړ جېبه جېكردنى
 فه رمانه كاني په روه ردگارى. له پيسى و چه پېلى پا كړده بېته وه. ماناى
 سره كى په رسته شه كانيش نه مه به. نه مهش ده بېته هړى دروست بوونى
 مړؤ نكي پاك و ليتوان ليتو له خو شه ويستى.

ناسوده ي تېفكرين؛

پاش خونا سينمان نجا به وردى له ده وړوبه رمان بېوانين. سر نشينانى
 كه شتيه كين كه له بوشايى فراوانى ناسماندا مه له دهكات. نه م كه شتيه
 كه ناوى دنيا به و له چاو جيهاندا وهك زه پرړه يه ك وايه، كه شتياران
 ده كه به نيټ به مه مله كېتى ناخيره ت. نه و ده سلا ته ي له وپه پړ
 پړكو پېكيده گشت به زه وى دهكات و وردتړنى جوانيه كاني تېدا پېشچاو

خستووه، ئیمەش داووت دەگات بۆ تۆپامان لەم جوانی یانە و ناسینی
هونەرمنەدەکیان. پتۆیستە مرۆڤ بە چاوی پەند و عیبرەتەووه بۆ ھەموو
شتێک بپوانیت و، هونەر و دانایی لە ئاسۆکانی بووندا بخوینیتەووه و لە
وردەکارییەکاندا ھەست بە پەیامی خواپی بکات. کاتێک مرۆڤ لە جوانی
سەرسامکەری بە ھار پادەمیتیت و، خۆراکی بە لەزەت دەکاتە گەدەییەووه و،
ھەوای پاک ھەلەدەمژیت و، دەبینیت ھەزاران نیعمەت بۆ خزمەتکردنی
تێدەگۆشن، پتۆیستە بەوپەڕی ھەز و لەزەتەووه سوژدەیی شوکرانەبژێری
بیات بۆ ئۆزاتی که ھەموو ئۆوانەیی خستۆتە بەردەمی. بەمەش دل و
نەقلی پریکات لە نوور و ئاسوودەیی.

پتۆیستە مرۆڤ ھەردەم لە بیرکردنەوودا بیٔت. تێیگات لەوہی که
ئۆوہی لە چواردەوری پوودەدات سادە و ئاسایی نین.

گلی وشک و بێ گیان.. درەخت و قەدی پەق و بێ گیان.. لە کۆتایی
لقەکاندا کۆمەلە میوہەکی پەنگاوپرەنگ و بە لەزەت که تەنھا بە زانست و
توانستی بێ سنوور دەگونجیت بێتە بوون..

چەندەھا دیاری و بەخشش که پازینراونەتەووه و تام و بۆنی جیاوازیان
بەبەرداگراوہ..

مرۆڤ کاتێک لە دەرووبەری تێدەفکریت و، قوول دەبیتەووه بۆ دانایی و
وردەکاری لە کاروبارەکاندا و ئامانج تیاپاندا ھەلەدەگۆزیت، تێدەگات لەوہی
که بە چ ناوێشانێکی گەورە و بۆ چ فەرمانبەرییەکی مەزن بەدیھینراوہ.
پاشان بەھۆشیاری و لەخۆبوردنەووه لە ھزوری پەرورەدگاریدا
پادەوہستیت و دەگات بە جوانیی و خۆشەویستی لە پلەیی کەمالدا.

ئینجا لە قۆناغی سیھەمدا کتییی زۆر بخویننەووه. خویندنەووه تەنھا
زانپاری پەیداکردن و بەسەربردنی کات نیە. بەلکو کتیییکی باش باشترین
ھاوپی و، ھاوودەمی دلنەوایی دەر و سەرچاوەی ئارامیی دەروونی مرۆڤە.

تاقیبکه نه وه .. دلنیا م ههستی پیده کهن.

ئه وهی یارمه تی بدات یارمه تی ده درپت:

چواره م: خۆبه خشانه له پێکخراوه خێرخوازییه کاندای کاریکهن. ئهم پیشنیاره م زوو زوو ده خسته بهرده م خۆپندکاره کاهم. زۆریکیان قبوولیان کرد. له پێکخراویکدا کاریان ده کرد که ئامانجی گه یاندنی یارمه تی و هاوکاری بوو به هه ژاران و بێ که سان. هه چهنده پۆژی و هه بوو ته و او ماندوو ده بووین، به لام ویزدانمان ئاسووده و دلمان ئارام بوو. هه ز و شه و قی یارمه تیدان و ده ستگیری کردنی نه بوویه ک و هه ژاریک، جوانی و تامیکی جیاوازی دابوو به ژیا نی خۆپندکاره کاهم. ئه و کاره سوپاسگوزاری فێرکردن و نرخ ی ئه و نیعمه تانه یان بۆ ده رکه وت که پێیان به خشراوه.

ئیه وهش یارمه تی ئه و پێکخراوانه بده ن که له چواره ورتان هه ن. ده بینن که ناختان سه رپێژ ده بیته له خۆشه ختی و سووکنایی.

له کۆتایی دا مرۆفه مه زنه کانی دنیا ی پۆج و مانا بناسن. ئه وانه ی که گه یشتونه ته لوته که له جوانی ناخدا. له م خاكانه دا گه لێک مرۆفی و هه لکه وتوون که تۆوی خۆشه و یستی و پێژ و براهه تییا ن له نێو خه لکدا ناشتوه. وه کو مه ولانای پۆمی و یونس ئه مره و حاجی به کتاش و به دیعوزمه مان سه عیدی نوورسی و هتد.. پێویسته ژیا ن و به ره م و بیری ئه م مرۆفه مه زنه به وردی بخۆپنینه وه و سه رنج له په یامه که یان بدرپت. مه ولانا که ده فه رموویته: "هه رکه س هه یه ت، وه ره."، یونس که ده لپت: "دروسته کراوانت له بهر دروستکه ره که یان خۆشه بویت"، سه عیدی نوورسی کاتێک ده لپت: "مرۆفه گه ردوونیک ی بچوکه"، ئه مانه باسیان له خۆشه و یستی مرۆفه و، جوانی ناخ کردوه. ئیه وهش سوود له م حه قیقه تانه ببینن. ئه گه ره نه توانن ناختان جوان بپازیننه وه، جوانی ده ره وه تان ده بیته دوژمنان.

وته کانی پيشکه شکاره که به پایان گيشت. زور پاست بو. من تپیدا
ده زيام. دوی په شپوونه وهی جوانی ناخم، جوانی دهره وه م لي بووبو به
دوژمن.

هه ريمه دلرفينه که ی مه ولانا:

له هري می کيشکه ر و مه سته گری مه ولانا دابووم. له گال نزيکبوونه وده مده
له نزيگي پيرؤزی، له رز سهرتاپای به دهنمی داگرت. وه ک بلتي له زستاندا
له بهر سهرما جيمام، نه ژتوکانم شه قه شق ده ياندا له يه ک. حيمایه که م
هستی پی کرد و وتی:

— شتيک بووه خوشکي؟

— نا هيچ نيه، به رده وام به.

کاتيک چوپينه شاره که وه سهرتا له ثوتيله که مان دابه زين. له وي
پاکبوونه وهی مادديم به نه نجام گياند و جلو به رگی گونجام پوشي. پاش
چندها سال سهرپوشيکم نايه سهرم. چاويلکه يه کی په شم کرده چاو.
هولم دا چهند ده گونجيت جله که م دريژييت. به حيمایه کانم وت
پوژنامه نووسه کانم لي دوربخه نه وه.

وه ختيک گه يشينه مزگه وته که فرمانم کرد به حيمایه کان: "به ته نيا
جيم بهيئن. تا ديمه دهره وه که س په يوهندی پيمه وه نه بيت. نيوه ته نها له
دوره وه چاو ديريم بکن".

له گال پيم نايه ناو نه و مه قامه پيرؤزه وه زريان و توفان له پوچمدا
هه ليانکرد. وه ک بلتي بایه کی به هيژ پوي له دهماره کانم کرد و به ناو
بچوکترين خانه مده بلاوبووه وه.

ناه خوابه گيان! نه مه چ هه ستيکی به رزه! خه ريك بوو له جيتي خومدا
بيوري مده. له که شيکدا بووم بلتسي ناخمي گه شانده بووه وه. ده بيت چيژ
و له زه تي مه عنه وي و ناسوده يي نيمان هر نه مه بيت.

له خزمه تی نه و زاته پاک و پیرۆزه دابووم. هه موو نه و دوعا و په شیمانی و پاپانه وانهم هه لپشت که پۆژانیک پیشت پرۆفهم له سهر کردبوون. بۆ یه که مجار له و سالانه دا هه ستم قولپی سه ند و فرمیسکم وه ک سیالۆی به هار هازه ی کرد. بۆ یه که مجار په شیمانیم تواندمیه وه و تهویه نازایه تی پی دام.

- توخوا مامۆستام، نه ی به نده ی خوشه ویستی خودا گویت لیم بیت! ببه وه سیله یه ک تا خوای گه وده لیم خۆشبیت. لای نه و دوعام بۆ بکه، هیمه تم بۆ بکه. نه میستا زۆر پتوایستم به یارمه تیه. من به م گونا هانه مه وه پووم نیه له خوای خۆم بیارمه وه. هاتم چونکه خۆت وتوته هه رکه س هه یت وه ره. نه مه کۆتا هه لی منه.

ده نگیک که نه مزانی له کوپوه هات، وتی:

- نه خیر، نه مه دوا هه لی تو نیه. نا ئومید مه به له خوای خۆت. چونکه نه و له هیچ به نده یه کی نا ئومید نابێ.

به ترسه وه ویستم بزانی ده نگه که له کوپوه دیت. به لام که سم له نزیکه وه نه بوو. وتم له وانه یه خه یالیم کردبیت.

چه ند کاژیریک گریام پاپامه وه و فرمیسکم پشت. وه ختیک هاتمه وه هۆش خۆم بیحال که وتبووم. به نه ستم خۆم گه یانده وه ئووری ئوتیله که م. نه مده ویست له و جیهانه مه سته که ره بیمه دهر، نه و جیهانه ی که مرۆف که مه ندکیشی خۆی ده کات. به رده وام نه م پرسیاره له میشکم دا ده هات و ده چوو: بلتی هیوای پاکبوونه وه ماییت؟

ته له فونم بۆ سه یدا کرد:

له ئوتیله که وه به دوودلی و ترسه وه ته له فونم بۆ سه یدا کرد... ده مویت باسی نه و تروسکه ئومیده ی له گه ل بکه م که ناخمی گه رم

کردبووه وه. له وانه يه ټگه ر له سه دا يه کيش بټټ بټټ له من بکاته وه،
چونکه نټستا نه و نټر سه لته.

دايکي وه لامي دايه وه. خوځم نه ناساند. ته نها ژماره ي ته له فونه که م
پيدا. باشر که خو ي هه لي نه گرت. چونکه وه مندال ده خه له تام به و
توزه هيوايه وه سه ته کانم ده درکاند. هه تمن به نه خټر وه لامي ده دامه وه
و نه و کاته به ته واي ده پووخام.

من له گټواي نه م خه يال و بټر کړنه وانه دابووم زهنگي ته له فونه که لي
دا. هه لمگرت و دهنگي سه يدا هاته به ر گوټم.

ناه خوايه گيان! زمانم وشکبوو. نه و وشانه ي له ميشکدا پټزم
کردبوون به جارټک تټکه لاوبوون و نه مزاني له کوټوه و به چي ده ست
پټټکه م. زورم له خوځم کرد و وتم:

- خو شحال بووم به بټستني دهنگت. نه مړو چووم بو زياره تي
مه ولانا.

- پټر زبا بټ لي ده که م ني لوفه ر! هه ميشه خواستوومه شتي جوان
بکه يت. باوه پم وايه که نه م هيوايه م ده هټنټه دي. له و باوه په دام که يه ک
به يه ک کټشه کانت تټده په پټنټ. هيوام وايه پوژټک بگه يت به و جوړه
ژيانه ي که شاياني تويه. له بټر نه چټ که تو کچي باوکټکي شه هيديت.

خوځم پي نه گټرا و دامه پر مه ي گريان.. به دم هه نسکه وه وتم:
- که وتووم و ناتوانم ده ريټمه وه. که سيک نييه ده ستي يارمه تيم بو
درټټکات. توخوا يارمه تيم بده سه يدا!

نه وټش دهنگي گورپا و له رزه ي تټکه وت. وتي:

- من زور ويستم يارمه تيت بده م، به لام به داخه وه تو کومه ليک هاوړتي
خراپت هه لټر ارد. واتزاني جواني هه موو شټټکه. پابر دوو و به هاکانيت
له بټر چووه وه. نازانيت نه وه چنه دلته نگي کردم.

- واته هه موو شتیك ته واو؟

له پاستیدا ئه م پرسیاره م سه باره ت به كه سی خۆی كرده بوو، به لام نه و سووربوو له سه ره نه وه ی بیباهه وه سه ره چه ته ی ئیلاهی. وتی:

- هه رگیز.. چۆن هه موو شتیك ته واو ده بییت؟ خۆی گه وړه تا دوايين هه ناسه ده رگای ته و به و لیخوشبوون و گه پانه وه ی خستوته سه رپشت. باوه یم وایه تۆ به و په پری راستگویییه وه له ده رگانه ی خواوه ند ده ده یت و په شیعانی ده رده بریت. خۆی گه وړه میهره بانه و هیچ پاراناره و داوایه ك په ت ناكاته وه. پاشان دانیام تۆ به ویست و حه زی خۆت نه و پښت هه لئه براردوه و، حه زیشت به و ژیا نه نیه. ئیشه لالا نه مانه پرگاربوونت ناسانتر و خیراتر ده كات.

به ده م گریانه وه وتم:

- سه یدا، راستی بلێ. وا ده كه یت هیوام بده یتی و له به ر دلی من وا ده لئیت یان به راسته؟ یانی نه وه نده نزیك له ده رگای ئومیده وه؟
- كه س له خوا نا ئومید نابیت.

- خۆزگه له و پۆژانه دا كه لووتبه رز بووم و به جوانیمدا ده نازیم، تۆ زیاتر لیم نزیك بوویتایه و ناگات لیم بووایه. پتر پښیشانده رم بوویتایه. خۆزگه زۆرت لی بكردمايه و نه مړ ئاوا په شیمان و نا ئومید نه بوومايه.
- ده زانیت، من له و كوړانه نه بووم كه تۆ به دواياندا ده گه پښت، له و دۆسته ساخخانه شت نه بووم كه ببوونه په روانه ت.
له كۆتا پسته یدا هیوا و ئومیدم بووژایه وه و هه سته كام هاتنه جۆشان.
وتم:

- ده مزانی كه تۆ دۆستیكی راسته قینه یت. به لام بق زیاتر دانیابوون چاوه پښی نیشانه یه ك بووم له تۆوه..
وه لامی نه دایه وه. ته نها وتی:

- دوعات بۆ دهگم.

ئىنجا مۇدەيەكى دامى كە خۇشىي يەگەمى دوقات كرد. وتى:

- دەرزانىت، سەبى من دىم بۆ قۇنيا. كۆبۈنەدە يەگم ھەيە لەۋى.

- با يەك بېيىن سەيدا. نۆر پىۋىستىم پىتە. تەنھا بېيىنىشت ھىزم

دەداتى.

چاك تىگەيشت لە مەبەستىم. بەلام بىدەنگ بوو. تەنھا وتى:

- ئاخىر كارم نۆر نۆرە.

كاتىك دەسكى تەلەفونەگەم دانايەۋە، لەو نۆرە تەنبايەدا

ھەلدەلەرىم. دەتوت جوانترىن ديارى دنيا دراۋە پىم ولە خۇشيدا

فرمىسك دەپشت. خۇم دا بەسەر جىگەگەمدا و گريام. تاقە يەك داوام

ھەبوو لە خۋاى پەرۋەردگار: لەم ژيانە پزگارم بىت.

بېرىبوو سەبى بەياني لە دەرگاي ئوتىلەگەدا سەيارەگەم و

ھىمايەكانم چاۋەپوانم بن. كارىكى ترمان پادەپەپاند و دەرگەپاينەۋە بۆ

ئەنقەرە.

لەو ساتەدا گە خەرىك بوو ئومىدەۋار دەبووم:

لە ئوتىلەگە چۈمە دەرەۋە. بەدرىزايى شەۋى پابردو نوورام لە

خەيالدابوو. ھەزم دەكرد باسى تەلەفونەگەى نىۋان من و سەيداي بۆ بگەم

و پاي ئويىش ۋەرگرم. لەۋانەيە لە ھەستەكانى من تىگەيشتايە و ھانى

سەيداي بدايە بىتە پىتەۋە. ئەمە ھىۋايەكى گەلىك دوۋىبوو، بەلام

دىسانىش دەرۋونمى پوۋناك دەكردەۋە.

خەرىك بووم سوۋرى تەكسىيەك دەبووم كاتىك سەيارەك بەخىترايى

لىمان نرىك بوۋەۋە و دەرگاكانى كرانەۋە. ھەر ئوۋەندەم زانى چۋاردەۋرم

بە پياۋى چەكدار تەنرا. گرتيانم و منيان كرده سەيارەيەكى ترەۋە.

دياربوو ھىمايەكانم دەستيان دابوۋىە چەكەكانيان، بۆيە لە دوامانەۋە

دەنگى تەقە ھات. بەپەلە منيان لەو ناوھ دوورخستەو. لە دواوھى سەيارەكەدا لە نۆوان دوو پياوى بەھێزدايووم. شۆفێرەكە خۆى كرد بە كۆلانە تەسك و پىچاپو پىچەكاندا و خۆى لە حىمايەكانم وى كرد. شۆفێرەكە ئاوپى دايەو و بە يەككە لە پياوھكانى وت:

— چى بوو؟

— يەككىيان لى تۆپى.

— ئەو زۆر خراپە. سەرۆك وتى با كەس نەكوژیت.

— ناچاربووين، نەمانكوشتايە دەستى لى دەكردينەو.

پياوھكان بەھىچ جۆرێك بێرێزىيان بەرامبەر نەكردم و توخنم نەكەوتن. يەككىيان وتى:

— مەترسە خوشكى. ئەم ڕووداوھ پەيوەندى بە تۆوھ نى. تەنها پكەبەرى نۆوان دوو دوژمنە. واتە تۆ وەك كارتىكى فشار بەكاردەھين. هىچ لە تۆ ناكەين. تۆ ميانيت لای ئىمە.

قۇناغىكى نوێ لە ناپەھەتى و كێشە بۆ من دەستى پىكردبوو. دڵم خۆش بوو بەوھى تروسكەى ھىوام بەدى كردووە، كەچى لە پېرێكدە پەردەيەكى پەش بەردەممى داپۆشى. گوناھەكانم ئەوھندە زۆربوون پاكبوونەوھم ئاسان نەبوو. كە لە شارى قۇنيا چووينە دەر، يەككە لە پياوھكان وتى:

— ئيش و كارى ئىمە وایە خوشكى، پىويستە چاوت بىستينەو.

پاھاتبووم بە پفینران و دزران. بەلایانەو سەرف هىچ نرخىكى نەبوو. جوان و بەناوبانگ و زانا و نەزان يەك گرنكى ھەبوو بۆ ئەوان، ئەويش تا ئەو كاتى بەرزەوھەنديانى تىدایوو. ئەگینا قەت بەزەيى و پێز نەدەبوو بە ھۆيەك بۆ وازھێنانيان لە يەككە.

گەشتىنە مالتىك. بە قادىر مەيەكدا سەريانخستىم و بىردىيانم بۇ ژورنىك.
كە چاويان كىردىمەۋە دىم پەنجەرەكە بە پەردەى ئىستور داندراۋەتەۋە.
ھەتا بە پۇڭشدا گلۇپەكان داگىرسابوون. پىاۋىكى نەناسراۋات و وتى:
- كەمىك ئىسراحتە بىكە خوشكى. گەر پىۋىستىت بە ھەرچىيەك بوو
بانگمان لى بىكە. دواتر سەۋكەكەمان دىت و قسەت لەگەل دەكات.

دىاربوو سەۋكەكەيان دوزمنى بەپىۋەبەرى كۇمپانىياكەى ئىمەيە. بىگرە
و بەردەيان بوو لەسەر بەرژەۋەندى و من بووبوۋمە قورىانى.
دەترسام. ھەم ترسى گىيانم و ھەم ترسى لەناۋچوونى ئەۋەستە
جوانەى كە چەند پۇڭىكە دىياكەمى پازاندۆتەۋە. بە دەنگەدەنگ و جىرەى
نەردەۋانە دارىيەكەدا زانىم يەكتىك سەردەكەۋىت. لەۋانەيە سەۋكەكەيان
بىت.

پىاۋىكى كەتەى ئەسمەرى برۇپىر ھاتە ژورەۋە كە ھىچ نىشانەيەكى
دۆستايەتى لە پوخسارىدا نەبوو. بە جگەرەكەى دەستىۋە زىم لەسەر
كورسىيەكە دانىشت. وتى:

- ئىمە تا ئەمىر ھەمىشە لە دوورەۋە تاقىبى تۆمان كىردوۋە نىلۆۋەر
خان. بىنىم كە بەپاستى زۆر جوانىت، ۋەلى سەۋكەكى ھەلەت
ھەلپاردوۋە. تۆ زۆر لەۋە جوانترىت بىيىتە كەنيزەكى سامىيە كەچەل! تا
ئەمىر ئەۋان پارەيان لە تۆ دەكىشايەۋە. ئادىسى پاستەقىنە ئىمەين.
ئىتر لە چىنگىدايت. با بزانىت لەمەۋلا ئەۋەى من بىلېم ئەۋە دەبىت.

- من ھىچ پەيۋەندىيەكەم بەم كارانەۋە نىە. مەكەنە قورىانى كىشەى
نىۋانتان. من ئافرەتېكم. ئەزىتدانى ئافرەت شايانى پىاۋى مەردى ۋەك
ئىۋە نىيە.

- مەترسە. كەس پەنجەت بۇ دىژىناكات تا تۆ نەتەۋىت. دەزام
سەۋكەكەت بۇ پىزگار كىردىت دىتە سەرمان. ئەلبەتە بۇ پىزگار كىردى ئىتەك

نا.. تو ئالتون و گەمەرىت بۆ ئەوان. بۆيە ناچارە بىت. بەلام من بىرم لە شتىكى تر كىردووەتەو. ئىتر ھى منىت، كەس ناتوانىت لە منىت بەسەنىت. ئىستاش ئاقل ئاقل ھەول بەدە خۆت پابەينىت بە شوینە تازەكەت.

چەپەلىي بەرۆكى بەرنەدام؛

پووخابووم. تەلەكانى ژيان پىرانەوہيان بۆ نەبوو. پىگر و پاشقولگر و ئەوانەى وەكو خۆراكى پاو بەكارىان دەھىنم و، نەخشە و پلانە پىس و خيانەتكارەكان.. بەشى من ھەر ئەمانەبوون خوايەگيان؟ لەم دنيايەدا قەت كەسىكى باشم لى ھەلناكەوئىت ؟

ھەلەيەكم كىردبوو. گوناھم كرد، بەلام ئىستا پەشىمانم و دەمەوئىت پىزگارم ببىت. بەداخوہ پىيەكان ديسان داخران و ھىواكان كوژانەوہ. وابزانم ئىتر خوداش منى ناوئىت. چونكە من شايانى ئەوہبووم لەناو تاواندا بخنكىم. نەدەبوو لەخۆرايى دالم بەلەتتىم و ئومىدەوارىم. من ئىتر تەواوبووبووم، ژيانىك دەژيام كە ھەر لە سەرەتاوہ كۆتايىيەكەى دياربوو. زۆرى نەبرد دەنگى تەق و توق ھات. يا پياوہكانى سامىن يا پۆلىس. لە ترسدا خۆم خزانەدە سووچىكەوہ. لەقەيەكى بەھىز درا لە دەرگاي ژوورەكە. چەكدارىك بەپىرتاو خۆى كرد بە ژووردا، ووتى:

– خوشكى خىراكە، سەيارەكە لە خوارەوہيە...

بەلام ئاگاي لەوہ نەبوو يەككە لە دواوہيەتى. فېشەككە بەر كەللەى سەرى كەوت و لە خوئىنى خۆيدا كەوت.

خوایەگيان! خوئىن فېچقەى دەكرد و پەلەقاژەى كرد تا گيانى دەرجوو. بەرچاوم پەش بوو و گەدەم تىكەل ھات. منىش لەجىتى خۆمدا كەوتم و بوورامەوہ. كە چاوم ھەلھىنا بردبووميانە ژوورىكى تر. يەككە وتى: – شوینەكەمانيان دۆزىوہتەوہ. دەچىن بۆ جى يەكى تر. مەترسە خوشكى تو ھىچت نەيە.

دوو چه ته ی خوینرپرژ له سهر من شه پړيان بوو. نه و به لا و نازار و
خه فته تانه ی هم جوانیبه نه فره تیه به سهری هیتام کوتاییان نه بوو.
ديسان به چاوی به ستراوه وه بردیانم بق شویننیکي تر. دیسان ترس و
دله ته پئ.. سفره ی گورگان دوايي نه ده هات.

هه نوکه من چ جیاوازیبه کم هه بوو له گه ل خزمه تکارنیکي بی نر خدا؟
گوايه شاجوانم. نه فره ت له و جوانیبه ی که وایت. خوزگه شای ناشیرینان
بوو مایه وه و که س سه یری نه کرد مایه وه، به لام به حه یا و حورمه تی
خومه وه بزبیا مایه. هیچ نه بیت ویزدانم ناسووده و ناخم پاک و پوخم بی
له که ده بوو.

مه گهر نه مده ویست خانمیک بم له ماله که ی خومدا؟ نه مده خواست تامی
به خته وه ری بکه م له گه ل میرد و منداله کانمدا؟ مه گهر نه مده ویست له جی
یه کدایم ده ورویه رم پیزم بگرن و گرنکیم پیبدن و به مروقم دابنن؟
چون نه مده ویست؟ چون؟ له بری هم ژیا نه ناماده بووم ژنیک بم هه موو
پوژنیک لیدان به ده سستی میرده که م بخوم و، له ماله وه به ند بکریتم و نجا
نیواران ناشت بکریتم وه و دلم بدریته وه. به لام به داخه وه نه وه قه ده ری من
نه بوو..

هه میشه خه یالی جوانی من نه وه بووه مندا لیکم ده ستم بگریت.
کوزپه یه کم هه بیت بیگره باوه ش. میردیکم هه بیت له دله وه بمدوینیت.
ته نانه ت پازیش بووم به خه سوویه که خوشینه ویم، هه میشه به تیته لدانم
بدات لای میرده که م. به س نه و نه ده ی له م گیزاوه پزگارم بیوايه !
له و ماله دا که به ند کرابووم هیواش هیواش هه ستم به نزیک بوونه وه ی
مه رگ ده کرد. به هه زار تکا و پجا پادیو شرپه کیان دامی. گویم له
به رنامه یه که ده گرت له سهر خیزان. هیشتا له کولانه داخراوه کاندا به دوی
ده لاقه یه کی هیواوه بووم.

ژیانی خیزانی به نیمان دهبوژتهوه:

له بهرنامه که دا باسی کاریگری باوه پ دهکرا له ژبانی خیزانییدا. باس لهو نیمان دهکرا که سالانیک لهوه وپیش من نرخیم نه زانی و فریما. پيشکه شکاره که دهیوت:

- نیمان و خیزان دوو دهسته خوشکی دانه بپاو و دوو چه مکی په کتر تهواوکه رن. له م باره په ماموستا سه عیدی نورسی دهفرمویت: "به لام هر نه وهندهی نیمان به پژی دوايي نهو مالّه به سهر بکات، نهوا په کسه هه موو شوین و سووچ و لایه کی نهو مالّه پووناک و ناوه دان دهکاته وه. چونکه نهو کاته په یوه نډییه کانی خزمایه تی و که سایه تی و میهره بانی و خوشه ویستی ناو نهو مالّه، له چوارچینه ی ژبانیکي کورتدا لیک نادرته وه و پییه وه نابه سریته وه، به لکو به چنه د په یوه نډییه کی وا ده پتورین و لیکده درینه وه که هر له دنیاوه تا دهگاته نمری و مانوه و بهخته وه ری هه میشه یی لهو دنیاوا، دریژه ی هیه و برده وامه. ئیتر هریه ک لهو خیزان و خزمانه پزی بیگره دی نهوانی تر دهگریت و، به چه شنیکي خاوین خوشی دهوین و، میهره بانیه کی پاست و براده رییه کی به وه فا و نه م کداریان له گله دا ده نوینیت و، چاو له که مته رخه مییان ده پوشتیت. له نهجامی نه م شدا په وشتی مرقانه یان به رزده بیتته وه و، بهخته وه ری پاسته قینه ی مرقایه تی لهو مالّه دا په نگ ده داته وه."^۱

چونکه نهو ژن و میړده ی باوه پیان به زیندوو یونه وه و ژبانی هه میشه یی هیه، پیکه وه بوونیان ته نها به م دنیاوه نابه ستنه وه.

۱- سرجه می په یامه کانی نور، تیشکه کان، (لا ۲۷۵). له دانراوه کانی زانی گه وری کورد ماموستا سه عیدی نورسی. دهقی کوردی نم پارچه یه له وه رگپانه کی ماموستا فاروق په سوول یه حیاه وه رگیراه. (وه رگپي)

هاورپپه تيبان به م ژيانه كورت و فانبيیه وه سنووردار نابیت. ههردووكيان دهزانن كه له نه به ديه تيشدا هاوسه ری به كترن.

ناپاسته ی ژيانيشيان به پتی نه مه دیاری دهكهن. له پنگايهك دهگه پښن نهوین و خوشه ویستی نځوانيان تا نه بهد بهیلنه وه.

به پيچه وانه ی خيزانتيكه وه كه باوه پريان به پوژی دوايی نيه، خوشه ویستی و گرنگی پيدان و پيز و گه رموگوپی له رزه ی پیده كه ویت. نه وه ی دهيكهن له بهر خاتری خوا نايكه ن. ته نها بیر له نه فسی خویان دهكه نه وه. به ئاسانی له پیناو چپژ و سوودی خویاندا هه موو شتيك دهكهن. نه وكات له و خيزانه دا ئاسووده یی بارده كات. چهنده ها ژن و پياو و مندالی له ژماره به دهر له ئازاردا ده تلپته وه. ههركه سيك له ههركا تيكد ا ویستی مال جیده هیلپت و شوین به خته وه ری خوی دهكه ویت.

دهپوات، به لام ئايا نه وه ی دهپوات به خته وه دهپیت؟ ئايا بیرى ژيانى ناو خيزان ناكات كه له دهستی داوه؟ خيرا ژنه چاو پر له فرميسك و مندا له بپنازه كانى له بیره چپته وه؟ چه نديك بيه ویت به زه یی و ميه ره بانى له دلی دهريكات، نه وه نده ی تر ئاگرى مه عنه وى دهيسووتينيت. بۆ كوژاندنه وه و له بیرچوونه وه خوی ده داته دهست راپواردن. له وانه شه ماوه يهك له بیرى به رپته وه. به لام شیرينيه کی کاتيه و له کوتاييدا دهپیت به ئازار و خه م.

نه وه هره ی له گه ل ههنگينه كه دا خوراوه كاريگه رييه كى ده رده كه ویت. ئيتر ئازاره كان دهست پیده كه ن. دهيه ویت دلی خوی بداته وه و خوی بخه له تينيت. به دلشكاويیه وه بهرو به راکه راک به شوین ژياندا ده دات، وه لی نازانیت خوشيه كانى دنيا تراويلكه يه. نه گه ر ده ستیشی پښان بگات ته نها تاميکه و تيربوونی نيه. ته نها چپژيکی کاتى ده دات. پاش ماوه يهك سه ده ها قات ئازار ده رخواردی مروڤ ده دات.

به کورتی چټږه نامه شروع کانی دنیا وه که هه نگوینی ژده راوی وان. پاش که مټک پیچی ټیش به سکی نه وانه دا دټنټ که تامیان کردوه. چونکه سروشتی دنیا وایه، تا هیشوو به تریټ ده داتس ده زلله ی به سوټ تیده سره وټنټ.

له م باره یه وه سه عیدی نوورسی ده فهرموټ:

"مالی هه موو مرقټیک دنیا بچو که که یه تی، به لکو به هه شته بچو که که یه تی.. جا نه گره ټیمان به پږی دوا یی تایدا زال نه بیټ و بالی خوی به سر به خته وه ری نه و مالده دا رانه کټشابټ، نه و هه موو نه دما میکی نه و خیزانه سه باره ت به په یوه ندیبه کانی نیوانیان وه، دوو چاری نیگه رانیبه کی ناوټه ی نازار و نه شکه نه یه کی دژوار ده بیټ، نه مهش به نه دازه ی پله ی نه و خو شه ویستی و دلسوزی و میهره بانینیانه ی که له نیوان که سانی نه و خیزانه دایه. ټیتر نه و به هه شته یان لی ده بیټ به دوزه خټکی وا که گوزه رانی تیدا سه خت و نه سته م بیټ، دور نیبه له تاو نه و باره ناهه مواره ژیری خوی به نه چ بکات و په نا به رټته بهر کاری هه رزه و کاتی." "گر نه م نامانجه بکریټ به بناغه ی خیزان، نه و کاته تاکه کان هه ول ده دن نه م جیهان بینیبه له و خیزانه دا بژیټن. ناسووده یی و به خته وه ری که دوو چه مکی سیحری و ته مومژاوی دیارن، له م پټیه وه به ناسانی به ده ست دټن.

۱- سه رجه می په یامه کانی نور، تیشکه کان، (لا ۲۷۴). له دانراوه کانی زانای گه وه ری کورد ماموستا سه عیدی نوورسی. ده قی کوردی نه م پارچه یه له وه رگټرانه کی ماموستا فاروق په سوول په حیاه وه رگټراوه. (وه رگټی)

تا دههات هیوا برآورتر دهبووم:

چیتړ من هیوای پزگاریوون نه‌بوو. نه‌شمده‌توانی به‌رگه‌ی نه‌و ژبانه تاریک و زیر و بڼ هه‌سته بگرم. چیم بگردایه؟ له‌و پوژانده‌دا نه‌و نومیده گچکه‌یه‌ش که هه‌مبوو پووی له‌ کوژانه‌وه ده‌کرد. له‌ تاریکیه‌کی په‌هادا مامه‌وه. نه‌مده‌زانی که‌ی به‌یانیه‌ی و که‌ی نیواریه‌ی. نازانم چهنده‌ش و له‌ چهنده‌ پوژ تپه‌پیبوو. ته‌نھا شتیکم ده‌زانی: کوتایی نزیک بوته‌وه و له‌ کوتلانی داخراودام و خه‌یاله‌کانم با بردنی.

ده‌رگاکه‌ کرایه‌وه. پیاوړیکی قه‌به‌ی ناشیرین خوی کرد به‌ ژوودا. وتی:

— سه‌رۆك تۆی ده‌وئیت.

نه‌مده‌توانی سه‌رپیچی بکه‌م، چونکه‌ پیشتړ نه‌نجامی گوئ نه‌گرتنم نه‌زموون کردبوو.

به‌دوایدا چومه‌ ده‌ره‌وه. بردیانم بۆ ژووریکي تر. ژووری نووستن بوو. دیاربوو درنده‌یه‌ک چاوه‌پوانی پاوه‌که‌یه‌تی. خۆم دا به‌ نه‌رزه‌که‌دا و زیان و توفان پوویان له‌ ناخم کردبوو. هه‌موو خانه‌کانم و هه‌سته‌کانم هه‌ستابوونه سه‌رپئ و دزایه‌تییان ده‌کرد. قیزاندم:

— نه‌خیر، به‌سه‌ ئیتړ.. مردن له‌مه‌ باشتره‌!

به‌ئ. مردن له‌وه‌ باشتربوو. چونکه‌ مه‌رگ پاکبوونه‌وه و پزگاریوون بوو. له‌پریکدا دل‌م هات به‌یه‌که‌دا و وه‌ک نه‌وه‌ی یه‌کێک ده‌ستی له‌ بینم گیرکردبیت هه‌ناسه‌م گیرا. وه‌ک کوتا په‌له‌قارّه تا هیزم تیدابوو قیزاندم:

— فریام بکه‌وه‌ خوايه‌ گیان! وه‌ره‌ به‌ هانامه‌وه. له‌ هه‌ر کویت ئیتړ

وه‌ره‌. تۆ به‌نده‌ت ته‌نیا ناکه‌یت. من ئەم گونا‌هانه‌م ناوئیت، به‌نۆر پیسم ده‌که‌ن. وه‌ره‌ و پزگارم بکه‌. وه‌ره‌ و..

له ناکاو بهرچاوم پښه شو. به ده نگیکی تاقهت پرووکیڼ له میښکدا
له هوش خړم چووم. ښیر دواى شهوهم بیرنایه ته وه. چهند پوژ و چهند
سهعات ټیپه پی نازانم.

کوټایى ژيانم ده بینرا:

کاتیک هاتمه وه هوش خړم پولیسیک ده یقیراند:

- چووزانم کاکی دکتور، شهو له بهر دهم خسته خانه دا فریایان داوه و
پوښتون. نه نزیکیکی له گه لډایه و نه هویه یه کی پییه.

تیگه یشتم له نه خوشخانه م. دیسانیش شهو چته و خوینرېژانه -
به شکم خوا بیان هیئتیه سر پړی راست - ده یان توانی بمکوژن و له
سووچیکدا تووړم بدن. هیچ نه بیت له بهر دهم نه خوشخانه یه کدا فریایان
داوم.

خوژگه بیان کو شتمایه و له ژیاندا نه دهمام ، ښیر هرگیز ترسی گیران و
فریترانم له گه لډا نه دهمام.

دکتوریک هات بق لام. به وردی لئی پوانیم. خه ریک بوو ده یناسیمه وه
به لام به ته واوه تی دلنیا نه بوو. چونکه حتمن له دلی خویدا وتوویه تی:"
له کچه به ناوبانگه که ده چیت. به لام نه گهر شهو شهی کوا حیمایه و دار و
ده سته کانی؟". وتی:

- که ست نییه؟

- نه خیر.

- نیغه ناتوانین ناوا چاره سهرت بق بکه ین. تقو نه خوشیت و پیویسته
به په له بحریتیه ژیر چاودیری ورده وه.
بازنه کی ده ستم دهره یتا و وتم:
- با شهو به فروشن و به پاره که ی..

- نابیت، عیبه بۆ ئیمه بازنی نهخۆش وه رگرین. خه مت نه بیت من چاره سهرت ده کم. هیشتا کهسانی خیرخواز له م دنیا به دا ماون.

که وایه خوا به ندهی چاکه کاری واهی هیه. یا له ملیۆنیکدا به کن، یا نۆن و قهت بهر من نا که ون..

دکتۆره که نۆر خه ریکم بوو. چه نده ها تیشکی سینی بۆ گرتم و چه ند تاقیکردنه وه یه کی بۆ نه نجام دام.

دوای دوو پۆژ ها ت و له ته نیشتمه وه دانیش. وتی:

- دلناییت که که ست نییه؟

- به ئی..

نۆری به لاهه سه یربوو. له وانه یه وتبیتی چون ژنیکی هینده گنج و جوان به ته نیا جیده هیلریت. وتی:

- چه زم ده کرد مژده یه کی خۆشت پی بده م، به لام به داخه وه ناتوانم. هاوپییه کی زیانت بۆ ها تووه که نۆر باش نیه. هاوپییه تی کردن له گه لیدا گران و زه حه مت و به ئازاره. وه ئی ده توانی به ئارامگرتن و پشت به خوا به ستن له گه ئی هه لبه که یت. ئیشه لالا نه گه ر شه وقی زیانت تیدابیت به سه ریدا سه رده که ویت. به لام نه گه ر تووشی کۆله واری و نا ئومیدی بییت...

ته واوی نه کرد. هه والێکی خراپ هه بوو که له ده می دکتۆر نه ده هاته ده ر و له گه رووی گیرابوو. وتم:

- شه رم مه که کاکی دکتۆر. ئاماده م هه موو شتیک بیستم. که سیک زیانی له گه ل عه زایلدا به سه یردیت، له هیچ شتیک ده ترسیت؟ بیلین تکایه، نه خۆشییه که م چیه؟

- شیڕپه نه جت هه یه خوشکی. شیڕپه نه جی ئیسقان. واته ئیسقانه کانت خوین دروست نا که ن. چاره سه ری هیه. پیویسته ئیسقانی

گونجاوی توت بۆ بگوازیتته وه. هه ندیک له وانه ی ئەم نه خوۆشی یه ده گرن
پزگاردەبن.

– شیرپه نجه؟؟

قەت به خەیاڵمدا نه هاتبوو، هه رگیز بیرم لی نه کردبووه وه. ژيانم
جاریکی تریش پوو خایه وه. هه رگیز نه مده زانی کۆتایی ژيانی پێچاوپێچ و
پێ گێچه لم به و شیوه یه ده بییت. هه موو هیواکانم پووکانه وه. تیگه یستم که
جاریکی تر ناکه ومه وه سه ر پێی خوۆم و په یوه ندی نیوان من و ژيان
بچراوه.

له نه خوۆشخانه ده رچووم. سه رم دا له بانق، به لام بیهووده بوو. هه موو
پاره کانمیان بردبوو. نیلۆفه ر که سالانیک کرابوو تاجی سه ران و، به
حیمایه وه ده پزیشته و ستایش ده کرا و، گۆرانی بۆ جوانییه که ی ده وترا،
هه نووکه بی پاره و بی کهس له کۆلانه کاندایه جیمایه.

به شی پینجه م

رۆژه دژواره کانم

بازنه که م فرۆشت. ده بوو جییه ک بدۆزمه وه سه رمی کز تیا بگرم یان شوینیک تئیدا چاوه پئی مردن بگم..

ژێزه مینی بینایه کم به کرئ گرت که خۆر نه یده گه یشتی و بۆنی لی ده هات و شیدار و تاریک بوو. وتم سوپاس بۆ خوا. هیچ نه بیت شوینیکم دیوه ته وه که ده توانم تئیدا بمرم. له کرێوه بۆ کوئ؟ کۆتا وێستگهی شاجوانیک که جاران میوانی ئوتیله پینچ نه ستیره یییه کان بوو..

له دنیا ی تاریکدا نوقم بوو بووم. پۆژان و شه وان و مانگه کان به نازاره وه به سه رمدا تیده په پین. پتو یستم به چاره سه ربوو، به لام به نده یه کی خودا نه ده هات ده رگا که م بکاته وه.

بۆ من هه موو شتیک ته واو بوو بوو. هیچ چاوه پوانیه کم نه بوو له دنیا و ژیان و مرقه کانی ده ورپشتم. که سیشم نه ما بوو له ده رگام بدات. ئیتر به ته نیا له و ماله دا که له گۆر ده چوو و به نه ستم ده متوانی هه ناسه بده م و، نازارم ده کیشا.

ئه و پوودا وه تالانه ی به سه رم هاتن له گه ل ته نیایی و نه خووشی، یه کیان گرت و به جاریک هێزی به رگری منیان پوو خاند. له خۆم ده پرسى: "ئیتیر بۆچی ده ژیم؟ هۆیه که هیه بۆ ژیان؟"

باوك و دايكيكم نه بوو له دله وه خوشيان بويم.. ميړديكي وه فادارم نه بوو
 ته مه نيكم له گال به ش بكات. هيوايه كم نه بوو داهاتووم پووناك بكانه وه.
 پابردوويه كم نه بوو پووم بيت به سهره زيبه وه به نيو خلكدا بگه پيم. جواني
 بوو به به لاي گيان و گورپا به ناشيريني و خه. ته نانه تئواران پارچه يه ك
 نان و قوميت چا و كلويه ك شه كرم ده ست نه ده كه وت. كرځي چنه مانگيكم
 نه دابوو. چيتر دهرمانه كانيشم ته واو بوو يوون و شستېكم نه بوو بـ
 هيوړكردنه وه ي نازاره تاقت پړووكينه كانم.

كه وايه هويه ك نه بوو بـ بهرگه گرڼي نه نازارانه و دريژده دان به ودها
 ژيانتيك. وازانم كاتي نه وه هاتووه كوتايي پيښه پيم. دريژده دان به م ژيانه
 چيتر مانايه كي نيه.

به سه نيت به سه. زامي پوچم له بريني جه ستم به سوتره. نه مده تواني
 له وه زياتر به رده وام بم.

چنده ها جار هات به خه يالمد اچم ته له فون بـ نووراي و سهيدا بكم.
 به لام نه و بيره شم خسته كه ناره وه. نوميدم به كه س نه بوو.

كه و تمه سر نه ژنق. هه موو گيانم ده له رزي. زور بيچاره بووم. پاپامه وه:
 "خوايه گيان! باوه پم به بووني تر هيه، به لام دواي نه م هه موو گوناوه
 ناتوانم بـ لات بگه پيمه وه. ناتوانم بيمه حنوروي پاك و پيروزت. ناتوانم
 ناوت بهيم و ليت بپارپيمه وه. چونكه نه پووم هيه و نه هيز. نه گهر
 ده ته ویت يارمه تيم بدهيت نه م گيانم لي بسينه. نه گينا خوم ده ستم تيي
 ده چيت.

خوزگه ده متواني پيت بلنم پزگارم بكه! خوزگه ده متواني بلنم
 يارمه تيم بده، به لام ناتوانم! چونكه گوناوه كانی پابردووم ناهيلن. نامه ویت
 بي پريت به رامبه ر بكم. تر گه وړه و پيروزيت. منيش به ننده يه كي ناپاك و

تاوانبار.. چۆن پووم بېت دواى هه موو نه وانهى كردم بيمه حزوورت و داواى
ليخوشبونت لى بكم؟

گهرچى دايكى په حمه تيم ده يوت: "كاتيك كه وتيته ته نگانه وه به شوين
يارمه تيده ريكد ما گه پي كچم. په نا به خواى جيهانيان بگره. نو مه زنترين
پزگار كره. چه نديك گوناخت زورييت ده رگاي نو هه ميشه كراوه په. له و
ده رگايه بده. گويت لى ده گريت و يارمه تيت ده دات. خاوه نى ميه ره باني و
به زه يييه. نو هه رگيز به نده كاني له ته نگانه دا به ته نيا جينا هيليت."

باوه پم به مه هه يه. بيگومان راسته، به لام من راست نيم. من پاك و
دروست نيم. من هه ميشه سه رپيچيم كرديت. هيچم نه كرد له وانهى فرمانت
پيدا. ته منم به تاوان به سه ربرد.

نيستا له ته نگانه و گيژاودام. به چ پوهيه كه وه بيمه به رده مت؟ نهى
نو پوزانهى له شساغ و ده وله مند و به كه يف بووم له كوئى بووم؟ تو پيم
ناليت: "نيستا كه بېچاره يت و ناچاريت ديت؟"

هيژم نه ماوه. چيتر نه ده توانم بپارپمه وه و نه داواى ليښووردن بكم.
من ته واو بووم و به سه رچووم. چاره يه كى ترم نيه. ده بېت له م گوره بيمه
دهر كه پيش مردنم تبي كه وتووم.

هيچ چاره يه كم نه ما بوو جگه له خو كوشتن

له چوارده وري خوم پوانى. پتويستيم به هير شيك بوو. ده بوو پيش
نه وهى نيواره داييت و نازارى به سوئ به ريپته گيانم، نه و كارم
ته واو بگردايه..

چاوم چووه سه ر پوزميره كه به ديواره كه وه. خاوه نى دهرمانخانه كه ي
سه ر سووچه كه پيى دابووم. دوكانه كه نافره تيكي له سه ر بوو. پيش تريش
منى ده ناسى. زور يارمه تى دام له داو و دهرمانه كاندا، خوا لى پازى بيت.
نافره تيكي ديندار و پاك بوو..

ژماره‌ی ته له فون به سهر پوژمیره که وه بوو. به زور له جیته خۆم بزوام. ده مویست ته له فون بکه م و داوای ده سته یه که دهرمان بکه م. ده مویست به جاریک بیانخۆم و کۆتایی به ژيانم بهیښم.

ده سکی ته له فونه که م گرت به ده ستمه وه. ئیتر پیک نازانم ژماره کانم لیدا یان نا، له گه‌ل ئافره ته که قسه م کرد یان نا. چونکه له و کاته دا پووداوکی نانا ساییم به سه رها ت.

دایکم... دایکی په حه مته یم ها ته به رچاوم. چاوه ته پ و پر میهره بانی و نیانه کانی لیم ده پارانه وه. وتی:

"هه میشه له گه لندام کچم. هه رده م دوعات بۆ ده که م. هه ول بده. له خوای خۆت نزیک ببه وه پزگارت ده بیته. نه که ی ئه و کاره شیتانه یه بکه یت. ژيانی هه میشه ییت ویران ده که یت. له بهر ژيانی ناشیرین و پر له تاوان کۆتایی به ته مه نی خۆت مه هیته. له بیرت نه چیت خوای گه وره چاوه پتی ئه وه یه به نده کانی داوای لیخۆشبوونی لی بکه ن و جاریکی تر نه چنه وه سه ر ئه و گوناها نه.

ده ی هیژ بده بهر خۆت. پوو بکه خوا.. تۆ به بکه. هیشتا هه موو شتی که ته واو نه بووه. گه ر ئه و بیه ویت له ته نگانه ترین ساته وه خندا یارمه تیده ریک ده نیژیت. خوای گه وره شه هیدان و پیاوچا کان ده نیژیت بۆ به هانا وه چوونی به نده کانی".

له چاوترووکاندنیکدا دایکم له بهر چاوم ونبوو.

خۆم له خۆمدا بی هیژ و بیچاره بووم و به هه زار حال به پیوه خۆم گرتبوو. که دایکم بینی ته واو پرستم لی برا و که وتمه سه ر فره شه که. له بهر خۆمه وه ده منووزاند: "توخوا خوا به گیان پزگارم بکه! له م کۆتاییه ی ته مه نندا مه هیله هه له یه کی تریش بکه م. هیچ نه بیته له بهر خاتری دوعا کانی دایکم پتیه کم نیشان بده. من زور گوناها برم. هه له ی زۆرم

کرد. نه متوانی بهنده يهك بم شایانی تۆ. ئیستا بیچاره و بیكه سم. هیزم نیه و کوتا ده رگانه م تۆیت. توخوا یارمه تیم به. نه گهر ده رگام لی نه که یته وه ئیتر به رگه ناگرم".

نازانم چهند گریام و نالاندم. ته نه شتیک که ده مزانی نه وه بوو که خواي گه وره پزگار که و یارمه تیده رمه و منیش بهنده يهکی هه ژار و زه بوون... ناخم ده سووتا و دلم هاتبووه وه يهك و له قوولایی دلمه وه ده پارامه وه. ته نه ئومیدم نه و بوو. ده رگای لی نه کردمایه ته وه ده ستم ده چوه گیانی خۆم.

بیرم نایهت چهند کپووزامه وه و له سه ره نه زه که نه مدیو نه و دیوم کرد. که هاتمه وه هۆش خۆم بیحال و په ریشان بووم. لیوه کانم وشک هه لاتبوون، وه لی تاقه ئومیدیک له دووره وه به کزی خۆی ده نواند.

ئای خوايه گیان!

کاتیك له سه ره يهك زهنگی ده رگای ماله که م لی ده درا، شله ژام. وتم حه تمه ن ژنی ده رمانخانه که حه په کانی هیتاوه. به لام من ته له فونم کرد؟ بیرم نایه ته وه. نه گهر نه وه نه بیته خاوه ن ماله که یه و هاتووه بۆ کرێکه ی. وهك مندالیک که تازه فیزی گاگۆلکی ده بیته تا لای ده رگا که خۆم کیش کرد. هه ره که گه ل ده رگا که م کرده وه کچیکی جوانی داپۆشراوم به دی کرد. حه قده یان هه ژده سالتیک ده بوو. پووناکی لی ده بووه وه.

ناه خوايه گیان! که سی نه وه نده جوان و کاریگهرم نه له ژياندا دیوه و نه له گۆشار و ته له فزیزنه کاندایه رچاوم که وتووه. وه ستانه که ی وه ستانیک بوو سنووری جوانی تیپه پاندبوو، مرقفی مه ست ده کرد و وزه ی پی ده به خشی. وهك نه وه ی سیحری لی کردیم به واقووماوی سه رنجم ده دا. پیش نه وه ی من پرسیار بکه م به ده نگیکسی شیرین که مرقفی هینور ده کرده وه و نارامی ده به خشی، وتی:

- تۆ داواى دەرمانت کردوه، وانه؟

- بهلى..

- من دەرمانىكى مەعنەویم بۆ ھىناوایت كە زامەكانت تیمار دەكات.

- فەرموو وەرە ژوورەوہ!

- كاتم نیه. ھەر دەبیت ئیستا بگەرتمەوہ. بەلام سوپاست دەكەم.

دەزانیت، تۆ ژيانى منت پزگار کرد و قەرزارتەم. دەستم بدەرى با ماچى بکەم.

دانهوێهوه و دەستمى گرت. ئاھ خوايە گيان! چەند جوان بوون ئەو دەستانە. ئاسەوارى پىسى و گوناھيان پێوہ نەبوو. دەتووت ئاوێنەيەكى

سافە و پووناكى دەداتەوہ. تا دەھات پتر سەرم سوورپدەما. وتى:

- بىرتە؟ چەند سالتىك لە مەوپیش لەسەر پزگەكەتدا پووداوتكى

ھاتوچۆ پووى دابوو. كچىكى خویناوى لە كەنارى پزگەكەدا كەوتبوو. ئەو

كچە بریندارەت کردە سەيارەكەتەوہ و بردت بۆ خەستەخانە. بەپرسانى

نەخۆشخانەكە ئامادە نەبوون وەرى بگرن چونكە بيمەى كۆمەلايەتى

نەبوو. تۆش پارەى چارەسەريیەكەت دا.

- بەلى، بىرم دیتەوہ. چىم پارە پێبوو دام.

بە سەرسوپمان و عاجباتیەوہ لێم پرسى:

- ئەى تۆ چۆن ئەمانە دەزانى؟

- من ئەو كچەم. ژيانى منت پزگار کرد. زۆر ھەولمدا بتدۆزمەوہ و

بتبینم.

كەمێك خۆم كۆكردەوہ، بەلام ھىشتا لە سەرسوپماندا بووم. وتم:

- تۆ كىیت؟

وہ لایى نەدامەوہ. پاكەتەكەى دەستى پێدام. وتى:

- ئەم كەتتېبە ۋەكو دەرمان ۋايە. منىش يەككى ناو ئەم كەتتېبەم.
پاستر بلېم من لە پلەي چۈرەمى ژياندا دەژىم كە لەم كەتتېبەدا باس
كراۋە. ناۋمىد مەبە لە خوا. دەۋا دەدات بە دەرد و شىفا دەدات بە
نەخۇشى و بەندەي تەنگاۋى خۇي پزگاردەكات.

دىسان دەستى گرتىم و، وتى:

- خوا ئاگاي لېت بېت! ھەمىشە دوعات بۆ دەكەم.

پشتى ھەلگەرد و بەپەلە بەسەر قادىرەكاندا سەرگەوت. منىش
بەخېرايى كەوتە شوينى. قىزاندىم:

- مە پۆ توخوا!

ھېشتا دوو پەلە سەرگەوتبووم كە پۈيەپۈي كچى خاۋەن مالەكەم
بوومەۋە. ئەو بۆ ژىزەمىنەكە دادەبەزى. بە شلەزاۋى و سەرسوپمانەۋە
ھاوارم كرد:

- ئەۋە بۆ كۆي چوۋ ئەو كچە؟

- كام كچ؟

- تۆزىك پېش ئېستا سەرگەوت، ھەتەن تۆ ديوته.

بە سەرسوپمانەۋە وتى:

- من كەسم نەديوە. ۋا ديارە نۆد نەخۇشيت.

كەتتېبى مەكتۇبات و سەئىدى نوورسى:

لەجىي خۇمدا ۋشك بووم. بەللى، من نەخۇش بووم. نۆد بى مېزىيوم،
بەلام خۋاي گەرە ھەللىكى خستېيوۋە بەردەم.

ئەو كچە كى بوو؟ خەللىكى كۆي بوو؟ چ كەتتېبىكى ھېنابوو؟ يانى چى
ئەو لەناۋ ئەو كەتتېبەدا دەژى؟

ۋەك ئەۋەي لە ھۆش خۇم چوۋىم لەسەر زەۋىيەكە پالگەۋتم. دەبوو بە
مېشكىكى سافەۋە لىكدانەۋە بۆ ئەم پووداۋە بگەم و لە ماناكەي بگەم.

ده‌بوو له کوټوه ده‌ستم پټیکردایه؟

سهره‌تا پاکه‌ته‌که‌م کرده‌وه. کتیبیکسی تیدا بوو. کتیبیکسی به‌رگ سووربوو به‌ناوی (مه‌کتوبات)^۱. سه‌عید نوورسی نووسره‌که‌ی بوو... به‌لئ، ناویکی وام بیستبوو. په‌یامه‌کانی نوور و سه‌عید نوورسیم له دایکه‌وه بیستبوو. کچه‌که پټی وتم: "من له‌ناو نه‌م کتیبه‌دا ده‌ژیم". چونکه کتیبه‌که ته‌فسیری قورئان بوو نه‌مده‌توانی ده‌ستی بۆ بیه‌م. من چه‌په‌ل و گونا‌ه‌باربووم. ده‌بوو هه‌ستم و خۆم بشۆم و ده‌ست‌نو‌یژیک بگرم، ئنجا بیگره‌ ده‌ستم.

ناه‌خواه‌گیان! ده‌ست‌نو‌یژگرتن؟؟ نه‌وه‌سته‌ شیرینه‌ به‌ گشت گیان‌دا بل‌و‌بو‌ویه‌وه و بردمی بۆ هه‌ریمی مه‌عنه‌وی و ئارامی خۆی. ده‌ست‌نو‌یژگرتن و پاک‌بو‌ونه‌وه.. ناخ‌خۆزگه‌ هه‌موو شتیک نه‌وه‌نده‌ ئاسان ده‌بوو! ده‌ست‌نو‌یژیک نه‌م هه‌موو تاوانه‌ چۆن بشواته‌وه؟

نازانم له‌ که‌یه‌وه ده‌ست‌نو‌یژم نه‌گرتوه‌وه. نه‌وه‌ هیچ‌ که‌ سالانیکه‌ نو‌یژم نه‌کردوه‌وه. من له‌ کو‌ئ و په‌رستش له‌ کو‌ئ؟.. له‌میژبوو له‌ بیرم چو‌وبو‌ونه‌وه. هه‌ستامه‌ سه‌رپټ. ده‌تووت بیرۆکه‌ی ده‌ست‌نو‌یژگرتن سه‌رله‌نو‌ئ گیانی پ‌یدا‌مه‌ته‌وه. که‌ چو‌ومه‌ به‌ر ده‌ست‌شۆره‌که‌ هه‌موو گیانم ده‌له‌رزی. هه‌رکه‌ ده‌ستم خسته‌ به‌ر ئاوی به‌لوعه‌که‌ شتیکسی سه‌یرم به‌سه‌ره‌هات. ده‌تووت نه‌وه‌ ئا‌و‌نییه‌، به‌لکو‌ ده‌رمانیکه‌ بۆ لا‌بر‌د‌نی‌ ئازاره‌کانم. نه‌وه‌ ئا‌وه‌ی ده‌یدا له‌ ده‌ستم پ‌یسی ناخ و نا‌ئو‌م‌ی‌دی‌می‌ سپ‌یه‌وه. ناه‌خواه‌گیان! نه‌مه‌ نه‌وه‌ ئارامیه‌ بوو که‌ به‌ دو‌یدا و‌ی‌ل‌ بووم. سالانیک‌ خه‌ونم به‌ به‌خته‌وه‌رییه‌کی ئا‌وا‌وه‌ ده‌بینی. خه‌ز و چ‌یژیک ده‌پ‌ژانه‌

۱- مه‌کتوبات به‌رگی دو‌وه‌می سه‌رحه‌می په‌یامه‌کانی نووره‌ و له‌ دانراوه‌کانی زانای گه‌وره‌ی کورد سه‌عیدی نوورسی یه‌. مام‌وستا فاروق په‌سو‌ول یه‌حیا ک‌رد‌و‌یه‌تی به‌ ک‌رد‌ی (وه‌رگ‌ت‌پ)

ناخمه وه كه له هېچ جېیه كي تر ده ستم نه كه وتبوو. ده ستنوئژم گرت. كتېبه كه م گرت به ده ستوه و لاپه په كانیم هه لدايه وه. بېریم دا له سهره تاوه بېخوئیمه وه. كتېبه كه به مه كتووبی یه كه م ده ستنی پئده كرد. له یه كه م لاپه پيدا پرسپاریك هه بوو.

"نایا چه زه تی خضر - دروودی له سهریئت - له ژياندا ماوه؟ نه گه ر ئیستا له ژياندايه، نه دی بۆچی هه ندی زانای به پړز دان به ژياندا نانین؟

وه لام: چه زه تی خضر له ژياندايه. به لام ده بیئت بزانیئت كه ژيان پئنج پله ی هیه، نه وه له پله ی دووه میاندايه. هه ر له بهر نه وه شه كه هه ندی كهس له زانایان گومانیان له ژياندا هیه.

چینی یه كه می ژيان: نه م ژيانه ی ئیمه یه، كه پابه ندی چه ندین هه لومه رچی تاییه تیه.

چینی دووه می ژيان: پله ی ژيانی چه زه تی خضر و ئیلیاس - دروودیان له سهر بیئت - كه به ته واوی پابه ندی نه وه لومه رجانیه ی ژيانی ئیمه نییه و هه ندی سهریه ستنی تئدايه. واته ده توانن له یه ك كاتدا له چه ندین جی جیا جیادا ئاماده بن و، له خواردن و خواردنه وه شدا - هه ر كات بیانه وئیت - سهریه ستن.

چینی سئیه می ژيان: پله ی ژيانی چه زه تی ئیدریس و چه زه تی عیسایه (سه لامی خواپان له سهر بیئت). نه م چینیه ی ژيان، له بهر نه وه ی به ته واوی خوی له پئداووستییه كانی ژيان دامالیوه و پۆشتووه ته ناو ژياننكی مه لائیکه ت ئاساوه، نه وا ناسکی (نووړانیئی) ی له م پئیه وه به ده سته ئتاوه.

چینی چواره می ژيان: ژيانی شه هیدانه، كه له چاو ژيانی مردووانی گۆرستاندا گه ئی بهرز و بلندتره، وهك به ده قی قوړنایی پیرۆز چه سپاوه..

نهوان بهخويان نازانن که مردوون، بهلکو لايان وايه بهره و جيهانتيکی باشتر
گواستويوانه ته وه. له بهر نه وه، تام و چيز و بهخته وه ري ته واو له و ژيانه يان
ده بن.

چيني پينجه مي ژيان: ژياني (پوچاني) ي و مردوواني گورپستانه.
کاتیک نه مه م خوينده وه موچرکه يه ک به گياندا هات. کچه که پيی
وتم: "من له چيني چواره مي ژياندا ده ژيم که له م کتييه دا
باسکراوه". که واته نه و کچه شه ميدک بوو.

ده بوو نه و کچه فريشته ناسايه بدوژمه وه:

ناه خواجه گيان! واته نه و کچه هره جوانه ي که ميک پيش نيستا لای
من بوو شه ميدک بوو؟ که واته شه هيدان وا ده زانن مردوون.. به لام نهوان
له ناوماندا دين و ده چن! به نيزني خوا يارمه تي بيچاره کان ده دن.
نه مه زور مزن بوو.. خواجه گيان، ميشکم تيکه ل و پيکه له. کاتیک هات
پرسی: "تو داوای دهرمانت کردووه؟". منيش ته له فونم کردبوو بۆ
ده رمانخانه دهرمانم بۆ بنيرن. که وايه پتيويسته خاوه ني دهرمانخانه که
ناگای له م پووداوه هه بييت.

خير! ده ستم دايه ته له فونه که. له وانه يه سه بريه خان له
ده رمانخانه که وه نه و کچه ي نارد بييت. هيچ نه بييت پيی ده وتم نه و کچه
فريشته يه کن بوو.. يارمه تي ده دام نه م پووداوه پر نه نيينيه شيبکه مه وه.
هر که ته له فونه که ي هه لگرت به په له وتم:

— تو چه پت بق من نارد خوشکني؟

— نه خير نيلوفه ر خان. تو داوای دهرمانت له من کردووه؟

سه رم لي شتوا و نه مزاني چي بلیم. بيريشم نايه ت چيم پی و ت.
سه بريه خان وتی:

— تو حالت باش نيه، پتيويستيت به يارمه تي هه يه؟

هیچم نە دەبیست. تەنھا بیرم لەو دەکردەوێ که تەر کچه چۆن دەیزانی من دەرمانم دەوێت. وەلامی خۆم ئاوا دایەو: "شەهیدان دەزانن. ئەوان که سانیکی باشن که لە پێی خوادا مردوون".

ئەگەر ئەوێ کچه که وتی راست بێت من بە برینداری گەیاندمە خەستەخانە. ئایا دواي ئەو شەهید بوو؟ ئەي خیزانی ئەم کچه لە کوێ یە؟

دەبوو زانیاری لەسەر ئەو کچه فریشتە ئاسایە پەیدا بکەم که لە ناکاو هاتە ژیاڵمەو و لە مردن پزگاری کردم. ئەوکاتە دەمتوانی بزانم کێیە و چ کارە یە. لەوانە شە خیزانە کەیم بدۆزیباوەتەو و پرسیارم لەوانیش بگردایە. باشە، دەبوو لە کوێو دەست پێیکەم؟ کەوتە بێرکردنەو لەمە. دەبوو شوێنەواری کچێک بدۆزمەو که سالانێک لەمەوپێش بە برینداری گەیاندمەتە نەخۆشخانە. ئەو پۆژی پووداوی هاتوچۆیەم زۆر باش لەبەرە. سالپۆژی لەدایکبوونم بوو. سال و پۆژی پووداوەکە دەزانم. کەواتە پێویستە بچم بۆ نەخۆشخانە و لە تۆماری نەخۆشەکانی ئەو پۆژە بپروانم. لەوانە یە سەرەداویکم چنگ بکەوتایە.

ئەو شەوێم تا بەیانی بەزۆر پاکێشا. چەندەها مانگ بوو ئەو یەکەم جار بوو شەوێک بێ ئازار و ژان بەسەر بەرم، چونکە هەموو خەیاڵم لای ئەو کچه بوو. دیمەنی جوان و سەرسامکەری بۆ ساتێک لە چاوانم و نە دەبوون. وەک بڵێی ئەگەر لێی بکۆلمەو نێتر دەیدۆزمەو و پێی شاد دەبم. ئەم باوەرە بەرگرییەکی لەپادە بە دەری پێدا بووم. بەیانی زوو سەردانی دەرمانخانە کەم کرد. کاتیێک سەبیریە خان بینیمی شلەژا. وتی:

— خێرە نیلۆفەر خان، تەلەفونت کرد و باسی دەرمانت کرد، ئنجای خەتەکە بچرا. هیچ تێنەگەیشتم. خەتمەن تەلەفونە کەشت بە کراوێی

جیھیشتووه، بۆیه هەرچی په یوه ندیم ده کرد داخوابوو. پتووستیت به
دهرمان بوو؟

- نه خیر.

- ماشه لالا نه مپړ باش دیاریت نیلوفه ر خان.

- به ئی، نه مپړ که مێک باشترم.

که مێک پارهم به قهرز لی وه رگرت. به پیکه وتم به نیازی نه وه ی بچم بۆ
نه خوشخانه که. نه و پووداوه ی به سهرم هات نه و نده کاری لی کرد بووم
بیرم له هیچی تر نه ده کرده وه. هیچ شتیکی تر سه رنجی پانه ده کیشام.
ده مویت چی زووه بزانه نه و کچه کییه، به شکم جاریکی تر به توانیایه
بیبینمه وه.

بهشی شه شهه

یه کیك له دۆستانی خوا

چووم بۆ نه خوشخانه كه، به لام نه مده زانی چۆن و له كوێوه دهست
پێبكه. پێویست بوو نهینی پووداویك كه ده سال له وه و پێش پووی داوه
ههلبه ده وه. كئ ده بووه یارمه تیده رم له م هه موو قه ره با لقییه دا؟

چووم بۆ پرسگه كه. به كورتی بۆم باس كرد. به لام كارمه نده كه نه ك
یارمه تی نه دام، به لكو هه ر گویشی لی نه گرتم..

تیگه یشتم كه ده بیئت كه سیکی به رپرس بدۆزمه وه و له پێگه ی نه وه وه
كاره كه جیبه جی بكه م. به لام به داخه وه یه کیکیان مۆله تی وه رگرتبوو،
یه کیك له وی نه بوو، یه کیکی تریشیان وتی كه کاری زۆری هه یه و ناتوانیئت
یارمه تیم بدات. ورده ورده خه ريك بوو ئومیدم نه ده ما.

له م سه رویه نده دا چاوم به خانمێك كه وت له پاره وه كه وه به هینواشی
به ره و پووی من ده هات. هه ر له گه ل یه كه م بپینیدا چووه دله وه.
پووخساری نوورانی و شیرین بوو. هه ستم به نزیکی و متمانه كرد
به رامبه ری. بیرم كرده وه كه له وانه یه یارمه تیم بدات.

كه به لامدا تیپه پی و هه سستی كرد سه یری ده كه م، وه ستا. نیگا
شیرینه كانی هاتنه سه ر چاوم و زه رده خه نه یه ك كه وته سه ر لیوی. نه وه نده
كاریه گه ربوو یه كسه ر ناخمی گه رم كرده وه و ئارامی تیپژاندم. وه ك نه وه

وابور دواى سالانتيك جودايى به كه سىكى خۆشه ويستم شاد بيمه وه. وه سنا،
پېش ئه وهى من هيچ بلنم وتى:

- مه رحه با. له وانه به غه ريبه بيت و به ويته داواى يارمه تيم لى بكه يت.
ده توت دلم ده خوښتته وه. لى نزيك بوومه وه. ده ستم دريژكرد و خۆم
ناساند. له پريكددا گلينه ي چاوى بچوك بژوه، وه كه ئه وهى بۆ جيه كى
دوور بهوانيت. پاشان وتى:

- تو ئه و نيلوفر خانه به ناويانگه نه بيت؟ ئه و كچه ي له گۆزار و
پۆژنامه كاندا وينه كه ي ده بينين..

- به داخه وه من ئه وم كه ئاوا بيچاره و بى كه س كه وتووم.

ده ستمى گرت. له ناخى دلپه وه وتى:

- نافه رموويت؟ ژووره كه م ليژه دايه. قاوه به كه ده خه مه خزمه تان.

چوينه ژووره كه به وه. دكتورى مندالان بوو. شوى كردوه و دايكى
دوو منداله.

به چه پله يه كانى ژيان پيس نه بوو بوو. كاتيك له پوخسارى پاكي ئه و
خانم ده پوانى ده چوومه وه قاوغه كه ي خۆم و بيزم له خۆم ده كرده وه.
له خه يالندا به راوردى نيوان شاجوانتيك ده كرد كه ئيستا نه خۆشه و له
گۆشه يه كدا توورداوه، له گه ل ئه و خانم دكتوره دا. خۆزگه ژنيكى ناشيرين
بوومايه و خاوه نى خيزان و مندالى خۆم بوومايه وه و به حه ياي خۆمه وه
بژيامايه، نه كه ئه وهى جوانى سه رزاران بم و كه له كار كه وتم ته نيا جيم
به يتلن. منيك كه هه ميشه سه رم كز و دلم شكاو و ته نيا و بيچاره م، سوووم
بۆ كى ده بيت؟

به پرسيارتيكى ئۆزله م خان هاتمه وه هۆشى خۆم. پيم وت كه بۆ چى
هاتووم. باسى ئه و په وداوه م بۆ كرد كه شۆكى كردووم و سه رله به رى
ژيانمى گۆپه وه.

لاڤاوی ههستیکی راسته‌قینه:

من ده‌مگێڤایه‌وه و هۆن هۆن فرمیسک له چاوی ئۆزله‌م خان ده‌هاته
ده‌ر و به‌سه‌ر پهووی په‌وناکیدا ده‌هاته خواره‌وه. زوو زوو له‌به‌ر خۆیه‌وه
ده‌بیوت: "خوایه‌گیان، تۆ چه‌ند گه‌وره‌یت!" وتی:

— که‌واته (مه‌کتوبات) ی پێدایت ها؟!

باوه‌شی پێدا کردم. پوختاری ته‌ڤ بووبوو. سه‌رمان نایه‌ سه‌ر شانی
یه‌ک و تێر تێر گریان. نه‌مه‌زانی بۆچی هه‌ر که‌ ناوی (مه‌کتوبات) ی
بیست ئه‌وه‌نده‌ی به‌لاوه‌ سه‌یریوو. وتی:

— پێرۆزباییت لێ ده‌که‌م خوشکم. تۆ خه‌زێنه‌یه‌کت دیوه‌ته‌وه. تۆ
دواي هه‌موو ئه‌و تاوانانه‌ هێنده‌ به‌کۆل داواي پزگاریبون و پازیبوونی خوات
کردوه، خواي گه‌وره‌ ئه‌و هه‌موو پهوداوه پێ نه‌یتنی و داناییانه‌ی خه‌لات
کردوویت.

به‌پاستی پێرۆزباییت لێ ده‌که‌م. ئیشه‌للا ئه‌م پهوداوه ده‌بییت به
کۆتایی ژیانی خراپه‌ت و سه‌ره‌تای ژیانی پرخیڤ و به‌خته‌وه‌ریت. ده‌بییت به
مروفتیکی نمونه‌یی، له‌وانه‌ی په‌شیمان ده‌بنه‌وه و پێی پاست ده‌گرن.
هه‌زاران جار پێرۆزباییت لێ ده‌که‌م. تۆ به‌م دلسۆزی یه‌ته‌وه به‌ر په‌حمه‌ت
و به‌زه‌یی و میهره‌بانی خوا که‌وتوویت.

به‌ ده‌سته‌کانی چاوی سپیم. کاتیڤ باوه‌شی پێدا ده‌کردم هه‌ستیڤم بۆ
دروست ده‌بوو که‌ له‌ دواي مه‌رگی دایکه‌وه‌ لێم ون بووبوو. یه‌که‌مجارم بوو
نه‌ناسیاویڤ و ده‌کو دۆستیڤ و خوشکیڤ گه‌وره‌ یان وه‌کو دایکم
خۆشه‌ویستیم بۆ ده‌ریخات و له‌دله‌وه‌ له‌گه‌لم هه‌لسوکه‌وت بکات.

له‌و کاته‌دا ده‌رگا کرایه‌وه و پیاویڤی جوانخاس و پێکپۆش له‌گه‌ل
مندالێڤدا هاتنه‌ ژووره‌وه. ده‌ستی یه‌کیان گرتبوو. پیاوه‌که‌ وتی:

- داوای لیبوردن ده کهم، نه مده زانی میوانت هه یه. نیمه دواتر دینه وه.

ده رگا که ی داخست.

خانم دکتور وتی:

- میترده که مه. ناوی مه تینه. کار دیؤلوجیسته، واته پسپوړ له بواری دل و ده ماردا. نه و مندالهی له گه لی بوو کچه و ناوی نه لیفه.

ناه خواجه گیان! نلدم ئیره یی به خاتوو ئۆزله م برد. چ شتیک جوان تر بوو له خیزانیکی بچکولانه؟ له پۆله یه که پیت بلیت "دابه"؟ من له وه زیاتر چی ترم ده ویست خواجه گیان؟

به دهستی خۆم نه و جوانییه ی که خه لاتی خوایی بوو له خۆم کرد به به لا. نه میستا نه و جوانییه منی کرد بووه ناشیرینترین مری.

نه و راستیانه ی سه رسامیان کردم:

له گه ل خانم دکتوردا که وتینه لیکولینه وه. به نیاز بووین چاره نووسی کچیک بزاین که سالانیک له وه و پیش به برینداری هینابووم بو نه و نه خوشخانه یه. به م شیوه یه ده مانتوانی تاراده یه که پاز و نه یی پووداوه که شیبکه ینه وه.

خوا له ئۆزله م خان پازی بیت. دوو پۆزی پیک هه ولی له گه ل دام. ئاسان نه بوو جیا کردنه وه و ساغ کردنه وه ی تۆماره پهرش و بلاوه کانی نه رشیف. له کۆتاییدا نه وه مان نۆزییه وه که به دوایدا ده گه پاین، به لام به ته وای سه رسامی کردین.

نه و شوکه دنیای منی سه ره و ژیر کرد. گشت نا ئومیدی و شکاوی دل می هه لکولی و فری دا. هه رگیز نه و ساته م له بیر ناچیت...

تومه ز نه و کچه برینداره دوا ی دوو پۆز له خسته خانه دا کۆچی دوا یی کردوه. واته نه و کچه ی وه که خۆر هاته به رده رگام و ژیا نی پوونا که

کرده وه مردبوو. به داخه وه نه مانتوانی ناو نیشانی خیزانه که ی له ناو تو ماره
جه نجاله کاندای بدقزینه وه.

نه ی خوی میهره بان نه مه چ پوداو یکی پر نه نیه؟ نه مه چ کاریکی
ناسک و پر حیکمه ته؟

که واته شهید بوویت و نه مردوویت و له ناو ماندا ده ژیت. که واته تو نه و
چاکه گچکه به ی منت له یاد نه کرد و له پیوستترین کاتدا و له و ساته دا که
ده مویت خوم بکوژم، هاتی به هانامه وه.

"نه ی کچه شهیده که! منیش کچی شهید یکم. توخوا به ته نیا جیم
مه هیله. تکایه ده ستم بگره. تکایه بزگارم بکه، نه مپوش زور پیوستیم به
یارمه تی تویه".

لانه یه کی پر ناسوده:

تو زله م خان بر دمی وه بو مالی خوی. ده تووت هیلانه ی نارامی و
به خته وه ریبه نه ک خانوویه کی ساده. که شوهر واکه ی مرفی تیره کرد و
دنیایی ده به خشی. ده تووت ژن و پیاو و مندا له کان بوونه ته یه ک دل. له
کردار و گرفتاریان له گه له یه کتریدا خورشه ویستی و پرز ده تکا.

من ژیانیکی پر له عه نته نه و ته نته نه ژيام. چه پله ی زورم بو لی درا و
فره ستایش کرام. پاره ی زور نرایه به رده ستم. چه نده ها دوست و هاوپی
به ده ورده وه بوون و چاوه پی فەرمانم بوون. له جوانترین خانوو و
پازاوه ترین ئوتیله کاندای ژيام. به لام له و ژینه بریق و باقه دا له هیچ جیه که
چاوم به وه ها پیکه وه ژیان و دنیاییه که نه که وتبوو. له هیچ شوینیکی تر
مه وای و پاکم مه لته مژیوو.

که واته ده رکوت نه نینی به خته وه ری له چه پله و شوره ت و پاره و
پاوار دندا نییه. به ختاری پاسته قینه له پرز و نرخاندن و خورشه ویستیدایه
له بهر خوا.

نۆز باش له مه تىگه يشتم، به لام تازه درهنگ بوو. چونكه پىگه يه كم گرتبوو كه هاتنه وهى نه بوو. واته به هارم دۆراند و خهزان و زستان هاتنه بهرده رگام. ژيانى لاويم له پاكردن به دواى ناويانگدا به مه ده ر چوو. مېرده تىگه يشتووه كهى خانم دكتور مندا له كانى برد و ئيمه ي به ته نيا جيه يشت. دوو ئافرهت پىگه وه مابنه وه. نۆزله م خان دلنه وايى ده دامه وه و له هه نديك كتيپ چه ند برگه يه كى بۆ ده خو يندمه وه و هه ولى دها ئوميد و به رگرم زياد بكات.

پووداويكى دهگمه ن:

نۆزله م خان باسى پووداويكى ژيانى خۆى بۆ كردم. ئاى خوايه گيان! چ چىرۆكيكى پر په ند و عيبرت بوو! - دايك و باوكم كه سانى ديندار نه بوون. ته نانه ت هيچ خو شيبان له دينداران نه ده هات. منيش له خيژانتيكى دور له ديندا گه و ده بووم. هيچم له دين و ئيمان نه ده زانى.

يه ك ئامانج مه بوو له ژيانمدا: به دلى خۆم بژيم و به خته وه ريم. نۆز ده و له مه ند بووين. به كه يفى خۆم پاره م ته خشان و په خشان ده كرد. چيم به دل بووايه ده مپۆشى و هه زم له كوئ بووايه ده چووم. هيچ به ريه ست و ياساغيك له به رده مندا نه بوو. يه كيك پيى بوتمايه فلان كارت پيچه وانه ي به هاكانى كۆمه لگه يه. پيم ده وت كه س په يوه ندى به ژيانى منه وه نيه و من ژيانى خۆم ده ژيم!

له ژيانى كه يف و سه فا و پابواردن دا بووم كه مه تينى مېردم ناسى. نه ويش وه كو من شوين چيژ و خو شى كه وتبوو و به دلى خۆى پاره ي خه رج ده كرد. هه ر دوو كمان له كۆليجى پزىشكى وه رگيرايين و بووين به ده ستيگيراندارى يه ك.

وتمان: "دەگەرپېښ و ولاتېك نامېنېت گەشتى بۆ نەكەين. ھەموو شوپنە مېژوویی و گەشتیارىيەكانى دنیا دەبینن و لە چ جېيەك پابواردن و سەرگەرمیەك ھەبېت ئیمە لەوئ دەبین. گشت شارە جوانەكانى جیھان تاقیدەكەینەوہ.."

دنیا بۆ ئیمە شارى خەونەكان بوو، جېي كەیف و سەفابوو. مەیدانېك بوو تێیدا بتوانین بە كامى دلى خۆمان بژین.

جاریکیان لە شارىكى گەشتیاری لەگەڵ چەند ناسیاو و برادەرێكدا پاماندەبوارد و خۆشمان دەگوزەراند. سەرخۆش بووبووین بە ژيانى دەولەمەندى و ھەلەخەرجى و زیادەپەوى. ھیچ شتێك بە خەیاڵماندا نەدەھات. ئەوھى تەنھا گرنگ بوو بەلامانەوہ تامکردنى ژيان بوو.

لەكاتێكدا ئیمە وامان دەزانى زۆر بەختیارین، ئەو پووداوہ سامناكە پوویدا. زللەيەكى بەسووى خوايى بوو ئیمەى ھێنايەوہ ھۆش خۆمان و ژيانمانى گزپى.

من و دەستگېرانەكەم بەپێدا دەپۆشتین كاتېك سەنگێك خۆى پێماندا كێشا. رووداویكى زۆر ترسناك و مەترسیداریبوو.

كاتېك لە نەشتەرگەرى ھێنامیانە دەر كەمێك ھۆشم بەخۆم بوو. جاروبار گۆیم لە دەنگى دەووبەرم دەبوو. ھەندېك كاتیش بەتەواوى ھۆشم نەدەما. ھەستم دەكرد لە بارووبۆخىكى زۆر مەترسیداردام.

چەندەھا مانگ نەشتەرگەرى و تەداوى و ئەشكەنجە درێژەى كێشا. باوكم پارەى دنیای نابوو بەردەستى دكتۆرەكان، بەلام وتبوویان: "بەداخوہ ھالى كچەكەتان زۆر مەترسیدارە. ئەم كاتانە زۆر گرنگە بۆى. ئیمە ھیچ شتێكمان لە دەست نایەت. ھەموو ساتېك دەكرێت ھەموو شتېك پووبدات."

ئەم وتەيەي دىكتورەكان وەك بۆمبىك لە مېشكەدا تەقپىيەو. خۆ من
هېشتا لە سەرەتاي ژياندام. من گەنج بووم، چۆن دەبێت بمرم؟ بەهېچ
جۆرىك باوەرم نەدەکرد.

من ناكړيت بمرم. من ناكړيت بچمە ئەو شوپتە تاريكەو، ئەو
كۆرەو. لەوانەى دەورپوشتم دەپارامەو: "زۆر لە تەنبايى و مردن
دەترسم. تكانان لى دەكەم چارەيەك بدۆزنەو. دەستم بەرمەدەن،
مەمدەنە دەست مەرگ تكانان ليدەكەم."

گەرانهووە بۆ ژيانى راستەقینە:

لەو كاتانەدا كە لاواز و كۆلەوار و بى چارەبووم بىرىك هات بە خەيالەدا.
وتم لەوانەيە خوا دەركاى ئوميدم لى بكاتەو.

بە شەرمەزاریيەو كە وتمە پارانەو لى: "يارمەتيم بدە خوايە گيان!
پەيمان بىت دەبمە بەندەيەك تۆ پىت خوڤ بىت و ھەرگيز لە پىگات
لانەدەم. پەيمان بىت ئەگەر لەم جىگايە بىمە دەر ژيانم بگۆپىت. ھەول
دەدەم بەندەيەك بم شايانى تۆ."

منيش خۆم بۆ نەگرا و دامە پرەمى گريان و خۆم ھەلدايە باوەشى
ئۆزلەم خانەو. وتم:

– منيش دەمەوېت پزگارىم بىيت. توخوا يارمەتيم بدە، منيش
دەمەوېت پزگارىم بىيت. ديسان كەوتينەو فرميسك پشتن. دەتووت ئەو
ژيانى منە كە دەيگىرپتەو. خانم دىكتور بەردەوام بوو لەسەر
گىرپانەو كەى:

– بە ئەندازەى ژمارەى بوونەو ھەران سوپاس بۆ خوا، كە ھەر ئەو
ژيان دەداتە مردووان، داماوان پزگاردەكات و كەسى بىكەسانە.. ژيانىك و
ھەلىكى نوڤى پىدام. لە نەخۆشخانە دەرچووم و بەپىي خۆم ھاتمەو
مالەو. تەنھا بىرم لەو دەكردەو كە چۆن بىمە بەندەيەكى باش.

سەرەتا دەستگیرانەكەم مارەى كردم. چونكە لەو وەپەيش بى مارەى پێكەو دەژياین. پاشان دەبوو داواكانى پەرەردگارم جێبەجێ بكەم، بەلام چۆن؟ لە كوێو دەست پێكەم؟ هیچ نەدەزانى.

لە شوقەكەماندا پیاویكى مامۆستا هەبوو. لەگەڵ ژنەكەیدا هاتبوون بۆ سەردانمان لە وەختى نەخۆشییەكەمدا. پاك و دینداربوون. پرسىاری دەستفروژ و نوێژم لى كردن. خوا لێیان پازى بێت یارمەتیدەرمان بوون. چۆن دەتوانم ئەو یەكەم نوێژەت بۆ بگێرمەو؟

كاتێك چووێ سەر بەرمالەكەم دلم كەوتە لێدانىكى توند و وەختبوو هەپرون هەپرون ببیت. ئەوەندە شەرم داگیرتم لە حەزورى پەرەردگارمدا هەموو گیانم نیشته سەر ئاو. هەرگیز ئەو ساتەم لەبیرناچیت كە نێوچاوانم نایە سەر بەرمالەكە. دەمویست بگرم و بپاڤمەو و داواى لێبوردن بكەم. باوەر بكە فرمێسكەكانم بەرمالەكەیان تەپ تەپ كردبوو. خوا لەو مامۆستایە و ژنەكەى خۆش بێت. بەدریژایی شەش مانگ تا من بەتەواوەتى هەستامەو سەرپێ بە بەردەوامى سەردانیان كردین. لە بابەتە ئیمانیهەكاندا یارمەتییان داین و بۆیان پوون كردینەو. پۆژانە وانەیان بۆ دانابووین.

من و میژدەكەم و دایكەم نۆر سوودمان لەو ئامۆژگارى و وانانە وەرگرت.

هەزاران سوپاس بۆ خوای پەرەردگار. من و میژدەكەم و دایكەم دەستمان كرد بە نوێژكردن و بەردەوام بووین لەسەر فێربوونی ئەرك و بەندایەتییهكان. تیگەیشتیان كە بەختەوهرى و چێژ و ئارامى راستەقینه تەنها لە ئیماندا، بەلام بەداخەو باوكەم هیچ سوودیكى وەرەنگرت. سووربوو لەسەر كەللەپەقى و گوێى نووقاند لە ئاستى ئەو حەقیقەتانەدا. نە وازى لە خواردنەو هێنا و نە لە خووە خراپەكانى تریشى.."

ژیانی ئۆزله خان و چیرۆکه‌کی زۆر کاریگه‌ریو له‌سه‌رم. چونکه
 ئه‌ویش وه‌کو من سه‌رده‌مێک له‌ گێژاودا ژیاوه. به‌لام له‌ کۆتاییدا
 سه‌رکه‌وتوو بووه‌ و، خۆی له‌ تاوانانه‌ پزگاکردووه‌ و بووه‌ته‌ موسلمانێکی
 نمونه‌ و هۆشیار. منیش ته‌نها ئه‌م پرسیاره‌م له‌ خه‌یالدا بوو: "ئایا منیش
 ده‌متوانی سه‌رکه‌وتوویم؟ ئایا ده‌کرێت دووباره‌ ژيان بچێته‌وه‌ به‌ به‌ر ته‌رمی
 سارده‌وه‌بووی ته‌مه‌ندا و جوانییه‌کانی ئیمان به‌ ده‌ست بهێتم؟"

له‌دنیا دا چى پرووى دهدا:

ئۆزله‌م خان به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر گێڕانه‌وه‌که‌ی:

- باوکم یه‌کێک بوو له‌ ده‌وله‌مهن‌دترینه‌کانی شار. بازرگانێی ئالتونی
 ده‌کرد. مال و مولکی به‌لاوه‌ گرنگتر بوو وه‌ک له‌ به‌ندایه‌تی. به‌داخه‌وه‌
 کۆتایی یه‌کی زۆر ترسناکی هه‌بوو.

سه‌ری داخست و ده‌ستی به‌ ده‌میه‌وه‌ گرت. لێم پرسى:

- سه‌ره‌نجام چى بوو؟

- سوپاس بۆ خوا ئێمه‌ چهند له‌ تواناماندا بێت هه‌ولمان داوه‌ به‌ دین
 و ئیمانی خۆمانه‌وه‌ بژین. ده‌کۆشین ئه‌م راستییانه‌ به‌ که‌سانی موحتاجی
 تریش بگه‌یه‌نین. به‌لام خه‌فه‌تی باوکم قه‌ت له‌ بیرناچێت. باوکم کۆچی
 دواى کرد، به‌لام به‌ مردنێک که‌ له‌ زری به‌ جه‌سته‌دا ده‌هێنا و دلی ده‌کرد
 به‌ ئاو.

باوکم یه‌ک ئامانجی هه‌بوو: بێیت به‌ ده‌وله‌مهن‌دترین. هه‌رچه‌نده‌ یه‌کێک
 بوو له‌ بازرگانه‌ هه‌ره‌ زه‌نگینه‌کانی شار که‌چی تیری نه‌ده‌خوارد. پۆڤیه‌ پۆڤ
 ژماره‌ی دوکان و ئالتونه‌کانی زیادیان ده‌کرد و ئه‌ویش ته‌ماحی پترده‌بوو.
 تا ده‌ستی بکه‌وتایه‌ ئه‌وه‌نده‌ی تر برسیتر ده‌بوو. هیچ شتێک به‌قه‌ده‌ر پاره‌
 و ئالتون لای ئه‌و نه‌رخى نه‌بوو. دین و ئیمان و به‌ها مه‌عنه‌ویییه‌کان و
 راستگویی و ئه‌خلاق شتانی‌ک بوون که‌ له‌ دونیای ئه‌ودا بوونیان نه‌بوو.

پیشتر ههستم بهوه نه کردبوو که باوکم چهند دورره له بهها مړیږي په کان و تهنه بڼ پاره کانی ده ژي. چونکه نیمه ش له هه مان بیرو بڼووندا ده ژیاين. دواى نه وهى گه پراينه وه هه ستمان پټکرد. دایکى په حهه تيم زځر له باوکم ده پاپايه وه: " به سه نيتړ پياوه که. سوپاس بڼ خوا هه موو شتيکمان هه په. تر نجاوږيت له ژيړ نه و هه موو پاره و نالتونه دا. پڅژنيک نه ته ماحهت سهرت گوم ده کات. که ميک له خوژ بېروانه. گوڼ له وتهى خواگيان بگره. بير له نرکى به نديايتى بکه وه. زځر دلته نگ ده بم که وا ده تبينم. خوا نه خواسته وا بېروات ژيانى هه ميشه ييت ويران ده که یت.. "

باوکم هيچ کات گوڼى بهم قسانه نه ده دا و هه موو که په تيکيش دلى دايکى ده شکاند و ده يووت:

— ديسان وه شتى پړوپوچ ده لئييت ژنه که ..

من و ميړده که شم جاروبار به زمانى شيرين نه م بابته مان بيرى باوکم ده خسته وه و ده مانويست قه ناعه تى پيېکه ين پړوبکاته خوا و نوږزه کانی بکات. به لام سووډيکى نه بوو.. هيچ نه گډړا.

زځر بېتاقهت ده بووم به و حاله ي باوکم. ده زانیت، کچان باوکیان زځر خوځنده ویت. باوه پيکه چهنده ها شه و له سهر به رمالّ دوعام بڼ کردوه و بڼى پاراومه ته وه و فرميسکم پشتووه. ده مووت: " يا په بېسى! باوکم زځر خوځنده ویت. هه زده که م نه ویش هه ست به جوانى نيمان بکات. تکايه نه ویش هيديايت بده. نه گهر ناوا بمریت به خته وه رى هه ميشه يى له ده ست ده دات. من به رگه ي نه مه ناگرم، تکايه يارمه تى بده "

باوكم هەر له خوا نزيك نه ده كه و ته وه:

به لّام نه وه هر وه كو خوی و ابوو. چونكه گوهه ری ناخی باوكم به جارێك پهش بووبوو. نه وه ست و تیگه یشتنه ی ون كړېوو. نه یده توانی لهو ته ماحی سهروهت و سامانه خوی بته كینیت و بگاته هریمی مه عنه ویهت. نا به م شیوازه باوكم ههنگاو به ههنگاو لهو مردنه ترسناكی نزيك ده بووه وه. من و میړده كه م و دایكم نه مه مان به باشی ده بیني كه چی خوی كوژیروبوو له ناستیدا. وای ده زانی سه لته نه تیكي نه به دی داده مه زړینیت و به رده وام بوو له سهر گونا هه كانی.

له كوتا ییدا نهو پوژه په شان ههاتنه پیش كه لیان ده ترساین. باوكم له ناكاو توشی جه لده بوو. هه موو هه ولتیکمان دا، وه لی بی سوود بوو. باوكم له بهرچا ودا ههنگاو به ههنگاو ده چووه ده می مه رگه وه. به تاییه تی دوا ساته كانی، هه ركاتیك بیرم ده كه ویته وه گشت گیانم له رز دایده گریت. خوا نه و دیمه نانه پیشانی كه س نه دات.

باوكم به زور چند وشه یه کی له زار ده هاته دهر و هه ندیک كاتیش به ناماژه تی ده گه یاندين چی ده ویت. من و میړده كه م له لایه كه وه و دایكم له لایه كه وه هه ولّمان دده به شكم شایه تومان بینیت و داوای لیخو شېوون بكات، كه چی بۆ یه ك جاریش ناوی "خوا" به زمانیدا نه هات. به دیتنی نهو دیمه نه دلم ده بوو به ناو. خهريك بوو په رده ی چاوی داده هاته وه و كوتا هه ناسه ی ده دایه وه، به لّام هیشتا وشه یه کی پیروژ و دوعایه كه له زاری نه هاتیووه دهر. ده توت ده می قفلی لی دراوه. بچووكترین نیشانه ی په شیمانی و ته ویه ی پیوه دیار نه بوو.

هه موو ئالتوننه كانم بهینن بۆ ئیره:

له كاتىكدا ئيمه دنيا مان لى ھاتبوو ھە يەك و فرميسكمان دەپشت، بۆ ساتىك باوكم ھاتو ھە ھۆشى خۆى و شتىكى وت كە ھەموومانى سەرسام كرد: "بەقۇن لە دوكانە كانمدا چى ئالتون ھە يە بىكەنە سندوقىكە ھە و لامو ھە داينىن."

من و مېردەكەم و داىكم لە ھەمبەر ئەو داوايە ھە سەرسام بووين و نەمانزانى چى بكەين. داىكم قىزاندى بەسەريدا: "چۇن داواى شتى وا دەكەيت پياو ھەكە؟ تۆ لەسەر پىخەفى مەرگيت، ھىشتا تىئاگەيت؟ ئەو ھى تۆ ئىستا پىويستە تۆبە و پەشىمانىيە. ھىچ نەبىت لە سەرەمەرگدا بىر لەمانە بكەرە ھە. ئىتر ئەم پۆيشتنە ھاتنە ھەى لەدوا نىيە. بە دەستى خۆت ژيانى ھەمىشەىى خۆت دەپووخىنيت. ھىچ نەبىت لەبەر ئيمە و دلەمان ھەشكىنە."

بەلام باوكم گوئى لە نزا و تەكاي داىكم نەبوو. ھەر ھاوارى دەكرد و دەيووت: "ئالتونە كانم.. ئالتونە كانم.. ئالتونە كانم بۆ بىنن."

خوايە گيان! چەند ترسناك و بەئازار بوو! باوكم كە بەقەدەر گيانم خۆشمەدەويست لە پيش چاومدا دەپۆيشت. ژيانى دەكوژايە ھە و تەمەنى تەواودەبوو. ھەنگا و بە ھەنگاوە لە حەزورى خوايى نزىك دەبوو ھە. بۆ تاقىكردنە ھەى ھەرە گەرە و لىپرسىنە ھەى مەزن دەپۆيشت. بەرە و ئەو دادگاىيە دەچوو كە تەنانتە ھەلى و پياوچاكان و سەحابەكان لىتى ترساون و پەنايان بە خوا گرتو ھە لىتى. كەچى ئەو ھىشتا ھاوارى ئالتونە كانى دەكات!

ههنگاو بههنگاو له کۆتایی نزیك دهبوووه:

له کۆتایی دا بهرگهی ئه وه مو هات و هاواری باوکمان نهگرت و ناردمان سندوقیک ئالتونی بۆ بێتن. به داخه وه کۆتا داواکاری ئه وه بوو. له لایه که وه من و له لایه که وه دایکم قورئانمان به سهردا ده خوینده وه، که چی ئه وه دهستی خستبووه ناو ئالتونه کانی و دهینالاند: " ئالتونه کانه.. ئالتونه کانه.. "

دهتوت پێیان ده لێت: " تکایه وازم لێ مه یێن. ئێوه باشترین دۆست و هاوێمن. من ته مه نیکم له پێتیاو ئێوه دا به سه ربهرد. هه نوکه دوا هه ناسه م ده ده م. تکایه دهستم بگرێ و مه ده نه دهستی مردن. "

باوکم له پێتکدا حالێ خراپ بوو. هۆشی نه ما و چاوی زه ق بوو. له گه ل دایکدا پامان کرده سه ری. دایکم هاواری ده کرد: " بلی الله پیاوه که، بلی الله.. "

باوکم هیچ وه لامیکی نه بوو. خیزه خیز له قورگیه وه ده هات. دیاریبوو ئه وه دوا هه ناسه یه تی. به و حاله شه وه هیشتا دهستی به نێو ئالتونه کانی دا ده گێرا و هاواری ئالتونه کانی ده کرد. چاوی کرابوو وه و گلینه کانی خه ریک بوو ده هاتنه ده ر.

ناه باوکی من ناه! هیچ گوێت لێ نه گرتین. خوات بیرنه که و ته وه و تێنه که یشتیت بۆ چی ده ژیت.

ئۆزله م خان به ده م گریان و هه نسکه وه به رده وام بوو له سه ر گێرانه وه ی چیرۆکه پێ به ند و عیبه ره ته که ی:

- خۆم بۆ نه گیرا. چووم مامۆستا مورادم بانگ کرد که وانه ی دین و ئیمانی پێمان ده و ته وه. که سه یکی زانا و پیاو چاک بوو. خێرا هات به ده مه مانه وه. که به و حاله وه باوکمی بیینی زۆر سه رسام بوو.

دوا ھاواره گانی باوگم:

سوره تی یاسینی کرده وه و دهستی کرد به خویندنه وهی. به لام بینیم پوخساری ماموستا گۆرا و تیگه یستم شتیکی خراب خریکه پرووده دات. به په له چورمه لایه وه و پرسیم: "چییه ماموستا؟"

به دهست نامازیه کی بۆ کردم به مانای: "دوایی پیت ده لیم."

باوگم گیانی ددها. دایکم ده لایه وه و تکای لی ده کرد ناوی خوا بلتیت و شایه تومان بینیت. که چی نه و دهستیکی نابوو ناو سندوقه که وه و دهسته که ی تری به هه مو هیزی به ره و پیشه وه درێژکردبوو، هاواری ده کرد: "مه هیلن بین. دین بمکوژن. سزام ددهن. مه مدنه به نه وان، با نه یه ن!"

هه رچهند به گریان و فیغان به ژوور سه ریه وه بووین و داوامان لی ده کرد شایه تومان بینیت که چی نه و هه هاواری ده کرد و ده یووت: "نه وه هاتن، مه هیلن بین، مه مدنه ده ستیان."

نازانم چۆنی باسی نه و ترسه ی پوخساری و که فی ده می و هاتو هاواریت بۆ بکه م.

نه وه ش کۆتایی ژیانیک.. نه وه ش ته واو بوونی ته مه نیک.. وه رگرتنه وه ی گیان لیمان.. له نه جهل و مهرگ و گۆپ و پاشان لیپرسینه وه خۆدزینه وه و به رتیل نیه. نه نه جهل له ناو ده بریت و نه ده رگای گۆپ داده خریت. هه مو که سیک بۆ جیاوازی تنیده چیت.

ئۆزله م خان دهسته له رزۆکه گانمی نایه دهستی خۆیه وه و وتی:

– نیلۆفه ر خان، ناخۆشترین شتیش نه وه بوو نه و ماموستایه ی بانگمان کرد قورئان بخوینیت، وه ک بلتی له خوا ییه وه ده می به سترایت نه یتوانیه وه ک نایه ت چیه بخوینیت. واته نه گه ر به نده شایان نه بیت

خوای گه ورهش هیدایه تی نادات. سهره تا پتویسته بهنده بیهویت و
ناماده بیت.

ئه ی خه ونه گانی من چی لئدهات:

خۆم پێرانه گیرا و خۆم هاویشته باوهشی ئۆزله م خانه وه، به ده م
پر مه ی گریان وه وتم:

— ئه ی من، ئه ی من چیم به سه ر دیت؟ من چی له م هه موو گونا هه
بکه م؟ چۆن به م پیسی و چه په لی و تاوانه وه بچه حزووری خوایی؟ چی
بئیم؟ هه مان کۆتایی چاوه پیم ده کات؟ توخوا یارمه تیم بده ئۆزله م خان.
دهستم به رمه ده. پتی پاستم نیشان بده. ده مه ویت بگه پیمه وه بۆ
پاکیزه یی و بیتاوانی. ده مه ویت تۆبه بکه م.

— مه ترسه نیلۆفه ر گیان. هه رگیز وازت لی ناهینم. دلتنگ مه به
له گه لندام. گه ر تۆ له دلله وه و به کۆل دلاوا بکه یت، بیگومان خوا ده ست
نانیت به به وته وه. ئه و هیدایه ده به خشیت به وانه ی ده یانه ویت. به کێک له
ده رگانه ی نه و بدات به دهستی خالی ناگه ریته وه.

ئه و شه وه ئۆزله م خان زۆر گریا و منیشی گریانده. به لام شه وێک بوو که
هیوامی گه شانده وه و ههستی شیرین و جوانی نایه دلله وه و نارامی
پێبه خشیم. خوای گه وره له پتی ئه و کچه شه هیده وه منی گه یاند به ئۆزله م
خان. منیش ته نها ده مو یست ببم به بهنده یه کی باش بۆ خوای
به روه ردگار.

كەۋاتە لەسايەى كەسانى باشى ۋەك ئۆزلەم خانەۋەيە كە تا ئىستا
دنيا بەپتوۋە ماۋە، ئەوانەى كە ژيانيان تەرخان كرىۋە لە پىتاۋ
پەزامەندى خۋاى گەۋرەدا...

ۋەك ھەموو پۆزىكى تر بەيانىيەك ھات بۆ لام. بە خەندەى شىرىن و
نىگاي جوانى دالمى خۆشكرىد. دەستى ھىئا بە قۇمدا و وتى:

- مژدەيەكت پىدەدەم. سەيرى پاپۇرت و تۆمارى نەخۇشىيەكەتم
كرەدەۋە. بەرەو باشتر دەچىت. ئىشەللا بەتەۋاۋەتى چاك دەبىتەۋە.

دانىشت و پەيامى بىمارانى گرت بەدەستىۋە و بۆى خۆپىندەۋە. ئەو
كىتپە بوۋىۋە دەرمان و سەرچاۋەى بەرگىم. ئەو پاستىيانەى باسى
دەكرىد نازارەكانىمان سووك دەكرىد و سووكنايىيان پىدەدام.

نەخۇشىكى جىيى پەند و عىبرەت:

لە نەخۇشخانەدا شاھتەئالى پوداۋىكى زۆر سەيرىۋوم. چەند ژوۋرىك
لە ۋلاترەۋە كچىك توۋشى نەخۇشىيەكى ترسناك بوۋىۋو. تەمەنى ھەژدە
سال بوو. زۆر جوان و نىيان بوو. ھىشتا لە بەھارى عومرىدا بوو.

نەخۇشىيەكەى لە جۆرىك بوو پەند و عىبرەت بوو بۆ ھەموو مۇقۇنك.
من شىرپەنجەى ئىسقانم ھەبوو كە لىرە و لەۋى دەبىنرا و پەۋى دەدا.
ھەرچۆنىك بوو دەمتوانى لەگەلدا ھەلېكەم. لەۋانەشە خۋاى گەۋرە ئەو
نەخۇشىيەى بۆ كەفارەتى گوناھەكانم ناردىت، بەلام ئەۋەى ئەو كچە لە
جۆرىك نەبوو مۇقۇ بەرگەى بگرىت.

توۋشى شىرپەنجەى دەم بوۋىۋو. ئەو خانانەى بەپرسىيارىۋون لە
دەردانى لىك لەكاركەۋتېۋون. ۋاتە دەمى وشك دەبوۋەۋە و شەقار شەقار
دەبوو. لىۋى بەيەكدا دەنوسا و ھەردەم خۆپىنى لى دەھات. بۆيە ھىچى
بۆ نەدەخۋا و بۆى قوۋت نەدەدرا.

ئەو تف و لىكەى خەلك بېزى لى دەكەنەو و فېتى دەدەن، بۆ ئەو نىعمەتلىكى مەزىن بوو. لە ئازاردا دەتلايەو.

باوكى كچەكە زۆر دەولەمەندبوو. ھەرگىز ھاتوھاوارىم بىرناچىت. دەيوت: "يارمەتيمان بدە يارەببى! ناچارى دۆپىك لىك بووين. بە سەرۋەتى مليۇنىمەو قەترەيەكم بۆ ئاكرىت و دەستەوسانم. چارەمان تەنھا لاي تۆيە خوايە گيان."

خوای پەرۋەردگارمان تۆ چەندە نىعمەت و ئەندامى بەسۋودت پېتەخشيوين! تا لە دەستيان نەدەين ھەست بە ئرخيان ناكەين. ھەموو ئەو شتانەى خولقاندووتن بەسۋودن، ھەتا ئەگەر تەفەككيش بېت. بە ئەندازەى ژمارەى بەخششە خوايىيەكان سوپاس بۆ خوای مېھرەبان كە توانىم وردە وردە بەسەر نەخۇشيبەكەدا زال بېم و بېمەو سەر خۆم. لە پەوى دەروونىشەو زۆر زۆر باشتربووم.

يارمەتى و مېھرەبانى ئۆزلەم خان ژيانلىكى نوئى پېتدام. ۋەكو مندالىكى خۆى سەرپەرشتى دەكردم. سى مانگ زياتربوو ئۆزلەم خانم ناسىبوو. واتە سى مانگ لە سايەى شەفەقەتى ئۆزلەم خاندابووم. بەلام مادەم ئىستا ھاتوومەتەو سەر خۆم و باشتربووم، پىويستە بگەپمەو بۆ مالى خۆم. ۋەلى چۆن بگەپامايەتەو بۆ ئەو ژىزەمىنە تاريك و بى ھەوا و شىدارە؟ دەتوت زىندانە بۆ من. دەمتوانى بچمەو ئەوئ و پارىزگارى لەم جوانى و ئومىدە بگەم؟ يان ديسان دەگەپامەو بۆ ژيانە پيس و ناخۇشەكەى جاران؟ ئەوانە شوئنگەلىك بوون جوانيان لى سەندم و دل و پۇحميان لەكەدار كرد. يادگارپەكانى ئەوئ كۆن و بەسەرچووبوون و ھەرگىز نەمدەويست بېنەو يادم.

دهبوو ئیستا من چیم بگردایه؟ نه مده توانی تا سه ربیعه بار به سه ر
نهم ماله وه. راسته نه خوش و بی پاره بووم، به لام حه قی نه و هم نه بوو بیعه
نهرک به سه ریانه وه.

له کۆلانیکی دهرنه چوودابووم. نیازم وابوو نهم بابه ته لای ئۆزله م خان
بکه مه وه و مۆله تی پۆیشتنی لی بخوژم. بیتگومان نه و نه و نده به پیزیوو
هرگیز نهیده وت: "ئیت هر هچ نه ماوه له دهستی من بیت". ده بوو من
سه ره تا بیدرکینم و داوی پۆیشتن بکه م.

نه و شه وه میشکی ماندووم بوو به مهیدانی شه پکی بی ئامان. له
کیشمه کیش و پارایی دا بووم. دلم نه ده هات له وه زیاتر زیان له و ماله
تیکبده م. کاتی خواحافیزی هاتبوو له مالتیک که حه قیقه ته کانی ئیمانیا
پیناساندم و به دل و گیان بوونه که سوکارم و ده رگای دل و مالی خویان بۆ
من خسته سه ریشت. به و جوړه خۆم بۆ به یانی ئاماده کرد. نه و پۆزه له
خسته خانه دهرده کرام و ئیت سئ پۆژ جاریک ته داویم بۆ ده کرا. به لام
دیسانیش خه فتم ده خوارد به جیابوونه وه له م فریشته ئاسایانه و ترسم
هه بوو له گه پانه وه م بۆ نیو دنیای کۆنم.

خوای گه و ره کهس له ته نگانه دا جی ناهیلتیت:

هه موو به یانییه ک به و په پی تامه زوویی و شه و قه وه چاوه پتی هاتنی
ئۆزله م خانم ده کرد، که چی نه و به یانییه بیتاقه ت و دلگران بووم. وه ک
پیشه ی هه موو جاریکی به زه رده خه نه وه خۆی کرد به ژووره که دا و نیگا
جوانه کانی تیپریم. ده وتوت فریشته ی پزگار که ره. که چاوم چووه سه ر
چاوی ههستم به نازاریکی به سو کرد به وه ی که له وانه یه له مرپوه چیت نهم
مرۆفه جوانه نه بینمه وه. به گه رمی باوه شی پیدا کردم. وتی:

— خیره؟ بۆچی ده گریت؟ شتیکی خراب پووی داوه؟

نه متوانی بلایم: "نیترو وختی خواحافیزیبه. ناگری داپران له نیوه ده مسووتیتیت." پش نهوهی من هیچ شتیک بدرکیتم نه واته لاهوه و دانیشت و دهستی گرتم. وتی:

— دهزانم، پوزانی زور ناخوشت به سهرات. هرکس نه و پودوانه ی به سهراتبا تووشی همان بیتاقه تی ده بوو. به لام سوپاس بق خوا نه واته تا تو باشیت. نه خویشیه که ت به ره و چاکبونه وه ده چیت. نیشه لالا جاریکی تر نه و نازارانه ناچیزیته وه. هیوام وایه له نیستاش باشت بیت و هلسیته وه سر پی خوت. پشت به خوا هست به نام و به خته وه ری به ندایه تی بق په روه ردگارت بکه یت.

بیرم کرده وه ناخر چن؟ له گه ل کیدا؟ له کوئی؟ من به تاقی ته نیا نه وانه بق ناگریت. من نه وهنده به هیژ و خوپاگر نیم. ده ترسام. زور ده ترسام. ده ترسام بگه پیمه وه بق نه و جییه ی لیوه ی هاتووم..

په تی خه یالمی بچراند و، وتی:

— مژده یه کیشیت ده ده مئی. له گه ل میرده که شم قسم کرد، ناگریت به ته نیا جیت بهیلین. نابیت بگه پیته وه بق نه و پوز و یادگاریه کزنانه. به نیازنن جاریکی تر بتدینه وه به وگورگه برسیانه. له خومانان جیاناکه ینه وه. نیمه تو به خوشکی خومان ده زانین و توش ده بیت نیمه به که سی خوت بزانییت. له گه ل میرده که مدا توپینگه یه کمان هیه. وه کو پیشتریش پیم وتویت من دکتوری مندالانم و نه ویش پسپوپی نه خویشیه کانی دل و ده ماره.. له وی میوانمان به. هم وه سکرتیریک کارمان بق ده که یت و هم له و ژوره دا ده میتیته وه که بومان ته رخان کردوویت. نه وی جینگه یه کی گونجاو و نه مینه. چیت پیویست بیت نیمه بوی دابن ده که ین. واته له و نه ندیشه یه ش پزگارت ده بیت که وا خه یال بکه یت ده بیت به نرک به سهر نیمه وه..

چاوه جوانه‌کانی نایه سەر چاوم و، وتی:

— ده‌لێی چی؟ گونجاوه بۆ تۆ؟

چاوه‌کانم داخست. فریڤسکی شادیم پریشان به‌ست. شه‌پۆلێکی فینک و نهرم به‌هموو بووندا تیپه‌پی. به‌ئەندازه‌ی ژماره‌ی خانه‌کانی جه‌سته‌م سوپاسی خوا م کرد. ئاه تۆ زۆر گه‌وره‌یت خواجه‌گیان! تۆ زۆر مه‌زنیت! ده‌چیت به‌هائای به‌نده‌زه‌بوونه‌کانتیه‌وه. تۆ یارمه‌تیده‌ری نه‌خۆشان و بیکه‌سان و هه‌ژارانیت. مه‌گه‌ر ده‌کرا به‌و پێشنیاره‌ جوانه‌ بلێم "نه‌خیر"؟ ده‌سته‌کانم له‌ ملی فریشته‌که‌م ئالانده‌. ده‌مویست ببنیم به‌ دلمه‌وه‌ و ئاماده‌بووم له‌به‌ر خاتری ئه‌وه‌زاران جار بمرم. ئه‌م مرقه‌انه‌ نوێنه‌ری پاسه‌تیه‌نی ئاشتی و مه‌رده‌ی یارمه‌تیخواز و فریشته‌ی چاکه‌کاربوون. هه‌نوکه‌ لاپه‌ره‌یه‌کی نوێ بۆ من کرابوووه‌وه. ژيانێک پڕ له‌ جوانی و په‌ند. له‌مه‌ودوا ده‌بمه‌ تاکێکی ئه‌و خێزانه‌ نوورانییه‌. ئۆزله‌م خان و میرده‌که‌ی به‌ "خوشک" بانگیان ده‌کردم و منداڵه‌کان پێیان ده‌وتم "پوری" —

دنیایه‌کی نوێم هه‌بوو. ته‌ژی بوو له‌ هیوا، به‌ دۆستی وه‌فادار پازابوووه‌وه، دووربوو له‌ مرقه‌گه‌لی ریاکار. لێره‌ مرقه‌هه‌کان له‌به‌ر خوا یه‌کتریان خۆشه‌ده‌ویست. ئۆزله‌م خان هه‌موو شتیکی منی دابین ده‌کرد. هه‌میشه‌ ده‌ستی پێمه‌وه‌بوو. به‌تایبه‌تی هه‌ولێ ده‌دا باوه‌ر و ئیعمان پتر بیت و به‌مناسیته‌یت به‌ جزووری مه‌ستکه‌ر و کێشکه‌ری خواجه‌ی. سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی پۆزانه‌ زۆر ماندوو ده‌بوو، که‌چی شه‌وان وانه‌ و ده‌رسی پێکه‌ده‌ست. له‌گه‌ل میرده‌که‌یدا له‌ چه‌ند کۆمه‌له‌یه‌کی خێرخوازیدا خۆبه‌خشانه‌ کاریان ده‌کرد. قوتابخانه‌ و به‌شه‌ ناوخۆیییه‌کان به‌شیک بوون له‌وانه‌..

بى بهرامبەر چاره سەرى نەخۆشە ھەژارەكانيان دەکرد و مانگانە
مووچەيان برىبوو ھە بۆ خويىندكارە كەمدەستەكان. كاتىك ئەمەشم لە
ئۆزلەم خان و مێردەكەى بينى ئەوەندەى تر چوونە دڵمەو.

لە سەردەمىكا كە خەلكى شوين پارە كەوتوون و لە خەمى
سەروەتدان و پادەبووين، ئەم دووانە ھەموو كاتەكانيان بۆ خێرو
پەروەردە كردنى لاوان تەرخان كردبوو. لە خەيوونەو و كۆبوونەو ھەكانيشدا
بەدەم چا خواردنەو ھە باس لە بابەتە ئيمانى و مەوىيەكان دەكران و
ھەولێ بەدەستھێنانى پەزنامەندى خاوى دەدرا. ھەر ئەم وتە جوانانەبوون
يارمەتییان دام خۆم بدۆزمەو و پوو ھەركێم بەرەو دنيای ناو ھەو و
سەرلەنوێ ھەست بە مەوىبوون و بەندەبوونى خۆم بكەم.

شەوێكان ئۆزلەم خان لەگەڵ خۆیدا بردمى بۆ قوتابخانەيەك. لە
سالۆنىكا كچانى پاك و بێگەرد كۆبوو بوونەو. كاتىك ئەوانم بە ھەموو
جوانییەو بينى لە شەرمدا تۆمەو.

و ئەلامىكى ناپاب:

ئۆزلەم خان تەفسىرى قورئانى گرت بەدەستىو. كچىك كە تازە بوو و
و ھەكو من ناشناس بوو بە ئەرك و بەندايەتيەكان، پرسىارىكى بەم
شێو ھەي كرد:

"ئىسلام داواى نوێژكردن دەكات. ھۆى ئەمە چىيە؟ گەر نەيكەين
زىان لە كۆ دەكەوێت؟ بۆچى ھەمیشە لەسەر نوێژكردن دەو ھەستىت و
دوو پاتى دەكاتەو؟"

ئۆزلەم خان كۆتییكى بەردەستى كردەو. ھەم دەخویندەو ھەم
پوونیشى دەكردەو: "جارتىكان فەرمانرەوایەكى گەورە دوو
خزمەتگوزارى خۆى بۆ باخچەيەكى تايبەتى جوان و دلفین نارد كە دوو

مانگ پئی دوور بوو، يه کي بيست و چوار ليره ي زيريشي دانئ تاکو پئى
بگه نه مه زراکه و له وئ نيشته جي بين و، پئى وتن:

(بليت و پيداويستيه کاني گه شته که تان و پئويستيه کاني ناوماال و
نيشته جيئونتان، به م پاره يه بکړن.. دواي پژه پئيه کيش ده گه نه
نيستگه يه ک که هه موو هوکاره کاني گواستنه وه ي تئدايه له ئوتومبيل و،
فرۆکه و، شه مهنده فهر و، پاپوپر.. نرخی سواربوونی هه رکام له مانه ش
له وى تر جيايه و به پئى سه رمايه ي ئه و که سه يه که سوارى ده بيت)،
ئه وانيش دواي وه رگرتنى ئه م دهرس و ئاموزگار ييانه، که وتنه پئى،
يه کيکيان له بهر ئه وه ي مرؤفئکي به خته وهر و شادمان و ژير بوو، برئک له
پاره که ي - به جورئک فهرمانپره واپئى پازى بيت - خسته کار و
که سابه ته وه تا گه يشته نيستگه که و، سوود و قازانجئکي نؤرى لئ ده ست
که وت به چه شنئک که سه رمايه که ي يه ک بق هه زار زيادى کرد. به لام ئه وى
تريان له بهر ئه وه ي هه رزه و به دبخت بوو، تا گه يشته هه مان جي، بيست
و سئ ليره ي به قومار و هه له خه رجى به زايه دا و ته نها يه کيکي پئى
مايه وه !

له بهر ئه وه هاوپئکه ي پئى وت:

- کاکي خؤم ! ئه م ليره يه ي ئيستا پئت ماوه بليتى سه فهرى پئى بکړه
و به خوږايى له ده ستى مده، بق ئه وه ي له م پئگا دوور و درئژه دا به
برسيئى و ئاواره يى نه ميئنيت هه . فهرمانپره واپ گه وره شمان تابليئى
ليبوورده و جوانه رده، به لگو له که موکووپيه کانت خوش بيئت و توش
سوارى فرۆکه بکات و پئکه وه له ماوه ي پؤژئکدا بگه ينه نيشته جيئى
خؤمان. خو ئه گهر به گوئيشم نه که يت، ئه و ناچار ده بيت که به پئى
بکه ويته پئى و به دوو مانگي ره به ق و به برسيئى و نامؤيى و ته نيائي ئنجا
بيبريت و بگه يته جي.

جا نه گره هم هاوړپښه سهرېتچې نواند و، بهو تاکه لیره یه ی پټی ماوه بلیته کي نه کړې - که وه ککلیلی دهرگای که نجینه یه ک وایه - به لکو له پیناوی حه ز و چیژتکی سهرېتچي دا به کاری هیئا، نایا ته مبه لترین مړوفیش تیناگات که نه و که سه چه نده به دبخت و زهره رمنده و گیزو که لحویه؟ نه ی نه و که سه ی نویژ ناکات! هه روه ها نه ی نه فسی خویشم که حه زت له نویژ نیه و پټت ناخوشه!

مه به ست له و فرمانړه وایه: خوای په روه ردگار و به دیه پنه رمانه... دوو خزمه تگوزاره که ش: یه کیکیان نه و که سه یه که پټی شایینی گرتووه ته بهر و، نذر به په روشی و تاسه وه نویژه کانی ده کات... مه به ست له وی تریشیان نه و مړوفه بیتاگایانه یه که وازیان له نویژ کردن هیئاوه...

بیست و چوار لیره که ش، بریتی یه له و بیست و چوار سعاتی شه و پوژ که ته مهنی مړوفیان لی پیکدیت...

باخچه تایبه تی و جوانه که ش بریتییه له به هشتی به رین... مه به ست له و نیستگه یه ش گورپی مړوفه، که لویه وه ده پوات بو جیهانیکي تر...

که شت و سه فهره که ش، نه و که شته یه که مړوف له سهره تای له دایک بوونیه وه ده سستی پنده کات و به دهرگای گورپدا تیده په پټت تا ده گاته نه و دنیای هه میشه یی و نجا له وی کوتایی به که شته کي ده هیئت.

نه وانه ش به م پټیه دا گوزره ده که ن به ش به شن، هر به شه ی به پټی پایه ی کرده وه کانی خوی پله ی بو دانراوه، هه ندیک له و خواپه رستانه وه هه وره بروسکه ماوه ی هه زار سال به یه ک پوژ ده بن و، هه ندیکي تریان - وه ک خه یال - له یه ک پوژدا ماوه ی په نجا هه زار سال ده بن، وه ک قورنانی پیروژ له دوو نایه تدا په نجه ی بو نه م راستییه پاکیشاوه... مه به ست له و بلیته ش، نویژه...

له راستیدا تهنه یه كه سعات لهو بیست و چوار سعاته سه روزیاده بۆ نویژ و دهستنویژی ماوهی ئهوشه و پۆژه.

ئایا ئه كه سهی كه بیست و سێ سعاتی شه و پۆژ بۆ ئهم دنیا زۆر كورت و كه مخایه نه سهرف دهكات و تاكه سعاتیكیشی بۆ ژیا نیه بپاوهی هه میشهیی تهرخان ناكات، چهنده ستهم له خۆی و كاریكی دوور له ژیری دهكات؟!

به ئی، ئه گهر خه رجكردنی نیوهی سامان له قوماریكی وهك " یانسیب " دا، كه هه زار كهس به شداریی تیدا دهكهن، به لای هه ندیكه وه به كاریكی ژیرانه بژمێری، كه پۆژه و گریمانی بردنه وهشی یهك له هه زاره، ئه ی ئه كه سهی كه یهك له بیست و چواری سامانی خۆی له قازانجیكی گومان لینه كراودا و له دهستكهوتنی گه نجینه یهكی هه میشهیی دا به شدار ناكات — كه پۆژه ی قازانجی له سه دا نه وه د و تۆیه — كاره كه ی پێچه وانه ی ژیری و دژی دانایی نیه؟ ئایا هه ر كه سێك خۆی به ژیر و تیگه یشتوو بزانیته له مه تیناگات؟؟

له هه مان كاتیشدا نویژكردن، خۆی له خۆیدا، هه سانه وه یهكی تابلیی گه و ره به " گیان " و " دل " و " ژیری مرۆڤ ده به خشیته، جگه له وهش كاریكی قورس و مایه ی بێزاریش نیه بۆ " جهسته " ی مرۆڤ. سه ره پای هه مو ئه مانهش، ئه كه سهی نویژه كانی به جێده هێنیت، به هۆی نیازی پاك و خاوی نه وه، هه مو كار و كوششێكی حه لالی تری بۆ ده بیته به په رستش و، به عیبادهت بۆی ده نووسریت. به م چه شنه مرۆفی نویژكه ر ده توانیت هه مو سه رمایه ی ته مه نی به ره و ئاخیرهت به پێ بكات و، به

تەمەنە كۆرت و فانییەكەى دنیای، تەمەنئىكى ھەمیشەىى لە دواپۆژدا
بە دەست بھێنئیت.^۱

"ئەو شتەى وا لە مەزۇ دەكەت وا گومان ببات كە نوێژ ھەرگیز
تەواونابێت، وەھمى ئەبەدییتە. واتە لای واىە كە بۆ ھەمیشە لە دنیا دا
دەمێنئیتەو. ئەو كەسەى گوێ لە نەفس و شەیتان دەگرێت بێر لەو
دەكەتەو كە دواى نوێژى بەیانى نوێژى نیوہ پۆ دیت و پاشان عەسەر. ھتد.
ئیتەر بەم جۆرە بیزارى دەردەبێت و تەمبەلى دەنوێنئیت. گوايە دانیایە تا
ئەو كاتە دەمێنئیت. بەلێ، ھەموو مردنێك لە نیتوان دوو نوێژدايە. ھەر
نوێژێك دەكرێت كۆتا نوێژى مەزۇ بێت. بۆیە پێویستە ھەموو كەسێك
نوێژەكانى بەجۆرێك بكات كە لای وابێت ئەو دوايىن نوێژە و ھەول بەدات
بۆ وێژدانئىكى سوپاسگوزار و نێوچاوانى سوجدەبەر كۆچى دواى
نەكەت.^۲"

نۆز پاستە.. پوونكردنەوہیەكى نۆز جوان بوو. نوێژىەكێكە لە
سەرەكیترین كارەكان لای مەزۇى موسوڵمان. لە ھەمبەر ئەو ھەموو
نیعمەتانەوہ كە پێمان بەخشاوہ، لە پێى نوێژەوہ سوپاسگوزارى
دەرنەبڕین؟ ئەگەر نەيكەین نانكۆتەر و سێلە نابین؟

پاستە، بەلام بۆچى تا ئیستا بێرم لەمانە نەكردبووہوہ. بۆچى ئەم خالە
ورد و گرنگانە نەھاتبوون بەخەيالەدا؟ دۆستانی ساختە و گوناھى نۆز و
ھەزى ناوبانگ و شۆرەت نەیان ھێشت. كەسێك نەبوو ھەلگەرى ئەم پۆج و
ھەقیقەتە بێت لە چوار دەورەدا.

۱- سەرچەمى پەيامەكانى نوور، وتەكان (۱۷- ۱۹). لە نووسینی زانای پایەبەرزى
كورد مامۆستا سەعیدى نوورسى. دەقى كوردی ئەم پارچەىە لە وەرگێڕانەكەى
مامۆستا فاروق پەسوولێ ھەیاوہ وەرگراوہ.

۲- سەرچەمى پەيامەكانى نوور، وتەكان، وتەى بیست و یەكەم.

شهو دواى نه و كۆيونه وه جوان و وته پيرلزانه چوومه وه بۆ
ژووره كه م. پتيوست بوو له شوينيكه وه دهست پتيكه م. من بهنده ي
خوابه كي ميهره بانم و داواى توبه م لى دهكات، دهيه ويت له هه له كانم
تتيكه م و داواى ليبوردين بكه م. چاوه پتي كردارى باشه لي م تا قه ره بووى
پا بردووى ناشيرينم بكه مه وه.

به لى، ده بيت دهست پتيكه م. له و كاته دا دهتوت دهستكي ناديار
قۆلم ده گري ت و پيم ده ليت:

- ههسته، له وانه يه سبه ي دوايين پۆرت بيت. له وانه يه هه ر نويزك كه
دهيكه يت كۆتا نويزت بيت. دهست پتيكه تا خواى گه و ره ش په حمت
پتيكات.

هه ستام و بريارى خۆم دا. دهتوت بارى شانم له پريكددا سووك بووه.
دلم پرپوو له شادييه كي بى وینه..

بهشی ههشتهه

برپاری خۆم دا

سه رهتا خۆم شت و دهستنوێژم گرت. پاشان ئه و بهرمال و سهپۆشهه دههیتنا كه ئۆزلهه خان به دیاری پیتی دابووم. بهرماله كهه پاخست. ئۆز لیتی وردبوومهوه. دههیت ئیتر ئه و بییت به بهرزترین و بهنرخترین پایهی من. پتویسته پاز و نههینییهكانه لهویدا ههلبێژم و له قوولایی دلمهوه دان بنیم به تاوانهكاندا و داوای لێخۆشبوون بکهه. ئنجا پۆیشتمه بهر ئاویته بچووكهكهی ژوورهكهه. بۆیه كهه جار خۆم داپۆشی.

منێك كه سالانێك به خانمانی داپۆشراو پیدهكه نیم و جاروباریش گالتهم پیده كردن، هه نووكه به ههز و شهوقیكي بیسنورهوه خۆم دادهپۆشی. ئه وهنده ناخم پهبوو بۆ ویستی خۆم فرمیسك له چاوم سهری دهردهكرد.

دهتوت ئه وهی به سهرمهوهیه تهنها پارچهیهك قوماش نیه، بهلكو سومبولی من و پارێزه رێکی خوایییه. بهلێنیکه كه به خوام داوه، پهیمانیکه كه له پێگهی ئه و لانهدهم.

پاش خۆداپۆشین جارێکی تر له دایك بوومهوه. ههستم کرد قوتاریبووم له پیس و چهپهلی ژیانی کۆنی پابردووم و ههنگاوم ناوه ته ژیانیکی نوێه. تیگه یهستم كه له چك تهنها پارچهیهك په پۆ نیه، بهلكو نیشانیهكه بۆ ئه و

خۆشەويستىيەى لە دالدايە. بە دەم ھەنسكەو ە بە ھەردوو دەستم گرتم:
 "خوایەگیان! مەھیلە جارێکی تر ئەم سەرپۆشمە لا بچیت. بە مەو ە
 بێگە یەنەو ە حەزورە. گەر پێویستی کرد بیکە بە پارچە یەك لە كفنەكەم.
 بیکە بە شایەت بە سەر مەو ە. ئیتر ئەو نزیکترین ھاو پێمە. ئەو بە لگە و
 ئیمانی منە."

لە بەرمالەكەم نزیک بوومەو ە. ھێندە خراشا بووم و جۆشا بووم گویم لە
 لێدانى دلى خۆم بوو، ھەستم بە ئاگرى دەروونم دەکرد لە پوخسار و
 دەستەكاندا.

پاش ئەو ھەموو سالا لە حەزورى خواى خۆمدا بووم. بۆ یەكەمجارم
 بوو ئەو ھەندە نزیک بوو پێتمەو ە. دەستم ھەلپى و پارامەو ە: "ئەى خواى
 پەرورەدگارم! ئەم ھەنگاو ەم مەكە بە دوايىن.. ئەم نىەتى سەرەتام بکە
 بە جاويدانى. ئەم یەكەم نوێژ ەم لى قبول بکە. ئەم یەكەم بەندايەتییەم تا
 مردن درێژ بکەرەو ە..."

دەتووت ئەوى تەنھا بەرمالێك نىە، بە لگە مەقامیکە خواى گەرە
 دەمبىنیت و ھەلەدەسەنگینیت. ھەستم دەکرد لە یەك كاتدا لە ژێر چاوى
 ھەزاران فریشتەدام.

دلم تەپە تەپ لى دەدا و دەستە لەرزۆكەكانم بەرزكردەو ە.. (اللە
 أكبر).. نوێژم دا بەست. ئەم وشە یە وەكو بۆمبێك لە دەرووندا تەقیەو ە و
 چى پىسى و ناشىرىنى ھەبوو پرایمالى. ھێندە دلم توند لى دەدا تا
 قولى پێم بوو بۆ بە ئارەق.

ئەو یەكەم نوێژ بوو. ھەرگیز لە بیرم ناچیتەو ە... قەت ئەو چیژ و
 لەزەتە لە یاد ناكەم. نۆچاوانم نایە سەر بەرمالەكە. خۆم پێتەگىرا و دامە
 پرمەى گریان. بیرم نایەت چەندە گریام. ھەموو بەرمالەكەم تەپبوو بوو. دلم
 ئەو ھەندە توند لى دەدا خەرىك بوو دەھاتە دەر.

له خواى گه وړه پارامه وه و داواى ليڅو شېبونم كړد. په نام به نه و گرت
و په يمانم پيدا.

مه گړ وه ستان له ديوانى نه ودا و مل كز كړدن له حزوړى نه ودا و
سوژده بردن بڼ پاى هې بلندي نه و چ نارامى و ناسووده يى به كى بى وينه يه !
كه واته به هله له شويتاني تر به دواى كه يف و سه فادا گه پ اوم و له
ده رگاي هه لدم داوه.

به چ هند كاتر ميريك نويزه كه م ته واو كړد، كه حه زم نه ده كړد قه ت
ته واو ببيت. به لام منيش له گه ليدا ته واو بووم. نه مه تاكه مه لته مى
شيفابه خش بوو بڼ دلى زامدار و خه ستم. وهك بلتى له نويزه كه دا هه زاران
نه شته گړ دلم له ت ده كهن و پيسى و ناشيرينى دهرده هينن. بڼيه
نه متوانى سر به رماله كه م جيبه يلم.

كچه شه هيد كه:

له كاتيكدا هه سته كانم ته واو ماندوويان كړد بووم و دلم ليتوان ليتو بوو له
ناسووده يى، له ناكاو دهرگاي ژوړه كه م كرايه وه !

وامزاني ئوزله م خانه و ناوړم دايه وه. باوه پم به چاوى خوم نه كړد.
وامزاني خه يال ده بينم. نه خير، كچه شه هيد جوانه كه له به رامبه رمد
پاوه ستا بوو. وه ستان و پوانينى هينده كاريگر بوو، مه حال بوو مړو
حه يراني نه بيت. نوړى پوخسارى ناوى چاوى دهربرد و خه نده ي ليتوى دلى
مړوفى گړم ده كړده وه. هيتيكي ناديار منى بڼ لاي نه و كيښ ده كړد و
مه ستي ده كړدم.

به ده نكي ناسك و شيرين وتى:

- هاتووم پيروزباييت لى بكه م داده نيلوفه ر! نه ميتستا هه موومان

چه پلته بڼ لى ده دهين و دوعاى خيرت بڼ ده كه ين. واز له ئوزله م خان

مههینه. ئەو لوتفی خوايه بۆ تۆ. لەبەرت نەچیت هەمیشە من لەگەڵت دەبم. جارجار دێم بۆ لات. پۆژانی جوان چاوه‌پێتن. دەی خوا ناگادارت بێت.

پۆیشت.

لە جیتی خۆمدا قەتیس مام. نەشەدەتوانی هێز بدەمە خۆم و هەستمە سەرپێ. پێش ئەوێ ببورێمەو وەتەم: "خوایەگیان وام لێ بکە شایانی تۆبم." لەسەر بەرمالەکەم ببورابوومەو. کە بە ناگا هاتەو بە بانگی بەیانی دەدرا. بەیانی زوو چووم بۆ لای تۆز لەم خان و ویستم پووداوێکە ی دوتنی شەوی بۆ بگێرمەو. کە بە داپۆشراوی بینیمی باوەشی پێدا کردم وتی: یاخوا پیرۆزت بێت، زۆرت لێ جوانە! ئێستا ئێتر بوویت بە شاجوان! شاجوانییەکی پیشووت کاتی و درووستکراو بوو. ئەمە ی ئێستات پاستەقینە و پاک و بێگەردە.

— دوتنی شەو کاتێک نوێژم دەکرد کچە شەهیدە کە هات بۆ لام!

— دەزانم.

بە سەرسامی پرسیم:

— چۆن دەزانیت؟

— شەهید نامریت. شەهیدان لە هەموو خەزمەتێکی خێردان. گەر

یارمەتی و هێمەتی ئەوان نەبوایە ئێمە دەمانتوانی ئەو هەموو خەزمەتە بە ئەنجام بگەیەنین؟

— واتە تۆش دەیناسیت؟

وێڵامی نەدامەو.

بەرھو ژياننیکى نوئ:

کرتایى ههفته بوو.

داده ئۆزله م پتې وتم: "ئەمەز دەچین بۆ شویننیکى تاییه تی. دلنایام جیهاننیکى تازە دەبیّت بۆ تۆ. "

پیکه وه پۆیشتین.

دابۆشراویى و دەستنوێژ هینده هیزی پیدەدام دەتوت سوپایەك له دوامه ویه و پارێزگاریم دهكەن. بیرم له حالى پیشووم کردوه، که به پێدا ده پۆیشتم یه کێك سهیری ده کردم و یه کێك تانه ی ناشیرینی لى دەدام و یه کێكى تر له ههولێ ئه وه دابوو دهستم بۆ بهیننیت. به لام ئیستا ئه وانه ی به لامدا تیده په پین سهریان داده خست. که واته سه رپۆش پارێزه رى حه یا و حورمه تیشه. جدیدیەت و دامه زراوی ده به خشیت. چاوم پرپوو له فرمیسك. له بهر خۆمه وه وتم: "خوایه گیان. توخوا بمکه به شایانی ئەم جلوه رگه.. " خانم دکتۆر دیاربوو له ههسته کانم تیگه یشتووه. دهستی هینا به پشتمدا و، وتی:

- خۆای گه وه چاویکی خوشده ویت له بهر ئه و فرمیسك برێژیت.

نۆر به پتې پۆیشتین. پاشان له گه په کێكدا هاتینه بهردهم بینایه کی پێکوپێک که باخچه یه کی جوان له بهردهمیدا هه بوو. ئۆزله م خان وتی:

- ئەمه بینای خزمه تی ئیمه یه. ئه و خانمانه ی لیتره ده میننه وه وانه ده لێنه وه به و خۆیندکاره کچانه ی سهردانیان دهکەن و خزمه تی ئیمان و قورئان دهکەن. به کورتی ئێره له پێناو په زامه ندی خوادا کراوه ته وه.

چووینه ژووره وه. هه ر له ده رگای ده ره وه جوانی و پاکوته میزی و پێکوپێکی سه رسامیان کردم. هه ر به دیتنی شوینه که ده چوه دلّه وه. بیری ئه و پۆزانم که وه ته وه که له ئوتیلّه پاقییه کاندای پیشوازیم لى دهکرا. هه وای خنکینه ر و ئابلقه ده ری ئه وێ ته نگه نه فه س و بیزاری ده کردم.

که چی هه‌وای ئێره دانیایی و شیرینی و فره‌هی ده‌به‌خشی به‌ مرۆف. ئۆزله‌م خان بیناکه‌ی پێ ده‌ناساندم:

— قاتی به‌که‌م چیشته‌خانه‌یه. قاتی دووهم شوینی وانه‌ی خویندکارانی ناوه‌ندی و دواناوه‌ندییه. له‌ قاتی سه‌رووتردا خویندکارانی زانکۆ ده‌میننه‌وه. سه‌روو ئه‌ویش سالۆنه‌ و تێیدا هه‌فته‌انه‌ وانه‌ی ئیمانی به‌ خانمان ده‌وتریته‌وه. دوو قاتی هه‌ره‌ سه‌ره‌وه‌ش به‌شی ناوخۆیی خویندکارانه. ئه‌و خانمانه‌ی لێره خۆبه‌خشانه‌ کارده‌که‌ن هه‌ول بۆ په‌روه‌رده‌کردنی کچانی لاو ده‌ده‌ن و، له‌ خراپه‌ ده‌یانپاریزن و، ئیمان و باوه‌ریان پێده‌ناسین و، ده‌یانکه‌ن به‌ چه‌ند گه‌نجیکی به‌سوود بۆ خاك و نیشتمان.

خانم دکتۆر هه‌م ده‌یگه‌پاندم و هه‌م شوینه‌کانیشی پێ ده‌ناساندم. خواجه‌ گیان ئه‌وانه‌ی ئه‌وێ چه‌ند منداڵانی شیرین و، کچانی نوورانی و، خانمانی پوو‌خۆش و خۆینگه‌رم بوون! ئه‌مانه‌ له‌ کوێوه‌ هاتوون؟ که‌سانی واش هه‌ن له‌ کۆمه‌لگه‌دا؟ زۆر سه‌رم سووپما زۆر... چه‌ومه‌ ئه‌و قاته‌ی خویندکارانی زانکۆ تێیدا ده‌مانه‌وه. کچان بووبوونه‌ حه‌لقه‌یه‌کی گه‌وره‌. خه‌ریکی خویندنه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوور بوون.

حه‌یرانی بریسکه‌ی بیستوجواره‌م بووم؛

دانیشتین. بابه‌ته‌کامان بریسکه‌ی بیستوجواره‌م^۱ بوو که‌ باس له‌ پۆشته‌یی ئافره‌تان ده‌کات. باسیکی ناوازه‌ و به‌نرخه‌ سه‌باره‌ت به‌ لایه‌نی ده‌روونناسی و کۆمه‌لناسی پۆشته‌یی خانمان.

۱- بریسکه‌ی بیستوجواره‌م له‌ کتێبی بریسکه‌کان که‌ به‌رگی سییه‌می سه‌رحه‌می په‌یامه‌کانی نووره‌ و له‌ داتراوه‌کانی زانی گه‌وره‌ی کورد سه‌عیدی نوورسییه‌. مامۆستا فاروق په‌سولێ په‌حیا کردویه‌تی به‌ کوردی (وه‌رگێتی)

بابه ته که م نۆز به دل بوو. به داخه وه که ئیمه تا ئیستا ئاگامان لهو
حه قیقه ته مه زنانه نییه. ئاگامان له م باسه نوورانیانه نیه که دل پووناک
ده که نه وه و خۆراکی پۆحن.

له ناوه پاستی خویندنه وه که دا ئۆزله م خان پووی کرده که چکان و وتی:
- سه یرکه ن کچینه کیم بۆ میتاوان.

هه موو سه رنجه کان هاتنه سه ر من. منیک که پیشتر هه زم ده کرد
چه پلّه م بۆ لی بدریت و ستایشم بکړیت و بکړمه تاجی سه ر، له پړتکا دلّم
به په له که وته لیدان. من که ی نه وه ندّه به نرخ بووم و شایانی نه وه بووم به و
فریشتانه بناسینریم و پێزم لی بگیردیت؟ ئۆزله م خان وتی:

- کچینه، نه م خوشکه تان ناوی نیلۆفه ره. واته نیلۆفه ر خانه
به ناویانگه که!

له پړتکا سالتۆنه که پرپوو له ده نگی " ئاااای، ئوووو، هااااا ". له گه ل
که چکه کاندایه که به یه که ته و قه م کرد و باوهشیان پێدا کردم. له دلّه وه " نامین
" م بۆ دوعا پاکه کانیا ن کرد. له دلی خۆمدا وتم: " توخوا خوايه گیان! با
ئیره دوايین جیگه م بێت. من له مانه دامه بېره."

چوینه قاتی خانمان. له و کاته دا گروپیک له ژنان قورئانیان ده خویند
و دهسته یه کی تر فیه فێرده بوون. نه مانه ی ئیره هه موویان خیزانداربوون،
به لام له خه می خزمه تی ئیمان و قورئاندا بوون. بلی لی ئیره جییه کیش به
من بده ن؟ ئایا خوای گه و ره لوتفیککی هینده گه و ره ی پس پوه
ده بینیم؟ ئۆزله م خان ناساند می به به پێوه به ری بیناکه. ناوی مه له که خان
بوو. هه ر وه که ناوه که ی فریشته بوو. باسی نه وه خزمه تانه ی بۆ کردین که
نه نجامیان ده دا.

ئىرەيم دەبرد:

ماشەللا! ھەزار ماشەللا! ئافرەتانی قىداکار و قارەمان شەو و پۇژيان
خستبۈوھ سەر يەك تا كچانى لاو تۈۈشى تاوان نەبن و دىن و ئىمانيان
نەدۇپۇنن و بەسۈدېن بۇ خاك و ولات. مەگەر كارىكى ترەھە يە لەمە گرنىگتر
و پىۋىستىر؟ ئەگەر ئىمە ومانانىش لە سالانى خۇيىندىماندا ئەم خزمەتە
جوانانە مان پى بەتايە، تۈۈشى ئەو ھەموو دەرە سەرى و ناشىرىنىيە
نەدەبووين. چەندەھا خانم و كچى لاو وازيان لە ژيانى تايىبەتى خۇيان
ھىناۋە پوويان لەم خانەى خزمەت و زانىست و عىرفانانە كىردۈوھ. يەككىك
بەرپرسە لە پاكۇخاۋىنى و يەككىك قاپەكان دەرەشوات و يەككىك چا لىدەنىت و
يەككىكى تىرىش وانە دەرەلئەوھ. يەككىكى دىش وانەى ئىمان و قورۇشان بە
ھاۋپپىەكى دەرەلئەوھ كە تازە ھىناۋىتى. ئىرەيم پىيان ھات. خۇم پى
نەگىرا و بە مەلەك خانم وت:

— توخۇا لىرە شوپىنكىش بىدەن بە من. لىرە قىۋۇم بىكەن. ئەرزەكەتان
بۇ دەرەسپەوھ و قاپەكان دەرەشۇم. بەس ئەوۋەندە مەجرۇم مەكەن لەم
جوانى و پاكى و پووناكىيە.

مەلەك خان باۋەشى پىدا كىردم و ماچى كىردم. دلى دامەوھ. وتى:

— ئەوھ كەى قىسە يە نىلۇفەر خان! ئىرە بۇ خزمەتگوزارى و
پەزامەندى خودا كراۋەتەوھ. لىرە جىتى ھەموو كەسىك ھەيە. لىرە كەس
خزمەتكار نىە. ھەموو كەسىك ئەھلى خزمەتە. لىرەدا ئاغا و خزمەتكار،
گەرە و بچۈك نىە. ھەموومان خوشكى يەكېن، ئىشەللا لە دۈاپۇژىشدا
ھەر وا دەيىن. ھەر كەسە و بەپىيى توانا و لىھاننى كارىكى پىدەدرىت.
ھەموومان ھەول دەدەين پەزامەندى خۇاي گەرە بەدەست بەيىن. بەلاى
ئىمەوھ قاپ شتن و وانە وتتەوھ وەكو يەك خزمەتە. گرنىگ ئەوۋەيە خۇاي
گەرە قىۋۇلى بىكات. لە قاتى خانماندا ژوۋرىكت دەدەيىن. ئىشەللا لە

کورترین کاتدا خۆت پئیده گه یه نیت. دواتر ده بیته خوشکی گه وره ی کچان. نمونه یه کی جوان و به رجه سته ییت بۆ ئه وه ی نه که ونه گونا هه وه و پئی راست هه له نه که ن. به و جۆره ناویانگ و جوانیه که ت له خزمه تدا به کار ده به ییت. ئه وانه ی هه زده که ن بتبین و بتناسن، کاتیک به داپۆشراوی ده تبیین ده بیته پئینشانده ریکی باش بۆیان.

له خوشیان وه خسته بوو بفرم:

مه له که خان هه موو دنیای دا به من. له خوشیدا ده فریم. هیچ مژده یه که مینده ی ئه مه دلخوشی نه ده کردم. خوی گه وره هه زار جار له ئۆزله م خان پازی بیته چونکه ئه و تکای کردبوو که ئه و مژده یه م پئیده ن. دواتر پئی وتم:

- ئیتر پئی خزمه ت کردن بۆ تۆش کراوه ته وه. کاری سکرتریی کلینیکه که ت ته و او بوو. له ئیستاوه تۆ لیتره ده بیته و هه وئی فیزیوونی قورئان و زانست ده ده ییت، ئیمه ش دیین و سوودی مه عنه ویت لی وهرده گرین.

خوی گه وره هه موو ده رگا کانی بۆ کردم هه وه. هه م ده رگای په حمه تی خوی و هه م ده رگای دلی مرفه کان. له و لانه ی به هه شته نیشته جیبووم.

شه وانم له سه ر به رمال به نوێژ و پارانه وه به سه رده برد. فرمیسکی زۆرم ده رشت چونکه گونا هه کانم زۆریوون. خانمیک پۆژانه قورئان و فیهقی پئیده وتمه وه. پۆژانه به لایه نی که مه وه ۱۰۰ لاپه رم له په یامه کانی نوور ده خوینده وه.

نه مده ویست یه که چرکه م به خۆپایی بهروات. کاتی به تالم هه بوایه نوێژه کانی پئیشووم به قهزا ده گێڕایه وه. نازانم پۆژ و مانگ چۆن تپیه پی.

ته نها شتیک که ده مزانی نه وه بوو خوای گه وره خه زینه یه کی نه پراوه ی
پیشکه ش کرد بووم.

تیر نه ده بووم له قورئان خوینده وه.. تیر نه ده بووم له خوینده وه ی
په یامه کانی نور.. تیر نه ده بووم له جوانی و ناسکی به ندایه تی بۆ خوا..
تیر نه ده بووم له هه لمژینی هه وای نازادی و سه ربه ستی پاسته قینه..
تومه ز من زۆر برسی و نه زان بووم...

سالتیکی پیک تپه پپیوو به سه ر ژیانم له و به هه شته دا. ئارامی و
ئاسوده یی به کی بی وینه له دلمدا سه ریان هه لدا بوو. هه موو پۆژیک بوونم
له گه ل نه و خانمه پاکانه دا و هه ست کردن به جوانیه کانی ئیمان له
ته کیاندا، به خته وه ریه کی بی سنووریوو.

دۆستیک:

له ژوره که مدا کتیم ده خوینده وه. یه کیک له ده رگای دا.
مه له ک خان:

- ده توانم بیه ژوره وه نیلوه ره گیان؟

خیرا هه ستامه سه ری و، وتم:

- فه رموون مامۆستا.

له پ چاوم به نوورای که وت. ئای خوايه گیان!

باوه شم پيدا کرد. چۆن هاتوووه بۆ ئیره؟ بۆن پپوه کرد و ماچم کرد.
له خۆشیدا دلم ته په ته پ لیتی ده دا و قولپی هه نسک گه روومی گرت بوو.
بیرم نایه ته وه چه ندیک به پپوه گریام. چه ند کاتر مژمیریک نه هاتمه وه سه ر
خۆم. نه مانه فرمیسکی شادی و سوپاسگوزاری بوون.

له گه ل نوورای به رامبه ری یه ک دانیشتن. که وتینه باس و خه یالی سالانی
پا بردوو. نه وه نده شت هه بوو بۆ باس کردن و وتن و بیستن..

نوورای وتی:

- کاتیک بیستم تۆ لیره ییت زۆر زۆرم پیخوشیوو. ئیمه ئه م حه قیقه ت و خزمه تانه له سه یداره فیرووین، خوا لئی پازی بیت..

هه رکه ناوی سه یدای هیئا بروسکه یه ک به میشکمه تیپه پی. سه یدا!
ئه و مرقه پی نه یینییه ی که هه رگیز ده ستم پیی ناگات. نوورای وتی:

- ده زانیت، من دوو ساله لیره کار ده که م. له گه ل تۆزله م خاندام.
تۆره که م به ته نیشتی تۆره که ی تۆزله م خانه وه یه. به لام تیناگه م چۆن تا ئیستا من تۆم نه دیوه. ئه مه له کاتیکدا تاکه دکتۆری ده روونی سی نه خوشخانه ی لیره منم و نه خوشیکی زۆر پیی تیم ده که ویت. خۆت بگه، مژده یه کی خوش ماوه پیی بلیم.

دلم به په له که وته لیدان. دلم ئه وه نده بریندار و هه ستیار بوو هه موو شتیک کاری لی ده کرد، هه موو پووداویک تووشی داخوپیانی ده کرد. وتم:

- خیره ئیشه لالا..

- سه یداش لیره یه.

له ناکاوه هه موو گیانم نیشته سه ر ئاو و له رز دایگرتم. نوورای وتی:

- بوه سته کچی، ئه وه بۆ وات لی هات؟ ئه مه هه والیکی خراپ نیه.

سه یدا دوعای زۆری بۆ کردیت. دوو پۆژ له مه وپیش سه یدا هات بۆ ئه م شاره. لیره ته عین کراوه. ئه ویش له خه سته خانه کار ده کات. له به شی ناوخویی پیاوان ده مینیتته وه.

نوورای ده یزانی چ هه ستیکم بۆ سه یدا هه یه، به لام بۆ ئه وه ی دلی من شتیک نه کات ده ری نه ده پیی. وتی:

- هه ز ده که م ئیواره یه ک هه ردووکتان ده عوه تی مالی ئیمه بن، له وئ

یه کتر ده بینن. چونکه ئه ویش ناگای له م خۆداپۆشین و گه پانه وه یه ته و زۆری پی خوش بووه.

تەرخان كرىدو. گەشتيان پابردوويان پاك بوو. تەنھا مەن لە ناوياندا لە
ناشېرىنييه وه گلابووم...

هەموو هەست و سۆز مە لای نوورای دركەندبوو. بېريار وابوو ئەويش بە
سەيداي بليت. لەوانەيه سەيدا بليت "باشە". ئەوكات مە دەبووم بە
بەختە وه ترين مرؤفای سەر زهوی و گوپرايه ترين هاوسەر. ئا بەم جۆش و
خروشە وه لە مالى نوورای بووم.

دوای نان و چا خواردن ئۆز لەم خان بيانوويه كى هينايه وه و پۆيشت.
وابزانم ئەوانيش ناگايان ليتوو كه خەريكه چى پووده دات. دلم هينده بە
خيزاي ليتى دەدا هەموو هيزم بە كار هينايوو نەبوورمە وه. چركە ساتيكي
ئەوهنده ماندووكەر بوو هەموو گيانم نيشتيبوو سەر ئاو.

سەيدا بى ئەوهى سەر بەرز بکاته وه وتى:

- نيلوفر، شتيك هەيه كه پتيويسته پيتى بليت. پتيويسته پيکه وه
باسيان بگهين.

لاجانەكانم لە حەبيەتدا پلى دەدا و گوپچەكانم سوور هەلگەپان. گويم
لە تەپەى دلى لاوازم بوو.

بەردەوام بوو:

- تۆ لە كاتى خويندكاريتە وه دەناسم. هەر لە سەرەتاشە وه ئاگام لە
هەستى تۆ هەبوو بەرامبەرم، بەلام مە هاوسەرگيريم كردووه. خيزانى
پەحمەتيم باشترين و پاكترين ژنى دنيا بوو. منيش ئەوم نۆز نۆز
خوشدەويست. هەموو پۆزتيك بليتسەى ئەوينم بۆى پتر پەردەسە نييت.
دلنيام ئەويش نيستا بە حەسرەتە وه چاوه پتەى مە دەكات. مە ئەوم وهك
هاوسەر و هاوپتەى ژيان هەلبژارد. مە تەنھا بۆنم بە گولتيكە وه كرد. دوای
ئەوه نيتر ناتوانم بۆنى گولتيكى تر بگم. چونكه پەيمانم داوه تا كوتايى
ژيانم بە يادگارييه كانى ئەوه وه بژيم. تەكادەكم ليم تيبگەيت... ئەم هەستە

ناتوانیت باس بکریّت تهنه مرقۇ قییدا ده‌ژی. به‌لام تو و خزمه‌ته‌کانت به‌درژیایی ته‌مه‌ن یاد ده‌که‌مه‌وه و دوعات بق ده‌که‌م. چیت پی‌ویست بیت ناماده‌م بۆت جییه‌جی بکه‌م، به‌لام وه‌کو برایه‌ک نه‌ک خوشه‌ویست.

چاوه‌پیی نه‌مه‌م ده‌کرد، به‌لام نیجگار نه‌وه‌نده پوون و ناشکرا نا.. هیچ نه‌بیت ئومیدم وابوو بلّیت: " بیریکی لیّ ده‌که‌ینه‌وه، با بزانی چۆن ده‌بیت، له‌ داهاتودا قسه‌ی زیاتری له‌سه‌ر ده‌که‌ین "

به‌رده‌وام بوو:

- به‌لام کوپک دلی پپته‌وه‌یه و قسه‌ی له‌گه‌ل من کردوه. نه‌گه‌ر قبولی بکه‌یت به‌خته‌وه‌رت ده‌کات و پیکه‌وه ژیانیکی پر له‌ خزمه‌ت و ئارامی به‌سه‌رده‌بن.

سه‌رم داخست و له‌وه زیاتر نه‌متوانی پیّ له‌ فرمیسکه‌کانم بگرم. وتم:
- منیش به‌سه‌ر گوئیکدا بۆنی گوئیکی تر ناکه‌م. ته‌مه‌نیک ئه‌م حه‌سه‌ره‌ته له‌گه‌ل خۆم هه‌لده‌گرم. ژیان به‌م تاسه‌یه‌وه باشته‌ له‌ شووکردن به‌ یه‌کیکی تر. ماده‌م خواگیان وای به‌ گونجاو زانیوه من پازیم. خوشه‌ویستی خوای په‌روه‌ردگارم به‌سه‌.

به‌ده‌م گریانه‌وه چوو مه‌ده‌روه. به‌ نۆردانم به‌ خۆمدا گرت ئاوپ نه‌ده‌مه‌وه و بق دوایی جار لیی نه‌پوانم.

ئه‌و پۆژه و ئه‌مپۆش.. هه‌موو خوله‌کیک و هه‌موو چرکه‌یه‌ک.. له‌ ئوره‌که‌مدا و له‌سه‌ر به‌رماله‌که‌م فرمیسکی نه‌پراوه و بلّیسه‌ی نه‌وین پپشکه‌ش به‌ خوشه‌ویستی خوشه‌ویستان ده‌که‌م. ده‌زانم ئه‌م ده‌رگایه ده‌رگای ئومیده‌. ده‌زانم خوای من نه‌وه‌نده میهره‌بانه به‌نده‌کانی ده‌رناکات.

ئىتر بۆ من ئەم ژيانە تەوا. ھېچ چاۋەپوانىيەكم نىيە بمبەستىتەۋە
بەم ژيانەۋە. ھەموو تەمەنم تەرخان كىردۈۋە بۆ خىزمەت و ئامادە سازى
ئاخىرەت. ھەربىيە پۇژانم لەسەر بەرماڭ بە ئارامى بەسەردەبەم.

ئەۋەش باش دەزانم خۆشەۋىستى من بۆ سەيدا - كە ھەرچەند دەكەم
ناتوانم لە دىلمى دەرىكەم - تەنھا لە بەھەشتى خىۋايى دا دەكرىت
كۆتايى يەكەى بەيەك شادبۈۈن بىت. بۆيە ئانومىد نىم لە خىۋاي خۆم.
ئەۋەندە خۆم داۋەتە دەستى نازانم كەى پۇژە و كەى شەۋ، كىم و چۆن
دەژىم.

سەيدا بۆ من ھاۋسەرگىرى و چىژ و ئارەزۋى جەستەيى نەبوو.
دۆستىك بوو دەستى دەگىرتم و بەرەۋ جىھانى مەعنەۋىيەت و مەقامە
بىلندەكان يارمەتى فرىنمى دەدا. من عاشقى لەش و لارى ئەۋ نەبووم.
بەلگە دىلم چۈۋۈۋە بە پۇخى جوان و پەۋشى بەرزىدا. لەبەر ئەمەبوو ھەزىم
دەكرد تەمەنىك لەگەلداپم و ھاۋسەرئىتى بگەم. ئەم داۋايەم لەم دىنبايەدا
نەھاتە دى. بۆيە پەنا دەگىرم بە مېھرىبانى و پەھمەتى خىۋاي خۆم كە لە
بەھەشتدا بەۋم شادىبكات.

ھەموو ساتىك لە چاۋەپوانى ئەۋەدام ھەزەرتى ئىزرائىل بىت و دەرگام
بكاتەۋە. بۆيە شەۋان تا بەيان بەرماڭەكەم بە فرمىسك تەپ دەكەم و
چاۋەپۈنى ئەۋ كاتەم.

ھەنوكە بىر دەكەمەۋە: خىۋاي گەۋرە سەرەپاي ھەموو گوناھ و
تاۋانەكانم لىم خۆش دەبىت؟

لەم ساتەۋەختەشدا كە ئىۋە دەلئىن: "ئەم كىتئە بەسەرھاتى منى
گىپراۋەتەۋە" منىش پىتان دەلئىم لەبەرگى دوۋەمى ئەم كىتئەدا بە
نارنىشانى: "ئەۋ ئافىرەتەى خۆى دۆزىيەۋە" پىتان دەگەمەۋە...

كۆتايى بەرگى يەكەم

پېړست

- چيرۆكى ژياننكى پر نازار..... ۳
- بهشى يه كه م
- نو ووداوانه ي به سهر دايكمدا هاتن..... ۵
- بهشى دووهم
- يه كه م ههنگاو به ره و نمايشكاري جلوبه رگ..... ۳۷
- بهشى سييه م
- نو گفتوگزيه ي هه رگيز له يادم ناچيته وه..... ۴۳
- بهشى چواره م
- بريارم دا ته به بكه م..... ۷۹
- بهشى پينجه م
- پۆژه دژواره كانم..... ۱۰۱
- بهشى شه شه م
- يه كيك له دوستانى خوا..... ۱۱۳
- بهشى جهوتهم
- به دريژايى شه و له خوا پارامه وه..... ۱۲۹
- بهشى هه شته م
- برياري خۆم دا..... ۱۴۱
- پېړست..... ۱۵۶

KENDİNİ ARAYAN KADİN

HALİT ERTUĞRUL

(ئەو ئافرىقەلىك ئەدەبىياتى خەلقئارا دەستىيەسى) يەككەككە ئەبەرىھەمە
ناوازەكانى چىرۆك نووسى بەناوبانگ (خالىد ئىرتوغۇل)، كە
ھاۋا ئامانجە ئەگەل بەرىھەمە ناۋدارەكانى ۋەك (مەھمەدى دوزجەيى)،
(ئەو پىلۋەلى ئەدەبىياتى خەلقئارا دەستىيەسى) ۋە (ئىسىل).

نووسەر ئەم چىرۆككەدا ئاسۋىيەكى نويمان نىشان دەدات ۋە تىشك
دەخاتە سەر دىمەنگەلىك كە پىشتەر دەرگىمان پىنە كىردۈۈن.

لەم بەرىھەمەدا ئاشنا دەيىن بە چىرۆكى ژيانى (نىلۋفەر)، ۋە ئەو
ئاستەنگانەلى پىياندا تىپەر دەيىت ۋە ئەو ھەلە ۋە كىشانەلى گىرتارىيان
دەيىت، دۈجار نىمۈنەيەكى ناۋازە ئەھۋالدىن بۇ خۇدۇزىنەۋە ۋە
ھەستانەۋە ۋە دەستىيەكرىدەۋەلى ژيان دەيىن.

لەۋانەيە ھەمۈ ئەم بەسەرھاتانە خەمبارمان بىكەن ۋە ۋامان لى بىكەن
بىرىكەينەۋە ھەست بە (نىلۋفەر) ھەكانى دەۋرۈبەرمان بىكەين، ئە
كۆتايىشدا پەي بەۋە بىيەن كە يەككى ئەركە ھەرە مەزن ۋە
پىرۈزە كانمان دەست گەيشتىمانە بە ھاۋشۈەكانى (نىلۋفەر).

ISBN 0-0119-0000-8

9

780011900001

نرخى (۳۰۰۰) دىنارە